PARSCH–KLINDA:

LITURGIKUS SZENTBESZÉDEK

III. RÉSZ

Nihil obstat. Dr. Aemilius Hudyma, censor dioecesanus. Nr. 964/1936.
Imprimatur. Strigonii, die 30. Martii. 1936. Dr. Julius Machovich, vicarius generalis.

Dr PIUS PARSCH

★

LITURGIKUS SZENTBESZÉDEK

III. RÉSZ: HÚSVÉT ÉS PÜNKÖSD

FORDITOTTA

Dr KLINDA PÁL
ESZTERGOMFŐEGYHÁZMEGYEI ÁLDOZÓPAP

1936.
KIADJA A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT
«LITURGIA» KEGYTÁRGY ÉS KÖNYVKIADÓJA
BUDAPESTEN

STEPHANEUM NYOMDA R. T.
Budapest, VIII., Szentkirály-utca 28. — A nyomdáért felelős: ifj. Kohl Ferenc.

TARTALOM.

	Oldal
Előszó	7
A Húsvéti idő	8
Bevezetés a Húsvéti időbe	8
A negyven nap evangéliuma	16
Húsvétvasárnap	33
«A föld megrendült és elcsendesedett, midőn fölkelt ítéletre az Isten»	33
Húsvéthétfő	39
Az emmausi tanítványok és a feltámadott Úr	39
Fehérvasárnap	43
Liturgikus óra	44
Három húsvéti ajándék	51
Víz és vér által	54
Jó Pásztor vasárnap	58
Liturgikus óra	59
A Jó Pásztor miséje	65
Harmadik vasárnap Húsvét után	71
Zarándokok vagyunk a földön	71
Ami reánk vár	78
Negyedik vasárnap Húsvét után	83
A Szentlélek működése	83
A háromféle jövendő	87
Ötödik vasárnap Húsvét után	91
Liturgikus óra	92
A vasárnap négy vezérgondolata	100
Liturgikus tanítás	103
Krisztus mennybemenetele	108
Bibliaóra	108

ldal
Hogyan ment fel az Úr az égbe? 114
A király trónfoglalása 117
Kettős öröm 119
Hatodik vasárnap Húsvét után 122
Egyszerű misemagyarázat 122
A bérmálásról 127
Pünkösd 131
Liturgikus óra 131
Veni Sancte Spiritus 141
A Szentlélek hét ajándéka 144
Pünkösdhétfő 148
A pünkösdi Sequentia 148
Szentháromság ünnepe 153
Liturgikus óra 153
A Szentháromság és a mi életünk 161
A Szentháromság a gyermek életében 164
Úrnapja 168
Négy körmenet Jézus életében... 168
Krisztus a király 176
O sacrum convivium 182

ELŐSZÓ.

A két előző kötethez hasonló szellemben csatlakozik a jelen harmadik. Aki ismeri munkáimat, tudja, hogy most is mit várhat. Részint *liturgikus oktatásokat* adok istentiszteleten kívüli használatra, amelyek többnyire előkészületül szolgálnak a liturgia méltó ünneplésére, részint pedig az istentisztelet keretén belül elmondott *liturgikus szentbeszédeket*, ill. *buzdításokat*. Talán feltűnő, hogy az Úrnapi szentbeszédeket szokatlanul bő keretben tárgyalom. Ezzel ennek az ünnepnek sokszor külsőségekben túlságosan kihangsúlyozódó megülése helyett elősegíteni akartam, hogy azt elmélyítsük és bensőségesebbé tegyük.

Az egész kötet — épp úgy, mint az egész sorozat — a gyakorlati életet szolgálja és segítségül kíván lenni a lelkipásztoroknak, hogy hitszónoki hivatásukat újból és egyre jobban a *liturgiának* és ezzel az *Egyháznak szellemében tudják betölteni*.

Klosterneuburg, 1931. Hamvazószerda.

Pius Parsch.

A FORDITÓ ELŐSZAVA.

Ismét és ismét hangsulyoznunk kell, hogy a «liturgikus szentbeszédek» sikere és egyáltalán a modern lelkipásztorkodás eredményessége megkívánja, hogy a hívek kezében minden alkalommal ott legyen a *liturgia szövegeinek magyarnyelvű fordítása*. Felhívjuk ezért a figyelmet a 2 Filléres Miseszövegekről az utolsó oldalon közölt tudnivalókra.

Budapest, 1936. Nagyböjt. *dr. Klinda Pál.*

A HÚSVÉTI IDŐ.

Bevezetésül és tájékoztatásul a húsvéti időbe a lelkipásztornak esti oktatás keretében *kétfélét* kell tennie: *Először:* adjon *oktatást* erről az időszakról. Ez az 50 nap az egyházi élet tetőpontját jelenti. Minden, ami megelőzte, még maga a karácsonyi ünnepkör is, *előkészület* csupán erre az időre, amely egyúttal az égi boldogságnak mintegy előízét jelentse. Szükséges lenne, hogy keresztény népünkben ismét kicsírázzon és megerősödjék ez a húsvéti öntudat, amely egyben megkereszteltségünk öntudata is. Bizonyára jó szolgálatot tenne erre a célra *egy keresztségi-fogadalom-megújítási ünnep.* — *Másodszor:* szükséges volna egy vagy több *biblia-estét* tartani a «40 nap evangéliumáról», vagyis az Úr föltámadási megjelenéseiről, amit melegen ajánlhatok. Ezekhez a megjelenésekhez sok fölemelő gondolat fűződik.

Bevezetés a húsvéti időbe.

Húsvéttől kezdve egy új egyházi időszakba léptünk, amelyet *húsvéti időnek* nevezünk — latinul: *tempus paschale.* Húsvétvasárnappal kezdődik és Szentháromság előtti szombatig tart. Emlékeztek talán reá, hogy a húsvéti ünnepkört hegymászáshoz hasonlítottam: Fárasztó kapaszkodóval kezdődött (böjtelő és nagyböjt). Húsvétkor felhágtunk a hegy csúcsára és most 50 napon át a hegyháton vándorolunk; Pünkösdkor még egy nagy hegycsúcsra kapaszkodunk, és ezután ismét a völgy felé kezdünk leereszkedni, ez a pünkösd utáni 24 (vagy még több) vasárnap. A húsvéti idő tehát egy magaslati túrista út, tulajdonképen az egész egy nagy ünnep. Bizonyára hallottátok már, hogy a nagy ünnepeket egy héten át ünnepeljük, ezt *oktávának* nevezzük. Húsvét azonban a legnagyobb keresztény ünnep, valamennyi többinél nagyobb ünnep, ezt nem

oktávával, vagyis nem hét napon át ünnepeljük, hanem *hétszer hét napig*, és ehhez még egyet hozzáteszünk, tehát összesen *50 napig*. Ezt úgy hívjuk: *jubileumi oktáva*. Az egész húsvéti idő tehát egyetlen félbeszakítás nélküli ünneplés, 50 napon át megült húsvéti ünnep.

Tudjátok, mit jelképez ez az 50 nap? Hallottuk már, hogy a húsvét előtti 70 napi időt a babiloni fogsághoz hasonlítottuk (innen a *hetvenedvasárnap* név is), a húsvéti idő azonban 50 napig tart; az ötvenes szám a legnagyobb fokú öröm jelképe, sőt a mennyországi örömé. Ha tehát a böjti időben úgy éreztük magunkat, mintha számkivetésben volnánk, amikor nem volt szabad Alleluját énekelnünk, akkor most e húsvéti időben érezzük a mennyországban magunkat, ahol állandóan zeng a mennyország éneke: *Alleluja!* A szentmisében is mostantól fogva ismét megtaláljátok az Alleluját. Igazi húsvéti dal, a mennyország éneke! Az Egyház szereti a húsvéti időt összehasonlítani a zsidóknak Kánaánba, a tejjel-mézzel folyó igéretföldjére történt bevonulásával. Üssük csak fel a misekönyvet, naponként megtalálhatjuk ennek nyomait. Húsvéthétfőn a szentmise így kezdődik: «*Bevezetett benneteket az Úr ama tejjel-mézzel folyó földre*». Húsvét péntekén a szentmise kezdete: «*Bátorságban, biztonságban vezette őket, Alleluja: És tenger borítá el az üldözőket, Alleluja, Alleluja, Alleluja!*» (Vonatkozás az egyiptomi kivonulásra.)

A húsvéti időben felejtsük el, hogy a földön vagyunk, érezzük át a mennyország előízét. Ezért hív minket az Egyház Húsvét szerdáján a Bevonulási Énekben: «*Jöjjetek atyám áldottjai és bírjátok az országot, Alleluja, amely nektek készíttetett a világ kezdetétől, Alleluja, Alleluja, Alleluja!*»... Maradjunk meg tehát most igazi nagyságunk tudatában, hogy nemes gyermekek vagyunk, akik az égi Atyát szolgáljuk és a mennyországot szívünkben hordozzuk.

És most beszéljünk a húsvéti idő gondolati tartalmáról és gondolatmenetéről. Tartalmilag az egész időt *két részre* oszthatjuk: Az első három héten három főgondolat vonul át: Krisztus feltámadása, — a keresztség — és az Eucharisztia. A harmadik vasárnaptól kezdve két új gondolat lép előtérbe: Krisztus mennybemenetele és a Szentlélek eljövetele.

Az Úr feltámadása az egész húsvéti idő főgondolata és vezérmotivuma. Az első héten az Egyház teljesen a Feltámadottal foglalkozik, naponként az Úr egy-egy megjelenését állítja elénk. Az evangéliumok Fehérvasárnapig csak Krisztus feltámadásáról tárgyalnak. A második vasárnaptól kezdve ugyan nincs szó többé a feltámadásról, de a szentmise változó énekeiben tovább cseng ez az élmény és különösen a zsolozsmaimádságban állandóan tovább motiválódik. Az éjszakai zsolozsmát, a matutinumot naponként e hívő szóval kezdik: «*Krisztus valóban feltámadott, Alleluja*». A Vesperásban pedig naponta emlékeztet az Egyház a kedves emmauszi jelenetre: «*Uram, maradj velünk, mert esteledik*». A nap fölkeltére és naplementére szóló következő énekekben újból mindig egy-egy kép kerül szemünk elé, amely a feltámadott Üdvözítő megjelenéseit mutatja. A húsvéti idő miséiben is egyik vagy másik ének állandóan a feltámadáshoz kapcsolódik. Végül a véget nem érő *Alleluja-éneklések* tulajdonképen a Krisztus feltámadásának örömdalai.

A *keresztségi gondolat* a második helyen áll: A böjti időkben keresztségi tanulóknak éreztük magunkat, akik Húsvét éjszakáján fogják majd csak elnyerni a keresztség kegyelmét. Azon kívül az egész 40 napi böjt a keresztségi kegyelem megújításának volt szentelve. Most a húsvéti időben érezzük magunkat újonnan megkereszteltnek, lelkileg újjászületettnek. Ezért az Egyház gyakran, mint hit-újoncokkal beszél velünk. Igy szólt Fehérvasárnapon is: «*Mint most született kisdedek,*

Alleluja: hamisítatlan szellemi tej után vágyódjatok, Alleluja, Alleluja, Alleluja!...» Amint a csecsemő vágyódik az anyatejre, úgy mi is, mint újszülött istengyermekek, kell, hogy vágyódjunk az Egyház anyatejére, vagyis az *Eucharisztiára.* A húsvéti idő az istengyermekség boldogságos gyermekkora. Amint a gyermek a szülői házban csak szeretettel és gondoskodással találkozik, így érezzük most mi is vidám és szerencsés isten-gyermeknek magunkat. Legyen elég rámutatni még csak a vesperás szép himnuszára, amelyet egészen Krisztus Mennybemeneteléig énekelünk. Ebben az Egyház hitújoncként léptet fel minket, de benne van a húsvéti idő egész szimbolikája is:

«Fehér ünnepi köntösben
A Bárány királyi lakomájára jövünk,
S mert átkeltünk a Vörös-tengeren
A Krisztus Királynak zengjen énekünk.

Ki égi szeretet-tüzében
Szent vérét nekünk adja át,
És megdicsőült Testéből
Odaadja szeretet-áldozatát.

A halál angyala most tétlenül megy el,
Szent Vér ragyog ajtóink homlokán,
Eltörli elleneinket erős mélységiben
Az égből megnyitott tenger-ár.

— Húsvéti, szent Áldozat lettél,
És húsvéti Bárányunk lettél, Krisztusunk!
S a kovásztalan, tiszta Kenyérben
Eledel lettél a tiszta szíveknek, romolhatatlanul!»

Ez a himnusz az Eucharisztiát is, mint húsvéti szentséget emeli ki. Amint a Fehérvasárnap Bevonulási

Éneke mondja : Ez Isten gyermekeinek *anyateje*, amely által nőniök és erősödniök kell.

Megkapóan szép a Váltakozó Ének, amellyel az Egyház, mint új keresztényekhez szólott hozzánk :

«Ezek a húsvéti bárányok zsengéi,
Melyeket a nép idehozott: Alleluja, Alleluja!
Most a forrásokhoz jöttek, dicsőséggel töltekeztek:
Alleluja, Alleluja!
Ott állanak a Bárány színe előtt,
Fehér ruhába öltözve és pálmaágakat tartanak
kezükben».

A húsvéti idő gondolatmenete következőképen alakul : Első héten, Fehérvasárnapig bezárólag, az Egyház naponként a Feltámadottat állítja elénk ; emellett állandóan tekintettel van az újonnan keresztteltekre, akik a Bárány lakomájához járulnak. Húsvét után második vasárnapon összképben foglalja össze az Egyház mindazt, amit a húsvéti Megváltóról és a húsvéti adományokról beszélt és ajándékozott nekünk, és ezt a Jó Pásztor hasonlatában teszi. Most a húsvéti idő második felébe lépünk ; a harmadik vasárnaptól kezdve az Egyház egyre jobban Krisztus mennybemenetelére és a Szentlélek eljövetelére készít elő. Az evangéliumok általában az utolsó vacsora búcsúbeszédéből vannak véve, és a távozó Úr vigaszát és emlékezetét jelentik számunkra. A harmadik vasárnapon azt is megtanuljuk, hogy itt a földön idegenek vagyunk ; az ég a mi hazánk. A negyedik vasárnapon már a Szentlélek eljöveteléről hallunk, amely az Úr mennybemenetelével kapcsolatban áll. Az ötödik vasárnapon már búcsúzik tőlünk az Üdvözítő és mi elébe terjesztjük, mintegy rábízzuk kéréseinket (kérő napok) «keresztjáró napok»). Az ezután következő csütörtökön Krisztus mennybemenetelét ünnepeljük : Amikor is az evan-

gélium meghirdetése után kioltják a húsvéti gyertyát. A hatodik vasárnap a középen áll a Krisztus mennybemenetele és a Szentlélek elküldése közt. A Mennybemenetel után fájdalommal könnyezünk, a Szentlelket örömmel várjuk. A Pünkösd a húsvéti ünnep lezárása. A Pünkösd nagykorúvá avat minket, és az Egyház elindít az élet küzdelmeibe.

Szóljunk egy szót a húsvéti idő *szentírásolvasásáról* is; a húsvéti idő elején, Hetvenedvasárnaptól kezdve az Egyház Mózes könyveit olvastatta velünk, a szenvedési időben Jeremiás próféta volt a vezetőnk. A húsvéti időben azonban *csak az Újszövetségből* olvasunk; itt is az alaptétel: «omnia-nova» — legyen minden új!

Ezért Fehérvasárnaptól kezdve 14 napon át az *Apostolok Cselekedeteit* olvassuk, az Anyaszentegyház első történetét, azt a könyvet, amely a Szentírás legszebb és legmegérthetőbb könyveihez tartozik. Húsvét után harmadik vasárnaptól a *Titkos Jelenéseket* olvassuk, az Újszövetség egyetlen prófétai könyvét, amely a mennyországba vezeti az olvasót. Negyedik vasárnaptól *Szent Jakab apostol levelét*, Jeruzsálem első püspökének írását olvassuk. Szerzője a fiatalabb Jakab apostol. Ötödik héten *Szent Péter második levelét*, a hatodikon *Szent János harmadik levelét* és végül *Szent Judás Tádé levelét*. Merítsünk épülést és lelki felemelkedést mindezekből a szent iratokból.

A húsvéti idő szentjei. Hamvazószerda óta a Szentek ünnepei háttérbe szorultak; sőt az Egyház nagyon is el volt foglalva gyermekeinek keresztsége megújításával. Most azonban a húsvéti hét lezárása után ismét előtérbe lépnek Szentjeink. Különösen a vértanuk azok, akikkel szemben húsvéti liturgikus tiszteletadást teszünk. Ők a közvetlen kísérete a vértanuk királyának, Jézus Krisztusnak, aki halálával elnyerte a vértanuk koronáját és minden mártiromságot megszentelt. A vértanuknak előkelő részt kell viselniök Királyuk szenve-

désének és feltámadásának dicsőségéből. Ez az értelme a vértanuk «Commune»-jának is. A vértanuk egyúttal érett fürtök Krisztus keresztjének szőlőtőjén. Amint a húsvéti sugárzásban fényleni látjuk most a keresztet, úgy a vértanuság is megdicsőült. Mindenképen megfontolásra méltó gondolat lenne a Szentek ünnepét az esedékes egyházi idővel összeköttetésbe hozni. A karácsonyi időszakban a Szentek a Jeruzsálem városába bevonuló Király kiséretét adják (emlékezzünk a Karácsonyt kisérő ünnepekről). Most, a húsvéti időben a Szentek a *feltámadás* hirdetői és tanui. Ők mindannyian megülték a Húsvétot «életükben és létük változásában». Azonban ők most már a misztikus, a feltámadt Krisztus megdicsőült tagjai; a liturgia szavait kiáltják felénk: «*ha feltámadtatok Krisztussal, az odafent valókat keressétek*». Igy tudatosan kapcsoljuk be a húsvéti időbe mindazon Szentek ünnepét, amelyeket most ülünk, és egész különösen tegyünk így a vértanuk ünnepeivel.

Mária és a Húsvét. Az evangéliumok semmit sem szólnak arról, hogy Jézus feltámadása után Édesanyjának megjelent volna, de bátran hihetjük, hogy Az, aki a legnagyobb részét viselte a fájdalomnak, először részesedhetett a Húsvét örömében is. Mária az egyetlen, aki nem vesztette el a feltámadás reményét; hiszen mialatt a többi asszonyok a kenetek elkészítésével foglalkoztak, Mária nem vett részt ebben. Aki a feltámadásban reménykedik, nem készít halotti kenetet! A legenda azt mondja: Mária a Húsvét éjszakáját epekedő várakozásban az Olajfák-hegyén töltötte. Szürkület táján, mialatt a Kálvária-hegy rettenetes körvonalait nézte, egyszerre csak csodálatos égi szépségben a feltámadott Üdvözítő áll előtte és kitárja karjait drága Édesanyja felé. A Szentírás azonban, amint már mondtuk, nem szól erről. Az Egyház most Mária örömével örvendez, amennyiben naponként elimádkoztatja és elénekelteti a «*Regina coeli*». A liturgikus

kereszténynek latinul vagy magyarul kívülről kellene tudnia és mostanában naponként elimádkoznia:

«Mennynek királyné-Asszonya
Örülj szép Szűz, Alleluja!
Mert kit méhedben hordozni méltó voltál, Alleluja!
Amint megmondotta vala feltámadott, Alleluja!
Imádd Istent, hogy lemossa bűneinket, Alleluja!

1. Örülj és örvendezz Szűz Mária, Alleluja!
2. Mert bizonnyal feltámadott az Úr, Alleluja!»

Könyörögjünk! Úristen! Ki szent Fiadnak, Jézus Krisztusnak feltámadásával a világot megörvendeztetni méltóztattál: add, kérünk, hogy az ő anyja, Szűz Mária által az örök élet örömeit elnyerjük. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.»

Ebben az időben az Egyház istentiszteletében bizonyos sajátosságokat találunk, ezeket azonban csak olyan keresztény veszi észre, aki együtt él az Egyházzal. Különösen háromra gondolok: 1. A húsvéti időben *állunk* az imáknál, nem térdelünk. Ez az állás az Úr feltámadására utal. Most tehát a szentmisénél és magánimádságoknál is szabad állnotok. — 2. A szentmisénél és a zsolozsma imánál valamennyi Változó Énekhez egy, vagy két *Allelujá*t is fűzünk hozzá. Lapozzátok át a vasárnapi miseszöveget, megtaláljátok az elején (a «Bevonulási Énekben»), a szent lecke után, a Felajánlási Körmenet Énekében s az Áldozási Énekben is. Ne fussunk át e kedves dalocska fölött észrevétlenül. — 3. A Szent Lecke után nincs többé Graduale, hanem csak egy megsokszorozott Alleluja ének. A Graduale mindig úgy szerepel, mint az öröm nélküli bűnbánati énekek egyik fajtája, ez most kiesik és megkettőzzük az «Alleluja Éneket».

Az egyházi színek közül most az öröm színe, a *fehér* nyomul előtérbe. Húsvét után valamennyi vasárnapot és hétköznapot fehérben ünnepeljük, azonkívül vasár- és hétköznapokon egyaránt énekeljük a húsvéti éneket, a «*Gloria in excelsis*»-t, amely az egész böjti időben elmaradt. Ha most «együtt az Egyházzal» akartok élni, akkor *örvendező, szerencsés Isten-Gyermekeknek* kell magatokat éreznetek!

A negyven nap evangéliuma.

Szentírási óra.

Kedves Keresztények! Sokat olvastunk a négy evangéliumban arról, hogyan támadt fel az Úr és hogyan mutatta meg magát övéinek. Bizonyára ismerni szeretnétek az első húsvéti napok eseményeinek egymásutánját, most tehát elétek akarom tárni mindezt.

A «negyven nap evangéliuma», amint a feltámadott Úr megjelenéseit nevezni szokták, a legkedvesebb dolgok közé tartozik, amit az Úr nekünk, embereknek vigasztalásunkra csak adott. Az Úr változó képekben jelenik meg: majd mint Kertész, aki fölegyenesíti amit a vihar letiport, majd mint Jó Pásztor, aki összegyüjti a szétszórt nyájat, majd Vándor alakjában, azután ismét mint áldást osztó Mesterünk, majd mint ragyogó, sebektől megdicsőült Üdvözítő, hogy egy hitében veszélyeztetett lelket megszabadítson kétkedéseitől. Jézus földi tartózkodásának utolsó emlékei legyenek nagyon drágák számunkra!

Húsvétvasárnap reggel — alig szürkült még. A város kapuin kívül, közel a Kálváriadombhoz, fekszik a kőbevágott sírüreg, oda helyezték el Jézus tetemét. A sír szikla-ajtaját lepecsételték, a római őrség hűségesen ellátja szolgálatát. A városból gyászoló asszonyi ala-

kokat látunk közeledni. Jámbor asszonyok ők, akik Galileából kisérték Jézust, köztük van néhány Apostol anyja és Mária Magdolna. Jézus Anyja nincs velük. Az asszonyok azért jöttek, hogy Jézus holttestét kenetekkel ellássák. Hirtelen erős földlökés támadt, — ez az a pillanat, amelyben Jézus halottaiból föltámadt! Angyal száll le az égből, a lepecsételt sziklaajtót elhengeríti és mint győztes, ráül! «*Tekintete olyan volt, mint a villám és ruhája olyan, mint a hó.*» Az őrök félelmükben megremegtek és olyanok lettek, mint a holtak, majd pedig elfutnak onnan. Téves képzelődés tehát, ahogy a képeken festik, mintha Jézus az *őröknek* megjelent volna. Az őrök csak az angyalt látták. Az asszonyok pedig az úton éppen azzal a gonddal bajlódnak: Ki hengeríti el nekünk a nehéz követ a sírbolt ajtajából? Amint látszik, az asszonyok a lepecsételésről és az őrségről nem tudnak semmit. Odaérkeznek a sírhoz; ijedtségükre a sírt *nyitva* látják és így holttest-gyalázásra és hullarablásra gondolnak. Magdolna, aki valamennyiök között a leghatározottabb volt, azonnal visszasiet a városba, Péter és János szállására és jelenti nekik: «*Elvitték az Urat a sírból!*»

Eközben a többi asszonyok — Magdolna távozta után — mégis csak bemerészkednek a sírüregbe és bent a sír padkáján, jobb oldalt egy angyalt látnak ülni és megrettennek. «*Ti ne féljetek*», mondja az angyal. «*Ti a názáreti Jézust, a Megfeszítettet keresitek? Feltámadott, nincs itt! Lássátok a helyét, ahová tették az Urat!*» Félve és reszketve futnak ki a sírból az asszonyok és nem szólnak senkinek, mert meg voltak ijedve.

Magdolna híradására Péter és János a sírhoz rohannak. (János, ezt a látszólag jelentéktelen epizódot, nagyon elevenen írja le.) János a fürgébbik, elhagyja Pétert és elsőnek érkezik a sírhoz, de nem megy be, hanem megvárja Pétert, aki utána jön. Most mindketten belépnek a sírkamrába, látják a vászoncsíkokat és az

Úr összehajtott halotti terítőjét. Tolvajok nem veszik azt a fáradságot, hogy gondosan összehajtogassák a szemfedőt! Ha tehát *nem tetemrablás*, — akkor... mi lehet? Péternek szeget üt a fejében a dolog; Jánost is meggyőzik a körülmények és kezd hinni Jézus feltámadásában. Afölötti álmélkodásukban, amit láttak, elhagyják a sírt és visszatérnek a szállásukra.

Mária Magdolna egészen a sírig kisérte az apostolokat és nem akart megválni onnét; könnyek közt néz a sírüregbe, egyszer csak a sír padkáján *két fehérbe öltözött angyalt* lát ülni, akik szívből jövő részvéttel kérdik: «*Asszony, miért sírsz?*» «*Elvették az én Uramat és nem tudom, hová tették Őt*», feleli Mária. Még mindig nem gondol a feltámadás lehetőségére. Gondoskodása a szent *test* körül forog, anélkül, hogy panaszára feleletet várna. Most megfordul — talán valami neszt hallott — és íme, egy alak áll előtte; azt hiszi, hogy talán a kertész vagy a kert felügyelője áll ott. S az állítólagos Kertész ugyancsak részvéttel kérdi tőle: «*Asszony, miért sírsz? Kit keresel?*» Magdolna azt véli, készséges segíteni akarást hall kicsendülni szavaiból és így szól: «*Uram, ha te vetted el Őt, mondd meg nekem, hová tetted és én elviszem Őt*». — Egész bolondokat beszél zavarában. — Most megható fordulat következik: *Jézus maga áll előtte* és nevén szólítja őt, ahogyan annyiszor hallotta ajkairól, és ajkának drága zengéséről azonnal felismeri a Mestert, akit olyan forrón keresett! — Ha egy eltűntnek hitt édesatya hirtelen ismét gyermekei elé lépne és azok idegennek tartanák, de mikor a régi bizalmas hangon nevén szólítaná gyermekeit, akkor azoknak a szemei felnyílnának és újjongó üdvözlő kiáltással zárnák Atyjukat karjaik közé! Éppily hűen festi János a felismerés és az újramegtalálás pillanatát. «*Mária*», mondja Jézus, és Mária a lábaihoz borul és átöleli. Ekkor az Úr szájából olyan szót hall, amely le akarja tompítani viharos örömét: «*Ne illess engem, mert még*

nem mentem fel Atyámhoz». Jézus meg akarja mondani: Nem érintkezhetsz velem úgy, mint azelőtt, ez csak akkor kezdődhetik, ha a felmagasztosult Krisztus a mennyországban lesz, akkor övéivel új, zavartalan életközösséget fog élni. — Jézus most apostolnővé teszi Máriát. Neki kell megvinnie a hírt a tanítványoknak a feltámadásról. *Ez volt Jézus első megjelenése.*

Később a sírból vezető úton a többi asszonynak is megjelent; «*Üdv nektek*», mondja; azok pedig átölelték a lábait és imádták Őt. Jézus őket is a tanítványokhoz küldi, ezek azonban *nem hisznek*; úgy tetszett e hír előttük, mint az üres fecsegés. *Ez volt az Úr második megjelenése.*

Az evangéliumok nem beszélnek róla, hogy Jézus Anyjának is megjelent, azonban elképzelhetjük, hogy elsősorban Édesanyjának adott osztályrészt a húsvéti örömből, aki legnagyobb mértékben vette ki osztályrészét a fájdalmakból is. Mária volt az egyetlen, aki a feltámadás reményét nem vesztette el. Onnét is látjuk, hogy mialatt a többi asszony buzgón készíti a kenetet, Mária nem vesz részt e munkában; aki a feltámadásban remél, nem készít halotti kenetet! A legenda azt mondja, hogy Mária Húsvét éjszakáját az Olajfák Hegyén töltötte, vágyódással és várakozással. Szürkület idején, amint a szörnyű Kálvária-hegy körvonalait nézi, egyszerre csak csodálatos égi szépségben az *Úr áll előtte* és kitárja karjait drága Édesanyja felé. Azonban, amint mondottam, a Szentírás nem szól róla. Az Egyház most már Mária örömével örvend, amikor naponként az «Úr Angyala» helyett a háromszori harangozáskor a szép «*Regina coelit*» imádkoztatja és énekelteti. — Mialatt az asszonyok elvitték a hírt az Apostoloknak Jézus feltámadásáról, a sír-őrség jelenti a papoknak, hogy mi történt reggel. E hióbhír hallatára a főtanács összeül; később, a nagy zavarban arra a megoldásra jutnak, hogy a katonákkal azt a józan ésszel ellenkező

tanuskodást tétetik: Mialatt aludtunk, Jézus tanítványai ellopták a holttestet. A katonák azonban nem nagyon egyeznek bele egy ilyen kifogás vállalásába, amely annyira ellentmond katonai becsületüknek! Nagyobb mennyiségű csillogó ércpénzt és a helytartóval szemben biztosítékokat kellett kapniok. Igy kezdhette csak meg pályáját évszázadokig tartó útján Jézus ellenségeinek nagy hazugsága. Joggal gúnyolja ki Szent Ágoston a zsidók ravaszságát, amely *alvó katonákat* hív tanuknak: «*A valóságban magatok aludtatok, amikor számukra ily tanácsot adtatok!*»

Ez a helyzet Húsvétvasárnapjának délutánján: a zsidók óriási zavarban vannak, az asszonyok hisznek és hirdetik a feltámadást. A tanítványok hitetlenek; csak Jánosban és Péterben él a feltámadásba vetett hit. Az Úr pedig még a nap folyamán megjelenik Péternek, első Apostolának, akinek leginkább volt szüksége vigasztalásra! Az Üdvözítő megható cselekedete, hogy éppen *Péternek* jelenik meg először, jóllehet ő az, aki megtagadta őt, azonban a bánat könnyei rég lemosták bűnét. Jézus egy szót sem szól a hittagadásról, meghagyja Pétert régi jogaiban. (Ez az Üdvözítő pedagógiája: Hallgatólagos megbocsátással teszi az embereket örökre hálássá!) Délután a kedves emmausi jelenet játszódik le, amely valóban a legszebb szentírási jelenetekhez tartozik. A Szentírásban csodálatos varázs lebeg ezen elbeszélés felett. (Ne mulasszuk el Szent Lukács 24-ik fejezetében 13—35-ig elolvasni.) Komoly hangulat vert tanyát mind a két vándor lelkében, hátat fordítanak az istengyilkos városnak, izgatott beszélgetésben vannak, amikor feléjük közeledik az Idegen. Megéreztetik vele kedvetlenségüket, amikor megzavarja őket. Azonban az Idegen beszélgetésre bírja a két utast s ők megnyitják előtte szívüket: Jézus most is csupán szóban és cselekedetben hatalmas *próféta* előttük, de többé már nem maga a Megváltó; ezt a hitet eltemették.

Miután felnyitották megsebezett szívüket, az Idegen emeli fel szavát. Megdorgálja a Szentírásban való hiányos jártasságukat és nehézkes felfogásukat.

Ők figyelnek, amint kifejti előttük a törvényből és a prófétákból a Megváltó szenvedéseinek és halálának értelmét. Az Idegen nagyot nő szemükben ; később maguk is bevallják : «*Szívünk gerjedezett bennünk, amint megfejtette nekünk az írásokat*». Igen, az Idegen tette ezt bennük ! Nem engedik búcsúzni : «*Maradj velünk, mert esteledik és lemenőben a nap!*» Megvacsoráznak és bizalmas esti hangulatban ülnek tovább, amikor az Idegen *megtöri a kenyeret.* Bizonyosság lángol fel bennük: *Jézus* maga a vendégük ! Jézus eltűnik szemeik elől ; álomnak tűnik az egész dolog előttük. Szállásuk idegenné lesz — és visszatérnek Jeruzsálembe. Nem törődnek a kétórás úttal, hanem sietnek vissza az Apostolok körébe, az utolsó vacsora termébe és úgy állítanak be, mint a jó hír követei, hogy az *Úr valóban feltámadott!*

Húsvét napján estére összegyülekezett a kis közösség az utolsó vacsora termébe. A társaság a tíz Apostolból áll, Tamás nélkül. Ott van néhány tanítvány és jámbor asszony is és mindenek előtt Jézus Anyja is. A ház ajtajai zárva vannak a zsidóktól való félelem miatt. Befejezték már a vacsorát. Épp most érkezett Emmausból a két tanítvány, hogy Krisztus feltámadt ! A hangulat megoszlik a teremben, egyesek, élükön Péterrel és Jánossal, hisznek, mások kételkednek. Az emmausi tanítványok még nem is fejezték be az elbeszélésüket, amikor hirtelen a bezárt ajtón keresztül a Feltámadott övéi közt terem és üdvözli őket a húsvéti köszöntéssel : «*Békesség nektek!*» A tanítványok megrettennek és azt hiszik, hogy szellemet látnak, de az Üdvözítő barátságosan megnyugtatja őket : «*Ne féljetek, én vagyok*» és felszólítja őket, jöjjenek közelebb, érintsék meg őt, tapintsák meg sebeinek száját. Vonakodva lépnek elébe, még mindig nem tudják hangos

örömmel hinni, hogy igaz lehet ez. Jézus másik bizonyítékot nyujt: eszik egy darabot a vacsorai sült halukból, *most már hisznek!* Nézzétek a kedves képet: Jézus övéi közt, akik térdelve és állva körülövezik.

Jézus viszonozza a békecsókot és szól: «*Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek benneteket!*» Az Atya a világ megváltására küldötte fiát, hogy ismét visszavezesse az embereket az atyai házba. Az apostoloknak kell folytatniok Jézus művét és ezért átadja nekik a bűnbocsátás hatalmát. Rájuk lehel (ez a láthatatlan lelki adományok jele) «*vegyétek a Szentlelket*», vagyis vegyétek a bűnök bocsánatának szentségi kegyelmét; «*akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik, akiknek megtartjátok, meg vannak tartva*». Ezzel megalapítja az Úr a bűnbocsánat szentségét.

Tehát ez a szentség volt a Föltámadott első húsvéti ajándéka és ezt mi, hívő keresztények értékelni tudjuk és akarjuk is igazán használni!

Ez volt a feltámadás napjának története.

Az Üdvözítő az első húsvéti nap estéjén megjelent az utolsó vacsora termében az apostoloknak. Az apostolok közül azonban Tamás nem volt jelen. A következő napon a többi apostol örvendezve kereste fel Tamást és mondta neki: «*Az Úr föltámadt, s tegnap este láttuk Őt.*» Tamás nem akarta elhinni. Megkeményítette szívét hitetlenségében, még feltételt is kötött ki keményen és csak e feltétellel akart hinni: «*Ha csak nem látom az Ő kezein a szegek nyomát és ujjaim a szegek helyére nem bocsájtom, nem hiszem!*» Mikor már valamennyi Apostol boldog Húsvétot ünnepelt, Tamásnak még nyolc napon át «nagyhete» volt. Húsvét után a nyolcadik napon az Apostolok és a tanítványok ismét összejöttek az utolsó vacsora termében, most már Tamás is megjelent. Egyszerre csak fényes szépségben az Úr jelenik meg körükben, valamennyit a békeköszöntéssel üdvözli; majd nyílegyenesen *Tamáshoz* megy, aki

az egyik sarokban áll s nem akar hinni szemeinek. Az Úr azonban elébe áll és szól: «*Tedd ide ujjadat és nézd kezeimet.*» Most figyelmeztetve fölemeli jobbját és szól: «*Tamás, ne légy hitetlen, hanem hívő!*» Elképzelhetjük, hogy szegény Tamás milyen kellemetlenül érezhette magát! Térdre esik és nem tud semmi mást mondani: «*Én Uram, én Istenem!*» Jézus határtalan jósága mélyen megszégyenítette őt. Nem törődik most már a külső bizonyosság keresésével és ünnepélyes hitvallást tesz! Az Üdvözítő itt ismét vigasztal és egyúttal tanít is. Azt mondja: «*Tamás, mivel hogy láttál engem, hittél, boldogok, akik nem látnak és hisznek*». Keresztények, az utóbbi szavak *reánk is* vonatkoznak, — *mi* vagyunk azok, akik az Üdvözítőt testi szemeinkkel nem láthatjuk, de hinni akarunk s akkor igazán boldogok vagyunk!

Azóta nevezzük ezt az apostolt «*hitetlen Tamásnak*». Ezzel azonban nem akarjuk lekicsinyelni a jó Szent Tamást; sőt inkább: Hallgassuk csak, mit mond róla *Nagy Szent Gergely* pápa: «*A mi hitünknek Tamás hitetlensége jobb, mint a többi tanítvány hite, mert éppen ezáltal emelkedtünk minden kételkedés fölé és azzal erősödtünk meg hitünkben, hogy Tamás a sebek érintése nélkül nem volt kész hinni.*» — A feltámadott Üdvözítő Galileában is megjelent tanítványainak. Húsvét után a nyolcadik napon még egyszer megmutatta magát az Üdvözítő az utolsó vacsora termében az Apostoloknak, akik között most Tamás is ott volt. Az Apostolok most otthonukba, Galileába mentek, mindegyik a saját házába és a saját foglalkozásához tért vissza. (Legtöbben halászok voltak a Genezáret-tavon.) Így látunk egy napon hét apostolt együtt, köztük Pétert, Jánost, Jakabot, Tamást és Bertalant. Péter, aki mindig vezető volt, indítványt tesz: «Halászni megyek!» A többiek hozzájárulnak és mondják: «Akkor mi is veled megyünk!» A halászjárat rendszerint éjszaka történt. Estefelé beszálltak a hajóba, kieveztek és kidobták hálóikat, de

— nem fogtak semmit. Ez azonban Isten rendelése volt. Kellett, hogy ez előkészítse őket a következő halászcsodára. Reggel felé szomorúan kormányoztak a part felé. A hajnalpír csak lassanként vetette rá sugarait a messze keleti hegyek csúcsaira. Amint most a part közelébe értek, sötét körvonalakban egy embert látnak a parton állni ; Jézus volt, de ők nem ismerték fel. Rájuk kiált : «*Fiaim, nincs valami ennivalótok?*» — Felelék neki : «*Nincs*». Hiszen semmit se fogtak. Akkor odakiált hozzájuk : «*Vessétek ki a hálót a hajónak jobb oldalára és találni fogtok.*»

Lássátok, Keresztények, ez hitpróba volt, amellyel oly sokszor találkozunk az Úr csodája előtt. Az Apostolok, akik gyakorlott halászok voltak, azt mondhatták volna : Mit ért ez az idegen a halfogáshoz, ha *mi* egész éjszaka semmit sem fogtunk, hát akkor sem fog sikerülni a fogás, ha a hajó *jobboldalára* vetjük is ki a hálót. Azonban az apostolok engedelmeskedtek, jóllehet az Urat nem ismerték meg. És az engedelmesség meghozta a jutalmát.

Kivetették a hálót és azonnal tele lett hallal, úgy hogy nem tudták kihúzni a vízből. Az apostolok rögtön látták, hogy csoda történt. János, az Úr kedvenc tanítványa elsőnek ismerte fel az Üdvözítőt és odaszólt Péternek : «*Az Úr az*». Kedves Keresztény Testvérek ! Látnunk kellett volna most a tüzes Pétert, amint meghallja, hogy Jézus áll a parton. Nem várja meg, hogy a hajó partot érjen. Megragadja felsőruháját, amelyet munkánál levetett, beleveti magát a vízbe és a partra úszik, hogy minél hamarabb mesterénél legyen. A többi tanítvány partra irányítja a hajót és húzzák maguk mögött a tele hálót, mígnem biztos partot érnek.

Most titokzatos jelenetet látunk a parton. Égő parázs van elkészítve : rajta halak sülnek és kenyér fekszik mellette. Mily szép ez : A jóságos Üdvözítő gondoskodik gyermekeiről ! Eközben a hálót nagy fáradt-

sággal a partra vonják és az apostolok 153 nagy halat számolnak meg. (János, a szemtanu, pontosan ezt a számot közli velünk.) Most az Üdvözítő azt parancsolja: «*Hozzatok még néhányat azokból a halakból, melyeket most fogtatok,*» ezeket is megsütötték. «*Jöjjetek és reggelizzetek!*»

Itt ül most a hét apostol és falatozik, — a feltámadt Úr körül azonban most van valami titokzatosság. Az apostolok azelőtt oly bizalmasak voltak az Üdvözítővel szemben, most pedig olyan titokzatosságot látnak körülötte. Most azonban már más Ő, hiszen megdicsőült, ezért bátortalanul hallgatva ülnek, nem merik megszólítani. Keresztények, különösen, aki vidékről való, jól meg fogja ezt érteni. Képzeljétek el, hogy egy püspökhöz hívnak meg ebédre, könnyen megtörténhetik, hogy aki elmegy és leül az asztalhoz, alig tud egy szót kimondani. Igy történt ez most az apostolokkal. A Szentírás megmondja erről: «*Senki a tanítványok közül nem merte Őt kérdezni, tudván, hogy az Úr az.*» — Azután azt látjuk, hogy az Üdvözítő szétosztja a halat és a kenyeret a tanítványai közt.

Mielőtt tovább mennék, szeretném megkérdezni, gondoljátok-e, hogy e magában szép esemény mögött mélyebb értelem is rejtőzhetik? Már az Üdvözítőnek az a békés titokzatossága csodás dolgot akar kifejezni. Az emberek a halakat, a halászat az emberek megtérítését jelenti. Jézus nélkül az apostolok semmit sem érhetnek el. Jézus arra akar tanítani, hogy Isten kegyelme mindent megtehet. Saját tudásunk, akaratunk semmi. Azért választott ki az Úr egyszerű, tudatlan embereket apostoloknak. A képnek azonban más jelentése is van. A megdicsőült Üdvözítő az örökkévalóság biztos partján áll, az apostolok azonban még csak az ingadozó hajón, a földi lét tengerén. Mikor azonban az Üdvözítőhöz közeledünk, elhalványulnak az éjtszaka árnyai. Valóban Ő a világosság! De mit jelentsen a

lakoma? A kenyér és a sült hal az Eucharistia jelképe. A keresztények nyelvén is a hal az Üdvözítőt jelenti, aki szenvedés közt áldozta fel magát és eledelül adta a legméltóságosabb Oltáriszentséget: ez az értelme a mostani, a parázsra tett halnak. Szent Ágoston szép verset mond erről: «piscis assus est Christus passus», magyarul: «a megsütött hal a szenvedő Krisztus.»

Amint látjátok, az Üdvözítő ez alkalommal is emlékeztetni akarja az apostolokat szeretetének nagyságára, a legméltóságosabb Oltáriszentségben. A jóságos Szív, amely nemsokára búcsút vesz a földtől, nem adhatott az Oltáriszentségnél jobbat gyermekeinek. — Most egy nagyon megható esemény következik. Az Üdvözítő az étkezés befejeztével maga mellé szólítja Pétert és ünnepélyes kérdést intéz hozzá. Teljes nevén szólítja őt: «*Simon, János fia, szeretsz-e jobban ezeknél*». Jézus meg akarja kérdezni: «*Van-e nagyobb szereteted irántam, mint apostoltársaidnak irántam való szeretete?*» Az Üdvözítő arra készül, hogy átadja Péternek a főpásztori hatalmat. Azért kell, hogy Péter szeretete nagyobb, drágább, önfeledtebb legyen, mint a többié. A nagyobb kitüntetésnek előfeltétele az Üdvözítő iránti nagyobb szeretet. Mit felel Péter? Ó, Péter sokat tanult a szenvedés napjaiban, most már nem úgy beszél, mint nagycsütörtök este: «*Ha valamennyien elhagynak is Téged, én nem hagylak el.*» Péter alázatos lett! Az Úr háromszoros megtagadásával olyan mélyre zuhant, hogy ez óvatossá teszi őt. Azt feleli: «*Uram, Te tudod, hogy szeretlek Téged.*» Figyeljük csak jól a szavait: *nem* beszél a többiről, többé már nem hasonlítja össze magát a többi apostollal, nem bizonyítgatja szeretetét, hanem az Úr mindentudását hívja: «Te tudod, Te láttad a bukást, mielőtt megtörtént! Most is a szívembe látsz és Te tudod szeretetem mélységét.» Azt mondja Péternek az Úr: «*Legeltesd az én bárányaimat!*» A «bárány» szóból Jézus szeretetét halljuk kicsengeni. Péternek

tehát át kell vennie Jézus helyét, a pásztorságot kedves nyája felett, amelyért az Úr Jézus kiontotta értékes vérét. Péter Krisztus helytartója a legfőbb pásztori hivatalban. Az Úr másodszor kérdi: «*Simon, János fia, szeretsz-e engem!?*» Most Jézus hagyja el a másokkal való összehasonlítást. Sietve és hűen ismétli Péter: «A szívek ismerője tudja, hogy ő szereti Őt.» Ismét Jézus szól: «*Legeltesd az én báránykáimat.*» Jézus újból átadja neki a hívők fölötti legfőbb pásztori hatalmat. Jézus harmadszor is ugyanezt a kérdést teszi föl. Péter elnémul és szomorú lesz. Talán nem akar az Úr hitelt adni előbb mondott szavainak? — Péter azt mondja: «*Te tudod, hogy szeretlek Téged.*» — Meg akarja mondani: Te mindent tudsz, az én szívem olyan előtted, mint a nyitott könyv és olvashatod benne, hogy szeretetben őszinte és igaz hozzád. Jézus feleli: «*Legeltesd az én juhaimat!*»

Miért kérdez háromszor az Úr, — kételkedik talán Apostolában? Nem vonja kétségbe apostolának előbb mondott szavát. Azonban gyengéden nevelni akar, — amikor feltámadása után apostolai közül elsőnek jelent meg Péter előtt a megtagadásról egyetlen szót sem szólt: most azonban, mikor Péter visszanyerte. bizalmát, most gyengéden emlékeztetni akarja az Úr háromszoros megtagadására — háromszoros kérdéssel! E sorok hitünkre igen nagyfontosságúak! Ezzel tette Jézus Pétert az Egyház vezetőjévé. Az Üdvözítő ezzel választotta szent Pétert az első pápává. *A pápaság nem emberi alkotás, hanem Isten munkája.*

De ebből az eseményből is sokat tanulhatunk. Látjuk, hogyan neveli az Üdvözítő az embereket, látjuk, hogyan okulhat az ember saját hibájából; azt is látjuk, hogy az elkövetett bűn és még egy mély zuhanás és esés maga sem bizonyíték Istenhez és Krisztushoz fűződő szeretetünk *ellen*, és ne legyen ok arra sem, hogy kedvünket veszítsük. Lépjünk mi is Szent Péter

szeretetével és alázatával a Feltámadott elé és mondjuk neki: «*Uram, Te mindent tudsz, azt is tudod, hogy szeretlek Téged.*» Ma tehát először a Jeruzsálemben történt feltámadásról hallottunk: Négy vagy öt esemény történt egyes személyek előtt: Az *Isten anyja* előtt (erről nem beszél a Szentírás), *Magdolna* előtt, *Péter* előtt, az *emmausi tanítványoknak*, az *asszonyok* előtt. Ezután két megjelenés *sokak előtt*, a feltámadás estéjén és nyolc nap mulva, mikor *Tamás is* jelen volt. Ezután távoztak a tanítványok Jeruzsálemből és fölmentek Galileába, az otthonukba. Itt az Úrnak két megjelenéséről hallunk. Az egyiket épp most ismertettük. Azonban még egyszer megjelent az *Úr valamennyi tanítvány és apostol előtt* az egyik hegyen Galileában. Emlékezzünk csak arra, hogy az Úr nem is egyszer vagy saját maga vagy követei által Galileába küldte övéit; már Nagycsütörtökön, miközben az Olajfák hegyére mentek, azt mondja: «*Mindnyájan megbotránkoztok bennem ezen az éjszakán, de feltámadásom után előttetek akarok menni Galileába.*» (Máté 26—32). — Az angyal, aki a jámbor asszonyoknak hírül hozza a feltámadást, azt mondja: «*Mondjátok meg tanítványainak, különösen Péternek, hogy feltámadott és előttetek megy Galileába, ott majd meglátjátok Őt.*» (Máté 28—7). — Mikor azután maga az Üdvözítő megjelent az asszonyoknak az úton, Ő maga mondja: «*Ne féljetek, eredjetek, mondjátok meg testvéreimnek, hogy menjenek Galileába, ott majd meglátnak engem.*» (Máté 28—10). Ebből is láthatjuk, hogy különös jelentőségű volt ez a megjelenés, mert Krisztus meghívta az összes tanítványait, akik hűek maradtak hozzá. Bizonyára pontos helyet és órát szabott meg az Úr arra, ahol e találkozásnak meg kellett történnie. Nem tudjuk pontosan, hol és mikor volt, Máté evangelista csak a helyről ír, ahová «*Jézus rendelte vala őket.*» Szent Pál azonban említi, hogy az Úr több, mint 500 testvérnek egyszerre megjelent, «akik közül a legtöbben

még ma is (ez körülbelül 30 esztendővel lehetett Krisztus után) élnek, csak egyesek aludtak el.» (I. Kor.15. 6.)

Keresztények, színezzétek ki e körvonalakat. Krisztus valamennyi tanítványának hatalmas seregszemléje lehetett ez! Valószínűleg a Genezáreth-tó környékén, hol Jézus életében oly sok csodát művelt, ahol oly sokat prédikált és annyi szeretetet gyakorolt. Vagy talán a Boldogságok Hegyén történhetett, ahol egykor a «hegyi beszédet» tartotta. Mindannyian összegyűltek itt, a jó Pásztor összegyüjti szétszórt nyáját, az egész világ előtt tanukká kell, hogy váljanak valamennyien, hogy Jézus valóban feltámadott.

Máté evangelista maga is jelen volt, néhány dolgot elmond erről a nagyszerű jelenésről. Már valamennyien összegyülekeztek, legelső sorban áll a tizenegy apostol. De ott voltak a jámbor asszonyok is Máriával és Magdolnával. Hirtelen előttük áll a Feltámadott megdicsőült alakja: «*és amint Őt meglátták, valamennyien térdreborultak*». (Máté 28—17.) De voltak olyanok is néhányan, «*akik kételkedének*», Krisztus «*szemükre hányja hitetlenségüket és szívük keménységét, hogy azoknak, akik Őt feltámadása után látták, nem hittek*». (Márk 16—14.) Jézus közellép hozzájuk és mondja: «*Minden hatalom nekem adatott a mennyben és a földön, elmenvén tehát tanítsatok minden népet, kereszteljétek meg őket az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében, és tanítsátok megtartani őket mind, amit parancsoltam nektek. Ime, én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig*» (Máté 28—18.).

Keresztények, ezek egészen hatalmas szavak, amelyeket az Üdvözítő itt mondott. Először azt mondta: «*Nekem adatott minden hatalom az égben és a földön*», gondolkodjatok csak rajta, ki beszélhet így, megadatott-e bárki embernek is, hogy ezt mondhatná: «nekem adatott *minden* hatalom a földön?» Voltak világuralkodók: Nagy Sándor, Augusztusz, Konstantin, Napoleon, azonban *ezt* ők sem mondhatták, nem volt övék *minden*

hatalom a földön. Azonban ki mondhatná azt magáról: «Nekem adatott minden hatalom *az égben és a földön*». Egyetlen szent sem, angyal sem, még Mária sem, a mennyország királynéja! Amikor egykor Lucifer büszkén dicsekedett: «Trónomat a legfölségesebb trónja fölé akarom állítani», az örök pokolba zuhanással kellett vezekelnie ezért a mértéket nem ismerésért! Azonban Krisztus, az Isten Fia, miután halálával győzelmet aratott a sátán felett, ezeket a hatalmas szavakat mondja. Az Atya *minden* hatalmat neki adott az égben és a földön. Ő az egész világ igazi és a szó tulajdonképeni értelmében vett Királya!

Keresztények, milyen mély tisztelettel és szeretettel és mekkora alávetettség érzésével kellene Üdvözítőnk elé állanunk! Övé minden hatalom, tehát az én lelkemben is neki kell uralkodnia, bennem és nekem kell és én akarok is hódoló alattvalója lenni!

Teljes hatalmának tudatában adja Krisztus a *küldetés parancsát: «Menjetek és tanítsatok minden népet»* — csak most lesznek tanítványai a szó igazi értelmében «*apostolok*». Ami annyit tesz: *követek, Krisztus küldöttei.* Mióta az Úr ezeket a szavakat kimondotta, ezren és ezren, nők és férfiak, papok és szerzetesek vonultak ki a világ minden tájára a missziókba, hogy az embereknek megvigyék a «*jó hírt*». Talán van nektek is szülőfalutokban lakó egy vagy több olyan ismerőstök is, akik elhagyták otthonukat és hazájukat és kint távol dolgoznak Krisztusért. Ez a munka Istennek tetsző mű, most hallottátok magának Krisztusnak, az Isten Fiának ajkairól. Ezek a Krisztus utolsó szavai közül valók a földön. Ti mindannyian, akik itthon maradtatok, legalább könnyítsétek a missziós munkát imákkal az Egyház fejlődéséért. Ahányszor a szentmisét ünnepelitek, mindig imádkozhattok ezért. Üssétek fel a misekönyvet az Átváltozás előtt, régi imát találtok benne, melyet talán a katakombákban is imádkoztak

a keresztények: «*Felajánljuk neked ezeket* (az ajándékokat és az áldozatot) *elsősorban szent katolikus Egyházadért, hogy az egész földkerekségen békében megtartsad, megőrizzed, egyesítsed és kormányozzad*» ... Ez az ima minden egyes szentmisében szerepel. Segíteni tudjátok a missziókat pénzadakozással és egyéb adományokkal is. És itt ismét Kedves Ifjúságunkhoz fordulok: Fiúk és leányok, sokat gyüjthettek össze a misszióknak bélyegek, staniolok, szivarvégek és más látszólag értéktelen dolog gyüjtésével. Higgyétek el, ezek a kicsiny dolgok is krisztusi, Istennek tetsző munkát jelentenek!

Az Üdvözítő azonban folytatja: «*Kereszteljétek meg őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében*». — Előbb *oktatni*, aztán *keresztelni*. A keresztség a legnagyobb ajándék, amit Istentől kaptunk. Ez a kapu az Isten országába vezet, keresztséggel lettünk Isten gyermekei. Legnagyobb gondotok kellene, hogy legyen, hogy megőrizzétek a keresztségi kegyelmet és ártatlanságot. Az első keresztények nagy súlyt helyeztek rá, hogy keresztségi ártatlanságukban haljanak meg. Vagyis anélkül, hogy a keresztség után bármi bűnt követtek volna el. És még valamit, Keresztények! Ünnepeljétek inkább a keresztségi ünnep évfordulóját, mint a születésnapot. *A születéstek napján* édesanyátok adta a *földi* létet és az eredeti bűn bilincse kötött még akkor; a *keresztnapodon* a lelki édesanyád, az *Egyház* adta neked az örök, halhatatlan életet és ez mégis csak nagyobb a másiknál! Keresztelésed évfordulóján jó lenne elzarándokolnod abba a templomba, ahol megkereszteltek. Odalépni a kúthoz, meggyujtani a keresztségben kapott gyertyát! Kiteríteni magad elé a hófehér ruhácskát és megújítani a szövetséget, amit keresztelésedkor kötöttél Istennel. Jusson eszedbe, hogy a keresztség által a Szentháromságé lettél, az Atyáé, aki teremtett, a Fiúé, aki megváltott drága vérével és megtisztított, és a Szentléleké, aki megszentelt és most

kegyelemteljesen lelkedben lakik. «*Nem tudjátok, hogy a Szentlélek templomai vagytok, aki bennetek lakik?*» Milyen nagy is a megkeresztelt ember!

Az Úr még tovább is beszél: «*Tanítsátok őket megtartani mindazt, amit én parancsoltam nektek*». Tudjátok, mit akar ezzel mondani? Nem elégséges önmagában a keresztség, kell hozzá még a hit szerint való élet is. «*Ha be akarsz jutni az örök életbe, akkor tartsd meg a parancsokat*» — így szólt hozzánk egykor az Egyház a keresztségi szertartás legelején. A keresztség kegyelmét akkor tudjuk megtartani, ha az Úr parancsait megtartjuk. Befejezésül az Üdvözítő még egy szót mond: «*Ime, én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig*». Keresztények, megérzitek, mi ez? Az Üdvözítő velünk van, jóllehet felszállt az égbe, mégis Egyházával van és nem hagyja el többé. Hol van tehát nálunk az Úr? Mindenekelőtt nálunk van a szentmisében: Átváltozáskor megjelenik az oltáron, mint Istennek feláldozott Báránya; a szentáldozásban a lelkünknek jegyesévé akar lenni, az evangéliumban Ő maga beszél hozzánk. Értitek most már a pap gyakori üdvözletét: *Dominus vobiscum* — «*Úr legyen veletek*»? Ez a legjobb kívánság, amit az Egyház nekünk csak kívánhat, hogy *az Úr legyen mi velünk!*

Az Úr azonban nem csupán a szentmisében van velünk. Amikor közösen imádkozunk, az Egyház imájában (zsolozsma), akkor is velünk van; hiszen Ő mondta: «*ha ketten vagy hárman az én nevemben összejöttök, én köztetek vagyok*». Minden szegényben, minden gyermekben, minden betegben Krisztus jön hozzánk: «*amit a legkisebbnek tettetek embertársaitok közül, azt nekem tettétek*». Főleg pedig Egyházában van jelen Krisztus. *Ki az Egyház?* Az Ő Teste és mi mindnyájan e Testnek tagjai vagyunk! Krisztus igazi Emmanuel, vagyis: «Isten velünk!»

Ezekkel a vigasztaló szavakkal búcsúzunk a feltámadott Üdvözítőtől.

HÚSVÉT.

A tapasztalat azt a tényt látszik igazolni, hogy az egészen nagy ünnepkor nehéz prédikálni. Ez áll a Húsvétra is. A szónok kösse össze az ünnep kétféle gondolatát: Krisztus föltámadt — mi is lelki föltámadást ünneplünk. A liturgia szelleme a mai nagy ünnepen rövidebb, de különösen emelkedett ünnepi szónoklatot kíván. Ha a tárgyat a húsvéti miséből akarnók venni, akkor a húsvéti Bárány egységes témája nagyon illenék: «*Krisztus, ami húsvéti bárányunk megöletett*». (Ez a mai szentmise Grálmotívuma).

«A föld megrendült és elcsendesedett, midőn fölkelt ítéletre az Isten.»

Ünnepi beszéd Húsvétra Stenta Norbert kanonoktól.

«Solemnitas solemnitatum pascha resurrectionis Domini nostri Jesu Christi.» — «*Ma van az ünnepek ünnepe, a mi Urunk, Jézus Krisztus Húsvétja!*» Igy hirdeti meg a martirológium az egész esztendő legnagyobb napját. Az Anyaszentegyház mindig fönséges szavakat használ nagy napjain, liturgiájából összehordja a legfölségesebb kifejezéseket. Már az éjtszakai órában elénekeltette az Egyház Szent Ágoston lendületes énekét, az *Exsultet*-et. A keresztvíz-szentelésnek *profeciáiban* mintegy virágcsokrot kapunk az ószövetségi szentírás mindazon helyeiből, amelyek megváltásunk ünnepét valamiképen már régen Krisztus előtt jelezték és előképben ábrázolták. Mélyen megragadott az *Alleluja* is. A Glória ujjongó harangzúgással szívünk szent reszketésében ömlött ránk. Húsvét van, az ünnepek ünnepe,

megváltásunk napja, amelyet az Úr föltámadásával pecsételt meg. A húsvéti gyertya, a Föltámadott jelképe, nyugodt fönségben sugárzik Isten-házunk feldíszített csarnokában, szimbolumaként a megvívott harcok utáni ünnepélyes győzelmi nyugalomnak és fülünkben van annak az éneknek a csengése, amelyet ez éjtszaka az Egyház érzelmeinek különös áradásában a gyertyaszentelésnél énekelt: «*Krisztus helyettünk megfizette az örök Atyának Ádám tartozását és eltörölte szent vérével a régi vétkek büntetését. Ó, mily csodálatosan megbecsült a Te irgalmasságod! Ó, mily mérhetetlen nagysága a Te szeretetednek, hogy szolgád megváltására Fiadat adtad oda! Ó, bizonyára szükséges volt Ádám vétke, melyet Krisztus halála törölt el! Ó, boldog bűn, mely ilyen nagy és fönséges Megváltót érdemelt!*» Találhatott volna ennél megragadóbb szavakat az Egyház, a mi hatalmas beszédű Anyánk, hogy beleénekelje a lélekbe a mai nagy ünnep titkát? Majdnem úgy látszik, mintha magára az ünnepnapra nem maradhatott volna már elég kifejező szókincse és dallama, hiszen mintha a szent húsvéti éjtszakán már előre kiénekelte volna lelke kincseit! Vajjon nem jelentenek visszaesést az ünneplésben a *nappal* liturgikus énekei az *éjtszaka* énekeinek szépségeivel szemben? Felületes embernek talán így látszanék, aki azonban a megszentelt szöveg és szent dallamok *mögött* olvasni tud, Húsvét napján a legmagasabb ujjongásig lelkesedik. Emeljünk csak ki egy egészen rövid szöveget ezekből a szent szavakból, hogy épüljön a lelkünk és felgyulladjon és ünnepi húsvéti hangulatba jusson. E szöveg a Felajánlási Körmenet Énekének a keretverse legyen, amely úgy hangzik, mint egy hatalmas szimfónia, amely meg kell hogy rázza a megváltottságának tudatában levő embernek szívét: «*Terra tremuit et quievit*», — «*a föld megrendült és elcsendesedett, midőn fölkelt ítéletre az Isten*». A mi világi zenéhez szokott füleinknek majdnem úgy tetszik, mintha e vers megzenésítésére a gre-

gorián korális kifejezéstelen, gyenge lenne. Ha zenei gondolatokat vetnék papirra, ehhez a szöveghez modern zenekarra kellene a zenei hatás minden eszközével kompozíciót szerezni ! Hárfák zúgása és lágy érzelmes vonós hangok adnák az előjátékot. Húsvét reggelének ünnepélyes nyugalmát festenék. «*Terra tremuit*» — «*a föld megrendült*» szavaknál összerázkódnának a templomban a hívők. Harsonák kiáltásai és üstdobok dübörgése a legkirivóbb disszonanciákban kísérnék az emberi hangok sikongásait, hogy megérzékeltessék Húsvét reggelének csodálatos földrengési élményét. E szavak után : «*a föld megrendült*» — egy nagy szünet következnék. Minden hallgat, borzongó bámulásában figyel a természet és az emberiség, «*Terra tremuit et quievit*» — «*és elcsendesült*». Nyugodt harmóniák hirdetik, hogyan követi az egész világ az eseményt, megragadva a feltámadás istenítéletének élményét. «*A föld megrendült — és elcsendesedett*» a húsvéti liturgia keretversében egy magasztos dráma, igen hatásos, valóságos szent játék vonul el szemeink előtt.

Főpapi házának szállásán Kaifás hánykolódik, nem tud aludni, gondolatai Krisztussal foglalkoznak, akit megfeszíttetett. «*És ha mégis Isten fia volt?*» — suttogja félálmában. «*A föld megrendült és — elcsendesedett*» — Kaifás felpattan és kiáltja : «*Mégis Isten fia volt!*» «*Jaj nekem! Föltámadt, ez a földrengés a föltámadását hirdeti*». «*El fog jönni, hogy ítéljen fölöttem, hogy bosszút álljon, — de ha lábaihoz vetném magamat én, a főpap, talán meghagyna hivatalomban?*» A lelkiismeret még egyszer irányítani próbálja ezt az elvetett lelket, a kegyelem még egyszer kinálkozik Kaifásnak a földrengés dörgésében. És ekkor jönnek az Úr sírjától az ijedtségtől és borzalomtól még mindig remegő *őrök* és Kaifás elküldi őket és velük együtt lelkéből az istenszeretet utolsó követeit is, és pedig a világtörténelem legostobább hazugságaival, mert azt remélte, hogy ezzel elnémítja «a földet, amely megrendült, midőn fölkelt ítéletre az Isten».

«*A föld megrendült — és elcsendesedett!*» Egy másik ember is iszonyodva ugrik fel ágyából, két nap óta ő sem tudta lecsukni szemét. *Pilátussal* ugyanaz történt, mint a nagypénteki felelősségteljes reggelen feleségével, Claudia Proculaval. Ő is sokat szenvedett Jézus miatt álmában. «*Az én világom nem e világból való! — Igen, király vagyok, te mondod!*» E szavak nem akarnak elcsendesülni lelkében. És ha *igazán* Isten Fia volt, aki ártatlanul állott előttem és akinek ártatlanságáról teljesen meg voltam győződve és akit tudatosan áldozatul dobtam a feldühödt nép halálos gyűlöletének ! Mi lesz velem *akkor?* Ha ismét élni fog és eljön, hogy bosszút álljon rajtam? — Ilyen és hasonló gondolatok háborogtak dübörgő orkánként a büszke római szívében. Dübörgésükbe hirtelen a földrengés zaja és robaja vág bele. *Pilátus* az ablakhoz siet, tekintetével önkéntelenül a *Golgota* felé kutat, hogy vajjon nem lebeg-e a hegy felől elébe a pénteki «*ecce homo*» fájdalmas alakja? «*Jézus föltámadott-valóban Isten fia volt!*» — röpülnek reszkető ajkairól a szavak Claudia Procula felé, akit ugyanezek a gondolatok zaklattak, gyötörtek és aki most sietve keresi fel férjét, hogy Isten büntető ítéletéről szóljon és szemrehányást tegyen férjének. Mi volt a földrengés pusztítása ahhoz a remegéshez képest, amely a hatalomban pompázó római keblében támadt. Pilátus lelkében ebben a pillanatban egy világ omlott össze.

«*A föld megrendült és elcsendesedett.*» *Heródes* is észrevette a földalatti morajt, ő is virrasztott, mindig is kíváncsi volt a szenzációkra, ő azonban nem az ítéletre gondolt, benne az érzéki gyönyörök kiégettek már minden magasabb elképzelést és bizony legkevésbbé sem gondol Isten bosszújára Amiatt, Akit három nappal ezelőtt kigúnyolt és a bolondok ruhájába öltöztetve küldött vissza Pilátushoz. Szenzáció volt számára ez csupán, valami változatosság, hiszen ő mindent megpróbált, ami az időt változatossá és gyorsabbá tette.

«*A föld megrendült — és elcsendesedett*». Valahol a Golgota környékén egy faágon *holttest* függ. Az Úr barátja csendesen himbálódzik a reggeli szélben. Három napja függ az ég és a föld között. Az eget eladta 30 ezüst pénzért, a föld pedig tüzes parázsként izzott lábai alatt, mióta elárulta a Mestert. Gonosztevőnek is rossz ahhoz, hogy egy sír tisztaságát elnyerhesse ! A földrengés leszakítja a hulláját az ágról és Júdás teste lezuhan a földre, amelyre jobb lett volna neki meg nem születnie, és a holttest porbazuhanása szomorú képe annak, hogyan zuhant a lelke a pokolba ! . . .

«*A föld megrendült — és elcsendesedett*». Ott is, ahol e zárt ajtók mögött az utolsó vacsora termében a világ Megváltójának barátai kétségek között elrejtőznek. Remegésre ijednek fel. Nagyon gyenge még a hitük, hogy ebben a Feltámadott hirnökét ismerjék fel, inkább azt hiszik, hogy a csőcselék vonul arra és megrohamozza a házat, hogy a Mester után most őket feszítse fel ! A terem egyik sarkában Péter ül, eltakarja az arcát és ha az Úr feltámadásába vetett hitnek egy-egy szikrája fel is akarna gyulladni lelkében, a hit gyenge csiráit rögtön eloltja egy névtelen *aggodalom*, hogy akkor meg kellene Az előtt állania ! — «*Jaj nekem, ha Ő ide jönne* — mondja magában. *Én háromszor tagadtam meg Őt, én, akit Egyházának fejévé tett. Mit fog mondani nekem? Mily büntetést mér rám, ha ugyan egyáltalán meg akar ismerni ezek után?*» — Ahelyett, hogy másokat is megerősítene és erős hittel üdvözölné a Húsvét reggelének halált legyőző követeit, a Krisztus helytartója csak még mélyebbre rejtőzik a sarokba, a fal kárpitja mögé. . .

«*A föld megrendült — és elcsendesedett*», amikor az asszonyok félúton voltak kifelé a szeretett Mester sírjához. Reszketés fut végig tagjaikon, reménység kél szívükben, hiszen reményük eddig sem tűnt el teljesen. Magdolna siet az élen, akinek oly sok megbocsáttatott, mert nagyon szeretett ! Amint a talaj hullámzik és

reszket a lábuk alatt, megállanak. A hit ereje örvendezővé teszi vonásaikat. Ami után vágyódnak, azt afelől a sír felől, amely felé igyekeztek, a mennydörgés megerősíteni látszik és most meggyorsítják lépéseiket. — A széttört szikla azt mutatja, hogy *igazuk volt!* A sziklán, mint magasztos szószéken, *angyal ül* és az első «exsultet»-et énekli! Dalának fényénél Magdolna meggyujtja hite soha többé ki nem alvó világosságát, lángoló *húsvéti gyertyáját*, azután elsiet és elénekli az apostoloknak a «*Praeconium paschale*»-t, és énekli tovább az idők végezetéig, és az egész világ évről-évre felgyujtja nála Krisztus feltámadásába vetett hitének húsvéti fényét!

«*A föld megrendült — és elcsendesedett, amikor föltkelt ítéletre az Isten*». Ma éppen úgy mint akkor: Ítéletre és kárhozatra azoknak, akik az Urat megfeszítik, keserű szemrehányásra azoknak, akik szenvedéseit nagyobbítják, de kimondhatatlan győzelmére mindazoknak, akik az Ő szent Nevében hisznek és föltámadásából erőshitű életet merítenek!

HÚSVÉT HÉTFŐ.

Húsvét hetében az Egyház minden nap egy föltámadási jelenetet állít elénk; ennek nemcsak oktatás és elmélkedés a célja, hanem mindannak elénk állítása, ami a szentmisében történik és amit «misztérium-cselekménynek» hívunk. A húsvéti misében a feltámadott Úr megjelenik követői előtt és feltámadásának örömét és kegyelmét hozza. Ez fontos a Húsvét hetének megértéséhez.

Az emmausi tanítványok és a feltámadott Úr.

(1930.)

Az emmausi tanítványokról szóló mai evangélium egyike a legvonzóbb, talán lélektanilag a legfinomabb jeleneteknek, amelyeket egész esztendő folyamán a liturgiában kapunk.

1. Képzeljük csak magunkat e kedves jelenetbe. A feltámadás napjának délutánja van. Jeruzsálem városából két tanítvány menetel dél felé. Lerázzák lábukról az istengyilkos-város porát, amely elvette a Legdrágábbat tőlük és szétzúzta életük reménységét. A názáreti Jézus, akit prófétának és csodatévőnek és Megváltójuknak tiszteltek — sírban nyugszik! Nehéz, szomorú hangulat nyomja lelküket, izgatott hangulatban tárgyalják az utolsó napok eseményeit. Útközben egy idegen közeledik hozzájuk, aki résztvevően tudakozódik szomorúságuk oka felől. A tanítványok éreztetik vele kedvtelenségüket. A jövevény azonban beszédre bírja őket, és ők felnyitják szívüket. Minden fájdalmuk, kétségbeesésük, sőt sírba vitt reményük kitör most lelkük belsejéből, — az idegen engedi, hogy kisírják és kipanasz-

kodják magukat. (Hiszen az is jótétemény már, ha kiönthetjük valakinek a szívünket.) Most azután Ő kezd beszélni ; megrója nehézkes felfogásukat, a Szentírásban való hiányos jártasságukat. A két vándor feszülten figyel, mialatt a titokzatos utas a törvényekből és a prófétákból a megváltói szenvedés értelmét magyarázza. Az Idegen nagyot nő szemükben, később maguk állapítják meg : «*Nemde szívünk gerjedez vala bennünk, amint szólott az úton és megfejtette nekünk az írásokat*». Az Idegen nagy hatást tett rájuk, nem engedik tovább menni. «*Uram, maradj velünk, mert esteledik!*» — Aztán étkezéshez látnak, meghitt esti hangulat fogja körül őket. Az Idegen ül a főhelyen, feladata, hogy házigazdaként megtörje a kenyeret és elmondja az asztali áldást és akkor, a *kenyértörésnél*, fellángol a másik kettőben a bizonyosság : *Jézus maga a vendégük!* Az Úr azonban eltűnik szemeik elől, ekkor mintha nehéz álomból ébredtek volna fel, semmi sem tudja visszatartani őket többé, a szállásukat idegennek érzik, sietve visszatérnek Jeruzsálembe, nem sajnálják a kétórás utat és egyenesen az apostolok gyülekezetébe sietnek, és úgy állítanak be az utolsóvacsora termébe, mint a boldog hír követői : *Az Úr valóban feltámadott!*

2. Ne higyjék, Kedves Keresztények, hogy ezzel az Egyház csupán egy épületes feltámadási történetet akart elmondani nekünk. Már gyakran említettem, hogy az Egyház az evangéliumi szakaszokban nem annyira a multat, mint inkább a *jelent* akarja meghirdetni és nem annyira *tanítást*, mint inkább *kegyelmet* akar közölni. Ezzel a történettel is azt akarja mondani : Az, ami akkor végbement, ma miköztünk is lejátszódik, persze nem külsőleg, hanem *lélekben*, szellemileg és kegyelem áradásával.

Az itt ma fellépő alakokat osszuk két csoportra : Fontos számunkra a föltámadott Krisztusnak szerepe is és a tanítványoké is. A feltámadott Krisztus mi között-

tünk is jelen van, Egyházában, különösen most Húsvétkor azokban, akik a megtérés örömét hordozzák magukban, a mi lelkünkben és most az Eucharisztiában! . . . Az emmausi tanítványok alapjában *mi* vagyunk; a tanítványok tükörképében önmagunkat tanulmányozhatjuk.

a) Az Egyház most nem fárad bele, hogy naponta egy-egy feltámadási történetet állítson elénk. Amit pedig a történeti képekben mutat, a szentmise áldozatában igazán megtörténik, valósággá lesz. Ha a böjti időben újból úgy láttuk, hogy a szentmise a Keresztáldozat megelevenítése, akkor most Húsvétkor hódoljunk lelkünkben annak vigasztaló felismeréséért, hogy e húsvéti szentmisékben a feltámadt Krisztus jelenik meg előttünk. A megdicsőült Úr száll alá felségének trónjáról, hogy közénk jöjjön és minket is feltámadott és megdicsőült emberré tegyen. Két kézzel öleljük át ezt az igazságot: Itt a Feltámadott Úr számunkra is éppoly közel van, mint egykor Magdolnának, az emmausi tanítványoknak, vagy Péternek és Jánosnak volt.

b) Emellett az Egyház az emmausi tanítványokban mégegyszer elénk akarja vázolni az *átmenetet* a nagyhétből a húsvéti ünnepbe, a böjti megalázkodásból a húsvéti örömbe, ugyanekkor azonban önmagunkat látjuk az emmausi tanítványokban. Ó, Keresztények, mily gyakran hasonlítunk mi e szomorú tanítványokhoz, a Feltámadott velünk van, és mi nem vesszük észre — mily gyakran tölti be kedélyvilágunkat a szomorúság, reménytelenség. A földi balsors, amelyet az isteni Gondviselés szeretetében és bölcsességében mér reánk, olyan szomorúvá tesz minket, hogy egészen elfeledjük, hogy tulajdonképpen mi *szerencsések* vagyunk. Mint egy pompásan megterített asztal fogásai, úgy tűnik fel előttünk az a szerencse, hogy keresztények vagyunk, az istengyermekség boldogsága, feltámadás, kegyelem, öröm, béke — és mi úgy állunk e kinccsel megrakott asztal

előtt, hogy nem is akarunk hinni ekkora szerencsében és nem ülünk le a királyi terítékhez, hogy együnk az asztalról. Mint az ügyetlen tanítványok, akikkel együtt menetelt az Úr az úton és ők nem ismerték fel!

Ez azonban újból *vigaszt* önt belénk. Az Úr nem veszíti el türelmét tanítványai közt; addig vezeti őket, míg a kenyértörésnél fel nem ismerik. Ó, éppen most, Húsvétkor, lángolnia kell a mi szívünknek is, hiszen *itt* Krisztus beszél hozzánk! Kell, hogy a szentmisében, a szent Kenyértörésben Urunknak és Üdvözítőnknek ismerjük fel mi is Őt, hogy mint az emmausi tanítványok, vigyük szét mi is a jó hírt családjainkba és barátaink körébe, — nem csak szavakkal, hanem viselkedésünkben és életünkben is.

A mai húsvéti ünnep magva az a boldog öntudat, hogy a Feltámadott közöttünk tartózkodik, és hogy türelemmel van irántunk, tudatlan és ügyetlen tanítványai iránt és hogy Ő vezet el minket a teljes feltámadási örömre.

FEHÉRVASÁRNAP.

A mai nap gazdag szentbeszédanyagot nyujt.

1. Lehetne egyszer szavainkat a régi Egyház ma levetett keresztelési ruháihoz fűzni. Tudvalevőleg az újonnan kereszteltek, mint a közösség szemefényei, Húsvétvasárnapjától Fehérvasárnapig a fehér ruhát hordták, a tegnapi szombaton e ruhákat ismét letették és elhelyezték a keresztségi templomban. — Ez szép téma lenne: A keresztségi köntös! A szombati mise adhatná a beszéd anyagát. A mi életünkben is a mélyértelmű keresztségi szertartások alapján szerepet játszik ez a fehér ruha. Ez a mi papi ruhánk; erre találunk rá ismét gyermekségünk első szentáldozási ruhájában, a ministránsok fehér ingecskéjében, ez a mi menyasszonyi ruhánk: Ebben megyünk vőlegényünk elé az utolsó órában.

2. Sok lelki épüléssel jár az evangéliumi szakasz is a hitetlen Tamásról, ha elevenen adjuk elő és jól kiaknázzuk. Ez a jelenet a feltámadás drámájának csúcspontja. Tamás példaképe az összes Istent keresőknek. Gyakran éppen akkor van legközelebb a hithez az ember, amikor leginkább megmakacsolja magát a hitetlenségben. A Tamás-történet nem annyira a bűn kazuisztikus gondolat-körében áll, sokkal inkább az isteni nevelőhatás, az üdv-ökonomia szempontjából kell néznünk. («*Tamás hitetlensége többet használt nekünk Magdolna hiténél*».) Boldog az, aki nem látott és mégis hisz: *mi* vagyunk ezek! A hit lényege nem a belátásban, a megérzésben van, hanem az odaadásban.

3. Még két szép alapgondolatot bányászhatunk ki a mai miséből, mindkettő nagy életértékeket tartalmaz: A hit világot legyőző ereje, — és az őskeresztény jámborság királyi útja, mely a keresztségtől az Eucharisztiához vezet.

Az első témához anyagot az állomásszentnél találunk; Szent Pongrác a fogadalmi hűség védőszentje, aki alig 14 éves gyermekkorában vérével pecsételte meg keresztségi fogadalmát. Különösen szép a némileg nehéz lecke: «*Ez a győzelem, amely a világot legyőzi, ami hitünk!*» Micsoda erő él ezekben a szavakban! A hit minden hatalommal és erőszakkal meg tud küzdeni. Gondoljunk a vértanukra; «*mi választhat el minket a Krisztus szeretetétől?*»...

A második téma már liturgikusan képzettebb hallgatóságot képzel el, hogy értékesíteni tudjuk a téma kapcsolatait.

4. Ne feledjük el, hogy az Egyház a most következő 14 napra az Apostolok Cselekedeteit adja elénk olvasásra. Ebből szép délutáni olvasmányokat és buzdításokat lehetne meríteni.

Liturgikus óra.

1. *Fehérvasárnap.* Valahányszor a «Fehérvasárnap» szót hallom, mindig egy egészen ragyogó és egészen fehér kép tárul elém. Magam előtt látom a fehérbe öltözött első szentáldozásra jövő ifjúságot, amely feldíszített gyertyákkal siet a templomba ; aki volt néhány évig hitoktató, az megérti, hogy a gyermekek első szentáldozása mindig fényességes emlék ebben az egyáltalán nem könnyű hivatásban, amely sok vesződségért és csalódásért kárpótolni tudja az embert.

De eszembe jutnak a kertek is, amelyek épp most szintén Fehérvasárnapot ünnepelnek és fehér virágdíszben pompáznak. Mindig emlékemben marad egy Fehérvasárnap az orosz határ mentén ; a katonák a tábori oltárt cseresznye virágból egész berekkel vették körül, a falut is mintha fehér virágdíszbe merítették volna, mindenfelé üde friss élet ujjong a természetben, csak a fegyver dörgése jelezte, hogy az emberek egymásnak a halált szánják. Ez a két kép : Az első-áldozó gyermekek és a fehér virágok képe olyan bensőségesen maradt összekötve lelkemben a Fehérvasárnap gondolatával, hogy a mai nap számomra mindörökre tiszteletreméltó és szent nap marad.

Kedves Keresztények, kérdezhetnétek, hogy honnan származik a Fehérvasárnap neve, és hogy mi ennek a névnek a jelentősége? Hogy erre felelhessek, ismét vissza kell mennünk a régi Egyházba.

Amint tudjátok, a régi időben többnyire felnőtteket kereszteltek, és a keresztség szentségét többnyire

csak Húsvét éjszakáján szolgáltatták ki. Virágvasárnapon beszéltem arról, hogy milyen szép és jelentőségteljes esemény volt ez : Az újonnan kereszteltek Krisztussal új életre támadtak fel, a keresztségnél fehér ruhát adtak az Egyház új tagjaira és égő lángot kezükbe és így vonultak a keresztelési kápolnából a templomba, hogy életük első teljes szentmiséjén résztvehessenek és a szentáldozást elsőízben magukhoz vegyék. A fehér ruha a keresztségi ártatlanságnak és a keresztségi kegyelemnek jelképe volt. Az első keresztények nagy súlyt helyeztek arra, hogy a keresztségi ártatlanságot halálukig megőrizzék és a lélek fehér ruháját súlyos bűnnel soha meg ne szeplősítsék.

Ma is fennáll még a keresztség kiszolgáltatásánál egy ehhez hasonló szép szokás ; amikor a gyermekeket megkeresztelik, fehér ruhácskát borítanak rá és eközben a pap e szavakat mondja : «*Fogadd e fehér ruhát és vidd szeplőtlenül a mi Urunk Jézus Krisztus ítélőszéke elé, hogy örök életed legyen*». (Azért azt ajánlom minden keresztapának és keresztanyának, hogy valóban csináltassanak egy kis fehér ruhácskát, azt vigyék el a szertartásra és azután őrizzék meg a gyermek számára mint emléket életük legnagyobb napjára, a keresztségük napjára !)

Most térjünk vissza ismét az első keresztényekhez. Ezzel a fehér ruhával ünnepelték tehát az új keresztények az első szentmisét és szentáldozást, utána azonban még nem vetették rögtön le, hanem Húsvét egész hetében ebben a ruhában jelentek meg a nyilvánosság előtt. Most ők voltak a keresztény közösség díszei, dicsősége, legkedvesebb gyermekei ! Ezen a héten át minden reggel szentmisére jöttek a fehér ruhában, délutánonként pedig körmenetben mentek a keresztkúthoz, vagy a keresztelési forráshoz. A keresztény közösségben, mely akkor egy szív és egy lélek volt, úgy éltek a fehérruhás ujoncok, mint eleven prédikáció, amely azt hirdette

hogy mi keresztények az Úr Jézussal feltámadtunk, feltámadt emberek vagyunk. A Húsvét utáni szombaton utoljára jöttek a fehér ruhában a keresztségi templomba. (Ez a pápa tulajdonképpeni plébániája és püspöki temploma.) Itt egy különösen megragadó szertartás következett: A hitujoncok levetették fehér ruhájukat és letették a templom kincstárába; ott maradtak a keresztség emlékéül, de egyben tanuságul is a letett keresztségi fogadalmukra. Ezt a szombatot «*a letett fehérruhák szombatjának*» nevezték. A következő napon pedig az utolsó *állomási körmenetet* tartották, a hívek Szent Pongrác templomába vonultak és ekkor az újonnan megkeresztelteket ma jöttek elsőizben saját ruhájukban a templomba. Ezzel azt akarták kifejezni, hogy most már megértek kereszténységükben és ma azt igérik meg, hogy halálukig híven meg fogják tartani keresztségi hűségüket. Milyen jól illett ehhez Szent Pongrác *állomástemploma*, a Szent 14 éves volt és már ebben a gyengéd korban vérével pecsételte meg keresztségi hűségét! Krisztusért halt meg, azért a fogadalmi hűség védőszentjének tekintették.

Most már megértjük, hogy mennyire jól illik a gyermekek első szentáldozása épp Fehérvasárnapra. Ők is akkor újítják, akkor kötik meg tudatosan keresztségi szövetségüket Krisztussal.

És még egy gondolat a régi időből: A mai nap egyúttal az előző esztendőben megkeresztelteknek *keresztségi évfordulója* volt, ezt külön is megünnepelték.

Kedves Keresztények, mindez, amit a régi időkből hallottunk, arra tanít minket, hogy mi is szentül megünnepeljük a Fehérvasárnapot. Újítsuk meg ma *keresztségi fogadalmunkat;* mondjunk hálát Istennek életünk legnagyobb ajándékáért, a keresztségi kegyelemért, hogy mi is Isten gyermekei lettünk, és ígérjük meg, hogy lelkünk fehér keresztségi köntösét ismét egy egész éven át tisztán és szeplőtlenül fogjuk megőrizni!

2. *Szentmise.* Most azután szeretném a mai szentmisét a mellékelt kép nyomán megmagyarázni. Nyomban hozzáteszem, hogy a mise szövege nem könnyű, de sok szép gondolat van benne.

Középen a hitetlen Tamást látjuk, amint a feltámadt Üdvözítő előtt térdel. Ezt a mai evangéliumban hallottuk. Látjuk, amint Jézus felszólítja hitetlen apostolát: «*Bocsásd kezedet az én oldalamba és ne légy hitetlen, hanem hívő*». Tamás eleget tesz a felszólításnak és meghatva kiáltja: «*Én Uram, én Istenem!*» Háttérben a bezárt ajtót látjuk, amelyen át jött az Úr. A feltámadási zászlóra a békeüdvözlet van írva, Pax vobis, (a latinul értők le tudják fordítani: «*Béke veletek*»).

Ne higgyétek, hogy ezzel az elbeszéléssel valami elmúlt dolgot akar csak említeni az Egyház. Bizonyára épülünk magán a kép jelenetén is, azonban az Egyház ezzel valami *jelen* dolgot kíván elmondani: ez a történet mi közöttünk *valósággá* lesz! Köztünk is megjelenik a mai misében a feltámadott Úr, természetesen most még csak a hit szemeivel látjuk Őt. Minket is figyelmeztet, hogy legyünk hívők; és boldognak hirdet minket; ha olyankor is hiszünk, amikor testi szemeinkkel nem látjuk, — sőt szabad egyúttal kezünket is szent sebeibe bocsátanunk. Tudjátok hogyan? Azáltal, hogy a szentáldozásban Isten megfeszített Fiának testét vesszük magunkhoz. Most azt is megértitek, miért halljuk az Áldozási Énekben azokat a szavakat, amelyeket Krisztus mondott Tamásnak: «*Nyujtsd ki kezedet és tekintsd meg a szegek helyeit*» . . . A régi időben a keresztények a szentáldozásnál valóban kinyujtották a jobbkezüket és így, jobbtenyerükre tették az Úr szent Testét, és úgy vette ki-ki áhítattal magához. Mi is Tamásként érezhetjük magunkat, a Feltámadott megjelenik körünkben és megerősíti hitünket.

Most lássuk a kép felső részét, egy *oltárt* látunk, amelyen egy *Bárány* áll, a báránynak *tejet tartó edény*

van a hátán és mellette pálmaág, az oltár két oldalán *két ifjú keresztényt* látunk, *pálmaággal* intenek ők is, — *mit jelent ez?* Az oltár a báránnyal a *szentmisét* ábrázolja. Minden szentmisében, különösen Húsvétkor, az oltáron ott fekszik az «*Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit*». A tej az edényben a *szentáldozásra* utal (katakombákban látjuk így ábrázolni), a pámaág Krisztus húsvéti győzelmét jelképezi, a két ifjú keresztény az *újonnan megkereszteltetket* és az *első szentáldozókat* jelenti, akik ma vehettek elsőízben részt a szentmisén. Gondolhatunk *Szent Pongrácra* is, akinek templomában ünnepelünk és aki már gyermekkorában elnyerte a hitért való vértanuság pálmáját. A Bárány felett a *Szentlélek galambját* látjuk és a felhőben a mennyei Atya kezét, tehát a *Szentháromság is ott van* a képen.

Ez a gondolat a némileg nehéz *szentleckéhez* vezet, amelyben néhány hatalmas gondolat van elrejtve. Halljunk csak néhány mondatot: «*A győzelem, mely meggyőzi a világot, a mi hitünk*». Keresztények, értitek ezeket a szavakat? A hit a legnagyobb hatalom a földön, a hit meggyőzi a világot. Nézzetek egy kisleánykát, *Szent Ágnest*, ígérnek neki gazdagságot, megbecsülést, boldog életet és ő mindezt megveti. Mind e gyötrelemre és vértanuságra rámutathatunk, a hit erősebb minden szenvedésnél! Lássá-

tok, milyen világot legyőző hitet követel Krisztus mibennünk!

A *szentlecke* megmondja a továbbiakban, hogy mind a három isteni Személy tanuságot tett arról, hogy Jézus Krisztus valóban a mi Megváltónk és Istenünk. Az Atya tanuságot tett a Jordánban tett keresztelésnél, ahol azt mondta: «*Ez az én kedves Fiam, kiben nekem kedvem telik*». A Fiú kereszthalálával az egész világ előtt megpecsételte, hogy Ő a Megváltó. A Szentlélek pedig tanuságot tett Pünkösd ünnepén. Azt mondhatnók, hogy minden egyes szentmisében mind a három isteni Személy közreműködik és újból bizonyságot tesz: Az Atya, aki kegyesen elfogadja az áldozatot és visszaadja Fiát a szentáldozásban; a Fiú, aki Pap és áldozati Bárány egyben, megjeleníti a keresztáldozatot, és a Szentlélek, aki okozza az átlényegülést és okozója minden kegyelemnek.

Most nézzük a kép alsó részét: A vízben *halacskákat* látunk, a középen egy *kehely* áll és e fölött *tüzes láng* vagy tüzes nyelv. Ez a három húsvéti szentségnek jelképe: keresztség — Eucharisztia — bérmálás. Bizonyára tudjuk, hogy a régi időben Húsvét éjtszakáján egyszer szolgáltatták ki e három szentséget. A hitujoncokat először megkeresztelték a keresztségi kápolnában, rögtön utána a bérmálás szentségét is kiszolgáltatták nekik és így léptek fehér ruhában az oltárhoz, hogy első szentáldozásukban részük legyen.

3. *Az apostolok cselekedetei.* A húsvéti időben az Egyház ismét a szentírást adja kezünkbe naponkénti olvasásra. Gyakran szóltam már arról, hogy nekünk, katolikusoknak, tulajdonképpen szégyenünk, hogy oly kevéssé olvassuk a szentírást. Nagyon kevésnek van közülünk szentírása, nagyon kevesen tudnak róla; — ez a könyv pedig mégis csak Isten szava, amelyet a Szentlélek sugalmazott. Ha egy igen nagy Úr levelet küldene nekünk, milyen pontosan elolvasnók és meny-

nyire értékelnők! A bibliában pedig az örök Isten írt levelet nekünk — és mi egyáltalán nem olvassuk! Ujságokat, regényt és minden lehetséges dolgot olvasunk, de Isten kinyilatkozását nem olvassuk! Minden jó kereszténynek kell, hogy legalább *újszövetségi szentírása* legyen és hogy abból naponként olvasson valamit. Az Egyház olvasási menetrendje szerint húsvéti időben kizárólag az Újszövetségből olvasunk. A most következő két hétben az *Apostolok Cselekedeteit* vesszük elő. Miféle írás ez? Az Apostolok Cselekedeteit Szent Lukács evangélista írta, azt mondhatnók, hogy az evangéliumoknak mintegy folytatását adja. Az evangéliumok tudvalevőleg Jézus Krisztus életéről szólnak és feltámadásával és mennybemenetelével fejeződnek be. Az Apostolok Cselekedetei azt mondják el, ami a Szentlélek eljövetele *után* történt; a fiatal Egyház történetéről szól és elmondja az apostolok sorsát és cselekedeteit, különösen a két apostolfejedelemről, Szent Péterről és Szent Pálról.

Kedves Keresztények, az Apostolok Cselekedetei egyike a szentírás legszebb és legkönnyebben érthető könyveinek. Sok épületes történetet találunk benne; hogy csak néhányat említsek: A könyv elején az Üdvözítő mennybemeneteléről és Szent Mátyás apostol megválásáról olvasunk; majd a Szentlélek eljöveteléről és az első egyházközség megalakulásáról. Szemünk előtt látjuk, miként nő az első egyházközösség Jeruzsálemben, hallunk Szent István vértanu haláláról, Saulról olvasunk, aki előbb bősz keresztényüldöző volt, majd megtért és a pogányok nagy apostolává lett. Az Apostolok Cselekedeteinek második része különösképen csaknem kizárólag *Szent Pál utazásairól*, fogságáról és Rómába vezető hajóútjáról szól. Olvassuk, hogyan vette fel Szent Péter az első pogányt, Kornéliust az Anyaszentegyházba; olvasunk Szent Jakab apostol lefejezéséről és Szent Péter fogságáról és csodálatos megszabadulásáról. Mindezt és sok más érdekeset együtt találjátok az

Újszövetségi szentírás Apostolok Cselekedetei című könyvében.

Aki az Egyházzal együtt akar élni, olvasson naponként a szentírásból.*

Három húsvéti ajándék.

(1928.)

Ma Húsvét nyolcada van, a húsvéti ünnepek záró napja. A liturgia bővelkedik gondolatokban, érzelmekben és emlékekben. Akár a régi Egyházba nézünk vissza, akár a templomunkat nézzük, akár a természetben nézünk körül, mindenütt sugárzó fehérséggel találkozunk. A régi Egyházban látjuk, amint a fehér öltözetű, újonnan megkereszteltek levetik keresztségi ruháikat és hétköznapi köntösüket veszik fel; és halljuk szájukból a keresztségi fogadalom megújítását. A mai templomokban sokfelé ma vezetik első szentáldozáshoz a gyerekeket. A természetben, a kertekben a fák kezdik felölteni fehér virágruháikat. Mindez azonban csupán introitusa, bevezető éneke a mai liturgiának. A mai vasárnap összefoglalása mindannak, amit Húsvétkor kaptunk; a mai vasárnap mintegy három nagy ajándékot tár elénk, amelyeket az Egyház újból nekünk adott és amelyeket védenünk és ápolnunk kell: A hitet, az istengyermekséget és az Eucharisztiát.

1. Az első ajándék, amit kaptunk, a *hit;* a hit az alapja, a fundamentuma keresztény voltunknak. Elsősorban Isten ajándéka; önmagunktól nem tudjuk megszerezni. A hit nem is csupán egy egyszerű emberi magatartás, jámbor érzelem, nem szülőktől örökölt jámbor szokás, nem is csupán az értelem dolga; a hit az ember

* Hívjuk fel a hívek figyelmét a Szent István-Társulat kiadásában kapható *1 pengős teljes Újszövetségi Szentírásra.*

odaadása, amely a léleknek és a testnek minden erejét munkába szólítja, amelynek azonban egyúttal a föld minden hatalmasságával meg kell mérkőznie. A hit csatába száll a gazdasággal, földi tisztségekkel, élettel, halállal, sőt magának a pokolnak az erőivel is. Micsoda értelem van a szentlecke szavaiban : «*A győzelem, amely meggyőzi a világot, a mi hitünk*». Talán nem így van? Gondoljunk a vértanukra ! Oroszlánok, tűz, kínpad, egész sereg hóhér, nem tudták megtörni hitüket! Alakítsa át a hit életünket ; kell, hogy ismét világot legyőző erő legyen bennünk !

2. *Az istengyermekség.* A hit azonban még nem a legmagasabban álló valami a kereszténységben, hanem csupán fundamentuma annak. A felépítmény, a templom az istengyermekség. Ez a legnagyobb ajándék, amelyet az Egyháztól kapunk, az istengyermekség a világ legnagyobb kincse számunkra. Ezért lett ember Krisztus, ezért halt kereszthalált. Az istengyermekség az örök élet, ahogyan az Üdvözítő mondta, mert sohasem szűnik meg, hanem a mennyország dicsőségébe megy majd át. Ezt az értékes valamit a keresztségben kaptuk és ezáltal lettünk Isten gyermekei, a mennyország örökösei, Krisztusnak örökös társai, testvérei és nővérei és a Szentléleknek temploma. E gyermekségi kegyelemnek első jele volt a fehér ruha és az égő gyertyaszál. Még ma is a pap a keresztségnél az újonnan megkeresztelteknek a fehér ruhácskát adja át, mondván : «*Fogadd a fehér ruhát és vidd szeplőtlenül a mi Urunk Jézus Krisztus ítélőszéke elé.*» Azután égő gyertyát nyujt át és szól : «*Vidd az égő világosságot és őrizd meg sértetlenül a keresztségi kegyelmet . . .*» Tehát a keresztségi kegyelem fehér papi és esküvői ruhájában és égő fény forrásával kell járnunk az életen át ; a megszentelő kegyelem isteni élet is, Krisztus élete. Krisztus vére folyik a mi ereinkben, hús leszünk az ő husából. Azért tartsuk nagy becsben ezt a kincset és ne szakítsuk meg a bűnnel annak a

vérlüktetésnek áradását, amely Krisztus véréből a mi lelkünkbe nyomul.

3. *Eucharisztia.* Miben áll erőink titka? Honnét van a hit megvallásához az erő, honnét van erőnk, hogy a hitet életbe vigyük át, az alacsonyabb természet, egoizmus, érzékiség és a világ csábításainak minden ellenkező hatalmával szemben? Törékeny edényben nagy kincset hordozunk, — vajjon fog-e a világszenny között tisztán megmaradni a fehér ruha? Megtudjuk-e magunkat őrizni szeplőtelenül? Az Eucharisztia az a titok és az a bor, amelyből a szűzi élet virága táplálkozik, az erő, amely oroszlánok között is legyőzhetetlenné válik. Az Eucharisztia a hit védelmezője, a kegyelem oltalmazója. A mai mise egyik helyén rámutat, hogy mit jelent az Eucharisztia a hit és kegyelem számára. A Bevonulási Énekben halljuk, hogy ez az Egyház anyateje. A keresztségben gyenge kis gyermek voltál, most nőnöd kell, a betegségektől magadat megóvnod, elhasznált erőidet pótolnod. Mindezt az Eucharisztia adja. A szentleckében az Egyház azt mondja : Nem csupán víz által, hanem víz és vér által fogsz Krisztusnak tudatára jutni ; meg akarja mondani : *A keresztség egyedül nem tesz teljes keresztténnyé, hanem az Eucharisztia is szükséges hozzá.* Az Evangélium végül azt mondja : Te is Tamás vagy, akinek nem elég erős a hite ; nyujtsd ki kezedet és tedd a Krisztus oldalsebébe, vagyis vedd magadhoz az Eucharisztiát és hittel fogod mondani : «*Én Uram, én Istenem!*»

Keresztények, a Húsvét ne legyen csupán érzelmi áradás számunkra, hanem a mai könyörgés szavaival «őrizzük meg e húsvéti ünnepet erkölcseinkben és életünkben». A *hit* legyen életünk fundamentuma, az *istengyermekség* kegyelme legyen fehér ruhánk és égő világunk, és az *Eucharisztia* legyen a mi erőnk.

Víz és vér által.

(1921.)

Ma befejezzük a húsvéti ünnepet és a liturgikus Húsvét szent játékát, amely 8 napon át tartott. Olyan volt ez a 8 nap, mint egy fordulatokban gazdag dráma, vagy drámasorozat. Napról-napra valamelyik kedves Szentünkkel egyesültünk húsvéti örömünkben. Naponként más megjelenésében láttuk a feltámadott Úr Jézust. Láttuk, mint Kertészt, aki mind felegyenesíti, amit a vihar legázolt és elülteti az öröm húsvéti rózsáit ; azután mint Jó Pásztort láttuk, aki összegyüjti szétszóródott nyáját. Majd mint örvendező Utast, aki megvigasztalja a tanítványokat ; mint Halászt, aki gazdag halfogást szerez, mint áldást osztó Mestert. Ma utolsó ízben jelenik meg a Feltámadott, mi pedig Tamás alakjában lépünk elébe.

1. Az alkalom rendkívül szép és megható. (Elmondhatnók itt a történetet, elevenen és épületesen, körülbelül mint a 22. oldalon.) Nos, az Egyház azt akarja, hogy képzeljük magunkat Tamás szerepébe, e szerep kiindulási pontján Tamás vagyunk hitünk gyengeségével, de a végső jelenetnél Tamás akarunk lenni az Istenbe vetett erős hitben is és hívő lélekkel akarjuk magunkra venni az Úr szavait, amelyek ránk is vonatkoznak. Ugyanis mi vagyunk azok, akik testi szemeinkkel nem láthatjuk az Üdvözítőt, azonban hinni akarunk és így boldogok vagyunk.

2. Az újonnan keresztelteknek és egyúttal nekünk is, akik a keresztségi kegyelmet magunkban felújítottuk, még egy fontos tanítást akar adni az Egyház. Meg akar tanítani az Oltáriszentségnek a keresztény életre való jelentőségére. Az egész misén keresztülvonul egy gondolat, amely mindazonáltal csak finom liturgikus érzékkel ismerhető fel és ez a gondolat azt mondja, hogy a

keresztség önmagában nem elég, a keresztséghez hozzá kell jönnie még az *Eucharisztiának.*

a) Üssük fel rögtön az *Introitust,* vagy Bevonulási Éneket. Az Introitus tudvalevőleg a misecselekmény nyitánya, benne a nap alaphangulata csendül fel, sőt gyakran a főgondolat is. Az Introitus azt mondja az újonnan kereszteltteknek: Most újra születtetek a vízből és Szentlélekből, ezzel azonban még távolról sem vagytok tökéletes keresztények. Amint egy ma született kisded nem tud még járni, hanem gyenge és tehetetlen, olyanok vagytok ti is a lelki élet számára. Amint az újszülött gyermek édesanyja kebelén erősödik és nő fel, úgy vágyódjatok ti is az Egyház anyai tápláléka után és ezzel fejlődjetek lelki érettségre. És ez a táplálék az Eucharisztia.

Ez a hasonlat nagyon jól megérteti velünk az Oltáriszentségnek a kegyelmi életre való jelentőségét. Amint az édesanya ölében és kebelén nevelgeti a gyermekét, az Anyaszentegyház is a keresztség ölében és az Oltáriszentség anyatejével fejleszti gyermekeinek életét. A keresztség az istengyermekség életét adja, azután pedig az Oltáriszentség őriz meg, hoz/ növekedésbe, és visz érettségre. A két főszentség ugyanazon a vonalon áll, az egyik *csirájában* adja a kegyelmi életet, a másik *befejezettségében.* Ez rögtön elénk állítja a keresztény vallási élet egyetlen helyes útját. Minden vasárnap a keresztségnek egyenes folytatása, minden vasárnap a keresztelkedésnek, a keresztség megújításának napja. Keresztség és az Oltáriszentség ugyanazt nyujtják és akarják, a keresztség megadja az isteni életet, az Oltáriszentség ezt az isteni életet bevégzettséghez viszi. (Még előrehaladottabb lelki életű hallgatóknak meg lehetne magyarázni a 80-ik, gyönyörű eucharisztikus zsoltárt, a mai nap Introitusából kiindulva ezzel a sorral: «*Etetném őket a búza javából . . .*»)

b) A téma, amelyet a Bevonulási Ének csupán

csak megpendít, a *Szentleckében* folytatódik tovább. A szentlecke tulajdonképen eléggé nehezen érthető: a hit világot legyőző erejéről beszél. Ez a Krisztusban való hit legyőzi a világot, e hit mellett tesz bizonyosságot a Három Személy : Az Atya Isten Jordánban való keresztelkedésekor, a Fiú Isten kereszthalálával s a Szentlélek Isten az Egyházában. A liturgia azonban e helynél más magyarázatot is ád, beszél a húsvéti éjtszaka három Szentségéről : A keresztségről (víz), az Oltáriszentségről (vér) és bérmálásról (Lélek). (E szavakkal : «*Krisztus nem csupán víz által jött, hanem víz és vér által*».) Különösen ki akarja emelni az Egyház azt a gondolatot, hogy nem egyedül a keresztség, hanem keresztség és Eucharisztia együtt alakítják az egész kereszténytt. Azt akarja mondani az újonnan kereszteltteknek és nekünk Mindnyájunknak : Jóllehet a keresztvíz által második Krisztussá lettél, ez még nem betetőzés, hanem csak az Eucharisztia szent vére által alakul ki benned igazán a Krisztus, csak az Oltáriszentségben jön el teljesen hozzád !

c) Az *Evangélium* is ugyanazt mondja. Tudjuk, hogy a Feltámadott azt parancsolta a hitetlen Tamásnak : «*Nyujtsd ki kezedet és tapintsd meg a szögek helyeit és ne légy hitetlen, hanem hívő*». A liturgia itt is finoman a mi gondolatunkra utal, ha nehezedre esik hinni, ha vihar és kétség rohannak meg, tedd csak mindig újból kezedet Krisztus sebeibe, vagyis vedd magadhoz az Oltáriszentséget, akkor megerősödöl, akkor fel fogod ismerni Krisztust és Tamással mondani fogod : «*Én Uram, én Istenem!*» És hogy valóban a mai evangéliumnak az Eucharisztiával ez a kapcsolata lebeg az Egyház szeme előtt, kitűnik a mai Áldozási Énekből : «*Nyujtsd ki kezedet!* . . .» Gondoljunk arra is, hogy a régi időben a keresztények valóban tenyerükre kapták az eucharisztikus Kenyeret. — «*Tapintsd meg a szögek helyeit*», nem, ez kevés volna nekünk, nemcsak tapintanunk szabad

Krisztus megfeszített, szögektől átszúrt testét, hanem magunkhoz is vehetjük és ehetjük, mint lelkünk táplálékát és hitünk erősödését.

Keresztények, Fehérvasárnapról, amely sokunk számára egyben az első szentáldozásnak emléknapja is, vigyük magunkkal az életbe az Egyház tanítását: *Nekünk, megkereszteltelteknek szükségünk van az Oltáriszentség anyatejére, nem csupán a keresztvízben jön hozzánk a Krisztus, hanem a kehely szent Vérében is; tapintsuk meg ujjainkkal a Krisztus sebeit, — ami annyit tesz, hogy vegyük magunkhoz gyakran az Eucharisztiát.*

JÓ PÁSZTOR VASÁRNAP.

A liturgia ennek a vasárnapnak helyes kezelését is megkönnyíti.

1. A Jó Pásztor-kép, az Ó-Egyház ősi képeihez tartozik, tehát a hívek szívébe mélyen, de egyúttal plasztikusan és eleven színekkel kell berajzolnunk. Szép tanulmány lenne az egyházi év Jó Pásztor-képeit végig követni: böjti vasárnap utáni hétfő (ez is egy jó pásztormise); a jó pásztor a nagyhét liturgiájában (*«A mi pásztorunk feláldoztatott . . .»*), most a húsvéti időben, a Pünkösd utáni időben (3. vasárnap Pünkösd után). — Most azonban különösen felragyog a jó *Pásztor szeretete, gondoskodása és szelídsége:* megmutatta a kereszten és feltámadása után is kereste a szétfutott bárányokat: Magdolnát, Pétert, az emmausi tanítványokat, Tamást. Legszebben Péter példájával mutatkozott ez meg (régi időben a mai állomás, stáció Szent Péternél volt, a jó Pásztor első utódjánál).

2. A szép evangéliumban bő anyagot találunk egy homilia témájára: *a)* A Jó Pásztor életét adja juhaiért (áldozati halál). — *b)* Ismerem juhaimat (az «ismeri» szó jelentése: összekötve lenni, szeretni). Ebben Krisztusnak a lelkekhez való egész belsőséges kapcsolata benne foglaltatik: Keresztségi kegyelem, — Eucharisztia, — Krisztus misztikus teste.

c) Egy akol és egy Pásztor! Az Egyház. Mind megvan itt, amit a vallásunk mint legmélyebbet nyujtani tud: Kereszt, Oltáriszentség, kegyelem, Egyház.

3. Az egységesen felépített misét könnyen megmagyarázhatjuk a liturgia homiletikus kifejtésével is. Kézbe vevén a miseszöveget (amely ott kell, hogy legyen valamennyi hívőnk kezében is), menjünk végig a szövegen és emeljük ki mindenütt a Jó Pásztor-motívumot. Ügyeljünk a mise vezérmotívumára, amely háromszor is újból hangzik: «*Ismerem enyéimet és az enyéim ismernek engem*». — Ezzel újból alkalom adódnék, hogy a híveket buzdítsuk a miseszöveg használatára és így az Egyházzal való együttimádkozásra.

4. E héten az Egyház még két jó pásztort állít elénk: Szent Pált és Szent Józsefet. Az elsőt az Apostolok Cselekedeteiben, az utóbbit közeledő ünnepében. Figyeljük meg, hogy ez

volt az ok, amiért Szent József ünnepét Jó Pásztor vasárnapja utáni szedára tették.

Láttam olyan képet is, amelyen Máriát ábrázolják mint jó pásztornőt, és bizonyos rendek meg is ünnepelnek egy ilyen ünnepet; ezt a gondolatot azonban egyáltalában nem akarom kihangsúlyozni.

Liturgikus óra.

1. *A jó pásztor.* Keresztények, ma a Jó Pásztor vasárnapja van és ez a vasárnap még bizonyos értelemben a húsvéti ünnephez tartozik.

A Jó Pásztor képe talán a legrégibb Krisztus-kép, melyet valaha is festettek. Ha elmentek Rómába és leszálltok az első keresztények temetkezési helyeire, a katakombákba, ott gyakran fogtok ezzel a képpel találkozni, az első keresztények az Üdvözítőt legszívesebben mint Jó Pásztort ábrázolták. Krisztus maga is szívesen alkalmazta magára e képet és hasonlatot. Hiszen ifjúságában is már valóban szülei juhocskáinak pásztora volt; s akkor volt alkalma tapasztalni a pásztorélet örömeit és szenvedéseit. Talán Ő maga is utána ment a pusztába egy-egy elveszett bárányának és kiszabadította a tövisek közül, talán a ragadozó farkastól is meg kellett mentenie nyáját. Megismerte a jó pásztorokat, de a rosszakat is, ahogy Ő nevezte: a *béreseket*, akik nem törődnek a juhokkal, *ha veszedelem közeledik.* Az Úr Jézus gyermekkorának pásztorélete azonban csak kép és hasonlat az Ő második pásztori hivatásához. Az Isten báránykája, az ember az eredeti bűn által tövisek közé került, a pusztában messzire tévelygett, ezért küldte a mennyei Atya szent Fiát, mint jó pásztort a földre; neki kellett megkeresnie és hívnia a bárányokat, neki kellett megtalálnia és a tövisből kiszabadítania az embereket. És Ő megtette mindezt. Pásztorbotjával, a kereszttel indult útnak. A gonosz farkasok azonban, az ördög és

az ő eszközei el akarták rabolni juhocskáját, meg kellett érte küzdenie, sőt oda kellett adnia életét is bárányaiért a kereszthalálban. Azonban éppen ezzel mentette meg bárányait ; sőt kiválogatott legelőre viszi, vagyis Testéhez és Véréhez, amelyet a kereszten odaadott bárányaiért, és most nézzétek csak e pásztorképet : vállain viszi a hazahozott báránykákat. Megértitek most már ezt a képet? Az emberiség megváltását ábrázolja. A bárány a kereszténység, te vagy a bárány és én is !

Most már megérthetitek, Kedves Keresztények, hogy miért épp most, a húsvéti időben bontja ki előttünk Egyházanyánk ezt a képet ; igazi húsvéti képként nézhetünk rá. — Nagyhéten a gyászzsolozsmákban azt énekelte az Egyház :

«*A mi Pásztorunk feláldoztattatott, az élő vizek forrása, akinek lemészárlásakor a nap elsötétedett*».

Húsvét hétfőjén pedig újból így énekelt :

«*Feltámadott a jó Pásztor,*
Aki életét adta juhaiért
És meg akart halni nyájáért, alleluja.
A mi húsvéti bárányunk,
A Krisztus megöletett».

Ma pedig a feltámadott Üdvözítő áll elénk, felnyitja száját és szól : «*Én vagyok a jó Pásztor és én életemet adom juhaimért, ismerem juhaimat, az enyéim ismernek engem. Egyéb juhaim is vannak (a pogányok), azokat is ide kell terelnem és egy akol lészen és egy pásztor*».

2. *A szentmise.* A mai mise szép és könnyen érthető ; ezért megmagyarázása nem jelent sok nehézséget, mindenekelőtt említsük meg, hogy ma elsőízben *nincs* többé *állomás-templom.* Amint mondottam, Fehérvasárnapon volt az utolsó állomás-templomba való körmenet. Úgy látszik ez nekem, mint a madárkák élete, amíg a fiatalok

nem tudnak fölrepülni, a szülők a fészekben tartják őket és nevelik és táplálják, amikor azonban szárnyra kelnek, akkor egyedül indulnak el és maguk keresik a táplálékot maguknak. Hetvenedvasárnaptól Fehérvasárnapig az egész húsvéti időben így vezette mintegy kezüknél fogva a hitujoncokat is az Anyaszentegyház az istentiszteletre. Most azonban már ők is szárnyra keltek, most már egyedül is töltekezni tudnak az istentisztelet erőivel.

Mégis : Régi időben ma mégegyszer tartottak állomás-istentiszteletet. A régi keresztények Rómában a nagy Szent Péter-templomba vonultak, ahol Szent Péter el van temetve. Nem mélyértelmű dolog ez? A jó Pásztor, Jézus Krisztus adta át Péternek a pásztorbotot, Péter a jó Pásztor első utóda. Maga Szent Péter is mennyire érezte az Üdvözítő szeretetét, amikor feltámadása után megszabadította a tövisekből ezt az elszabadult bárányt. Ma tehát lélekben Szent Péter sírjánál akarjuk mi is megülni a szentmisét.

Üssük fel a Bevonulási Éneket. Az első szó az Isten kegyességéről beszél ! Valóban, a Jó Pásztor legfontosabb tulajdonsága az *irgalmasszívűség*. A zsoltár arra szólít fel, hogy dicsérjük e Jó Pásztort, aki mind a természetben, mind a kegyelemben megmutatta irgalmát a teremtményeknek.

Majd nézzük tovább a Könyörgést : «*A mélyre süllyedt világot szent Fiad megaláztatásával fölemelted*». Megértitek? Nemde ez a Jó Pásztor, aki elhozza a bárányt a tövisek közül? A mélyre süllyedt világ az emberiség, amelyet a bűn szerencsétlenségbe és nyomorba döntött, a megaláztatás az Úr keserű szenvedése és kereszthalála. És mit kérünk mi? Igazi húsvéti örömöt mind e földön, mind ott fenn az égben ! Nagyon hálásaknak kellene lennünk azért, hogy a Jó Pásztor megmentett minket az örök halálban való elpusztulástól.

És ugyan mit gondoltok, ki prédikál ma a Szent-

leckében? Nem Szent Pál, hanem *Szent Péter*, akinek a sírjánál ma a szentmisét ünnepeljük, most mintegy ő száll ki a kriptájából és beszél hozzánk: Elmondja, hogyan áldozta fel a Jó Pásztor életét miérettünk. Előttünk járt a Jó Pásztor és mi az Ő lábanyomaiba kell, hogy lépjünk. (Nálunk a pásztor a nyáj mögött szokott járni, Keleten azonban Ő halad elől és a bárányok követik.) Milyen meghatóan rajzolja Szent Péter az Úr pásztor-lelkének szeretetét: «*Midőn szidalmaztatott, nem szidalmazott... A mi bűneinket Ő viselte el testében a kereszten... Az Ő sebei által gyógyultunk meg*». Befejezésül még egyszer a Jó Pásztor képét tárja elénk: «*Olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek a lelketek Pásztorához és Püspökéhez*». — Szent Péter mondotta ezeket nekünk.

Most azután maga az *Üdvözítő* áll közénk; bensőséggel és szelíden mondja: «*Én vagyok a jó Pásztor*» és azután három dolgot mond önmagáról. 1. «*Életemet adom juhaimért*». Ezt betöltötte és igazolta a halálában. Ezáltal szeretetének legnagyobb próbáját adta, hisz Ő maga mondta, hogy «*senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja barátaiért*». 2. «*Ismerem juhaimat és az enyéim is ismernek engem*». Mit jelent ez a szó: ismer? Többet kell, hogy jelentsen, mint pusztán azt, hogy valakit ismerni, valakivel ismeretségben élni. Ugyanis az Üdvözítő azt mondja: «*Amint ismer engem az Atya és én is ismerem az Atyát*». Tehát annyit tesz: Bensőleg összekötve lenni, valakit megérteni és szeretni. Nemde, az Atya a Fiúistennel legbensőbb összeköttetésben él és az Atya a legbensőbben szereti is a Fiút, és ugyanez áll viszont a Fiú részéről is. Az Üdvözítő valami hasonlót akar keresztény híveiről mondani, Ő is egészen mély összeköttetést akar velünk létesíteni, nekünk akarja ajándékozni isteni életét, s ez a keresztségi kegyelem. Ezért adja táplálékul testét és vérét, hogy Vele legbensőségesebben összekötve maradjunk. Most már meg-

értitek, hogy miért éppen ezt a szentírási verset imádkozzuk és énekeljük abban a pillanatban, amidőn a kegyelmi lakomában, a szentáldozásban legbensőbben egyesülünk Jó Pásztorunkkal. Olvassátok csak el az Áldozási Éneket. 3. Az Úr említi, hogy egyéb juhai is vannak, amelyeket haza akar terelni. Ez a *pogányokra* vonatkozik, ezzel a Jó Pásztor bennünket is felbátorít, hogy mások apostolai és pásztorai legyünk. «*Olyanok voltunk, mint a tévelygő juhok, most azonban megtértünk*». Ennek az örvendező megtérésnek az ünnepe a Húsvét volt. Segítsünk másoknak is, hogy *ilyen* Húsvétot ünnepeljenek!

Most azután olvassuk még a Felajánlási Körmenet Énekét: «*Isten, én Istenem! Hajnalban hozzád serkenek és a Te nevedben fölemelem imára kezeimet*». Keresztények, ha eddig a Jó Pásztor beszélt, most a Felajánlási Énekben a szerető jó *bárány* beszél. Képzeljétek csak el, a régi időben a hívek valóban kijöttek az oltárhoz áldozati adományaikkal, olyan volt ez, mintha a bárányok a Jó Pásztor köré tömörülnének; ebben a beállításban megértjük ezt a bensőséges és vágyódó szép éneket. (Aki olykor az Egyház zsolozsma-imájából is imádkozik, az észreveszi, hogy ez az ének a *62. zsoltárból* van véve, amelyet az Egyház a kora reggeli imában, az ú. n. Laudesben énekel.) — Most már megértitek az egész szentmisét, hasonlítsátok össze ezt a kedves pásztorképet a Prefációval, amely a húsvéti Bárányról szól. Tehát Krisztus egyszerre Jó Pásztorunk és húsvéti Bárányunk.

Most nézzünk még egy kissé a képre is, középen a jó Pásztort látjuk juhaival, pásztorsípján valami dalt fúj s a juhok hozzá tódulnak. Ezzel ki van fejezve a kölcsönös «ismerés», látszik a pásztoron és bárányokon is, hogy egymást kölcsönösen szeretik és megértik. A kép alsó részén egy keresztet látunk, ez a Szentlecke azon szavaira emlékeztet: «*Krisztus szenvedett érettünk*». Fönn

egy *kenyeres kosár* lebeg fénysugárban, gondolhatjuk, hogy ez az Oltáriszentséget akarja ábrázolni. A Jó Pásztorról festett kép, amely valósággá lesz előttünk a szentmisében, ahol mi is, mint egykor az emmausi tanítványok, «*felismerjük a kenyértörésnél a Jó Pásztort*». Valóban nem lehet bensőbb egyesülést elképzelni, mint a szentáldozást, ahol «*Krisztus mibennünk és mi élünk Krisztusban*».

3. *Még két jó pásztor.* Ha egy kissé távolabb tekintünk, a liturgia még két pásztort állít elénk az Üdvözítő képe után. Az egyiket, Szent Pált, jól ismeritek, a másik Szent József. *a)* Ezen a héten ünnepli az Egyház a másik jó pásztor ünnepét, Szent József pártfogásának napját. Minden évben pontosan a Húsvét utáni második vasárnapra következő szerdán ünnepeljük Szent József oltalmának ünnepét. Ez már a második Szent József-ünnep az esztendőben. Március 19-én ünnepeltük Krisztus nevelőatyjának személyi kiválóságait, szentségét. Most azonban mint az Egyház védőszentjét tiszteljük. Szent Józsefet ugyanis IX. Pius pápa az Anyaszentegyház védőpatrónusának nyilvánította. Tudjátok miért? Azért, mert Szent József hűen megvédelmezte a földön Istennek két legdrágább kincsét, Krisztust és Máriát és így meg fogja védeni a harmadik kincsét is, az Anyaszentegyházat. Ha Krisztus számára az Ő földi életében tápláló, gondviselő atya volt, akkor táplálni és védeni fogja az Isten többi gyermekeit is, akik második Krisztusok. Ha hűséges segítő volt a Szentlélek jegyese, Szűz

Mária iránt, ilyen lesz Krisztus menyasszonyával, az Egyházzal szemben is.

Ezt az ünnepet mindig szerdán üljük, mert minden hét szerdája különösen Szent József tiszteletére van szentelve ; és azért a Jó Pásztor vasárnapja utáni szerdán, mert Szent József az Anyaszentegyház jó pásztorává lett.

b) E héten az Egyház az Apostolok Cselekedeteinek második felét olvastatja. Csodálatosan szép, épületes könyv ez ! Első felében inkább *Szent Péterről* beszélt, második felében pedig a nagy misszionárusnak, *Szent Pálnak* alakját rajzolja, aki szerte jár a pogányok országaiban azzal, hogy haza vezesse azokat «*az egyéb juhokat is, akik nem ebből az akolból valók*». Mekkora fáradtsággal dolgozik Szent Pál ; mennyi vesződséget és gyötrelmet vesz magára juhaiért ! Még a börtöntől, megveretéstől és korbácsütésektől sem maradt mentes. És hogy ő is az Úr pásztor-hasonlatát tartotta szem előtt, elárulja búcsúbeszéde, amelyet a kisázsiai püspökökhöz intézett :

«*Vigyázzatok magatokra és az egész nyájra. Mert én tudom, hogy elmenetelem után ragadozó farkasok jönnek közétek, nem kímélvén a nyájat. Azért vigyázzatok, megemlékezvén, hogy három esztendeig éjjel-nappal meg nem szüntem könnyhullatásokkal inteni mindeniteket.*» (Ap. Csel. 20. 28—31.)

És ez a jó pásztor is életét adta juhaiért.

A Jó Pásztor miséje.

(1930.)

A tulajdonképeni húsvéti ünnep Fehérvasárnappal zárult. Nyoc napon át játszotta le szemeink előtt az Egyház a húsvéti titkokat. A liturgia szent színjátékában eljöhetünk a jámbor asszonyokkal a szent sírhoz, az

emmausi tanítványokkal felismerhettük az Urat a kenyértörésnél, Magdolnával átölelhettük a feltámadott Jézus lábait, résztvehettünk a Genezáret tónál a titokzatos lakomában. Meghallgathattuk a hegyen ötszáz tanítvánnyal együtt az Úr Jézus egész világra szétküldő parancsait és Tamással megérinthettük az Üdvözítő sebeit. Tehát a kegyelemben valóságosan körünkbe fogadhattuk a feltámadott Üdvözítőt. Az Egyház ma nem beszél Jézus újabb megjelenéséről, de összefoglaló képet akar a megfeszített és feltámadott Úrról mutatni, egy kedves húsvéti képet akar kibontani előttünk, *a Jó Pásztor* képét.

Ez a kép *legrégibb Jézus-szíve*-kép az Egyházban, amely már a katakombák és őskeresztény bazilikák falairól is letekintett a hívekre. Egy ilyen kép előtt keletkezhetett a mai ünnep miséje! Helyezzük magunkat lélekben a régi Egyházba és törekedjünk arra, hogy a szentmisét az első keresztények lelkületével ünnepeljük.

A római keresztények közössége ma Szent Péter sírjánál gyült össze. *Szent Péter* áll a középen, kiszállott sírjából és hozza kezében a *pásztorbotot*, amelyet maga a Mester adott át neki! Elmondja a pásztorbot történetét: Az utolsó vacsora után történt; az Úr velük, tizenegyükkel ment felfelé a Kedron patak bevágásában az Olajfák hegyére. Ekkor megszólalt az Úr: «*Ezen az éjtszakán valamennyien megbotránkoztok Bennem, mert meg van írva: megverem a pásztort és elszéled akkor a nyáj!*» Péter hallani sem akar erről: «Ha mindannyian megbotránkoznak is benned, én sohasem!» Ekkor az Úr megjövendölte neki háromszoros tagadását. És valóban, alig néhány óra mulva Péter ott áll Kaifás házának udvarában, reszkető testét a szolgák tüzénél melegíti és egy szolgáló szava elég, hogy eltántorítsa őt. Mire a kakas megszólal, háromszor tagadja meg Mesterét. Éppen akkor vezetik az udvaron keresztül a megbilincselt Urat Péter előtt, pillantása Péter tekintetével talál-

kozik és mindent kiolvasott belőle. Péter akkor elment és keservesen sírt! És most keserű órák következtek. Egyik rossz hír jön a másik után: Halálra ítélték az Urat; vesztőhelyre vitték az Urat; már keresztre is feszítették — és Péter nem lehet mellette, és nem borulhat az Úr lábaihoz! Magával kell vinnie hálátlanságát a sírba! Milyen szomorú órák lehettek ezek Péter számára! — Azután vasárnap lett. A feltámadás reggele. Magdolna híre riasztja fel: *A holttest eltünt a sírból.* Jánossal együtt a sírhoz siet és valóban üresen találja, azonban a sírkendők összehajtva, rendbe téve ott fekszenek. Megmozdult benne a remény csirája: «*Feltámadott volna?*» Ha így van: Micsoda érzésekkel tekinthet majd az Úrral való viszontlátás elé! Nem fél tőle? Nem fogja eltaszítani a Mester mint hálátlan tanítványát? Azonban alig eszmél, máris előtte áll a Feltámadott. Az Úr továbbra is első apostolának tekinti őt, ezért jelenik meg elsőnek neki és legkisebb szót sem szól Péter árulásáról, mintha semmisem történt volna! Péter az első apostol *és az marad továbbra is!* — Néhány nappal később azután ott áll a Feltámadott Péter előtt a genezáreti tó partján és kérdi: «*Péter, mondd meg nekem, szeretsz-e engem?*» Péter alázatos lett és azt mondja: «*Te tudod, hogy szeretlek*». Harmadszor szomorúan mondja: «*Te mindent tudsz, Te azt is tudod, hogy szeretlek Téged*». És az Úr Péterre bízza bárányait és juhait és átadja neki a pásztorbotot egész nyája felett!

Értjük most már az Introitust, amelyet Péter énekel előttünk? «*Az Úr kegyességével tele a föld, Istennek igéjével alkottatott az ég, alleluja, alleluja*». Ezzel Péter a Krisztus jópásztori szeretetét hirdeti mindannyiunknak, de egyúttal engedelmességet is követel és azt, hogy a bárányok járjanak a Jó Pásztor nyomában.

Milyen vágyódással énekelhetjük most a *Kyriét:* Irgalmazz nekünk, jó Pásztor! Milyen örömmel zenghetjük a *Glóriát*, ezt a nagyszerű húsvéti éneket: A jó

Pásztor érettünk lett Istennek Báránya és ezért ölette le magát, hogy elvegye bűneinket!

A *Könyörgés* messze visszanyúl az üdvtörténetbe: az egész üdvtörténetet látja a jó Pásztor képében, aki megmenti bárányait a tövisektől. A bárány az emberiség, amelyet a jó Pásztor fel akart emelni elesettségéből és akinek most húsvéti örömöt és egykor örök boldogságot akar adni. A szentleckében ismét Péter áll elénk, a sok sírás árkokat vont orcájára. Most még egyszer szemünk elé állítja a Megfeszített képét; megmutatja, hogyan szenvedett, hogy példát adjon nekünk, hogy mi is lábnyomaiba tudjunk lépni. Végül arra emlékeztet Szent Péter, hogy egykor mi is tévelygő juhok voltunk: «*Most azonban megtértetek a ti lelketek Pásztorához és Püspökéhez, Jézus Krisztushoz*». Ezután maga az Úr Jézus lép körünkbe az evangéliumban. A jó Pásztor szelíden szól hozzánk: «*Én vagyok a jó Pásztor*», — de azt is mondja: «A *te* jó Pásztorod vagyok». Három dolgot mond: 1. «*Életemet adom juhaimért*». 2. «*Ismerem juhaimat és enyéim ismernek engem*», 3. életfeladatom, hogy minden helyről és az idők végezetéig összegyüjtsem az én nagy nyájamat a különböző népekből az Egyház aklába.

Az Úr e beszéde nem marad csupán beszéd. Most a szentáldozatban nyomban *valósággá* akarja tenni 1. Valóban életét akarja adni értünk, most a szent Áldozatban *meg akarja jeleníteni* áldozati halálát; de nemcsak ezt akarja, hanem meg is akarja osztani isteni életét velünk és pedig az Oltáriszentségben. 2. A legfinomabb és legbensőségesebb életközösségre akar velünk lépni, bennünk akar maradni, és nekünk Őbenne kell maradnunk. Ez is rögtön *tetté* alakul át, a Felajánlási menetben bevonulunk szent áldozatába, ezzel mintegy összekötjük magunkat vele. E bensőséges kapcsolathoz a liturgia adja meg a helyes szavakat: «*Isten, én Istenem! Hajnalban hozzád serkenek és a Te nevedben*

felemelem kezeimet, alleluja. Szomjazik lelkem utánad . . . Szárnyaidnak árnyékában hadd örüljek!» Itt a hűséges, jó bárány felelt a jó Pásztor szavaira és az áldozati lakomában megpecsételi az Úr ezt az egyesülést és eljegyzi magát velünk: «*Ismerem enyéimet és az enyéim ismernek engem*».

Befejezés (3.): Igy dolgozik a jó Pásztor a szentmisében nagy programmján, hogy minden bárányt összegyüjtsön az egy akolba. Segítsünk neki pásztori gondjaiban, legyünk magunk is engedelmes és tanulékony bárányok és vezessünk mi is másokat a jó Pásztorhoz.

Utószó.

Ugyanazt az anyagot tematikusan is feldolgoztam kétféle felfogásban.

1. *(Bevezetés után):* Áttekintés a húsvéti titkokon *a)* felléptetem Szent Pétert, mint tanítványt, elmondottam megtérését; prédikál a szentleckében. *b)* Utána a Mester szól az evangéliumban (kidolgozni a három főgondolatot). *c)* Az Áldozatban az Úr beváltja ígéretét (odaadja életét, összeköti magát velünk, összegyüjti nyáját). *Befejezés:* A bárányok feleltek (Offertorium): Odaadás, engedelmesség, húsvéti öröm. — Amint látjuk egészen azonos gondolatok, mint az előző szentbeszédben, csakhogy világosabb a gondolatok haladása és emelkedése: 1. Szentlecke (a tanítvány). 2. Evangélium (Mester). 3. Áldozat (a valóság).

(Elmondottam 1925-ben.)

2. A *bevezetésben* rámutattam, hogyan kíséri az Egyházat a liturgiában a Jó Pásztor képe. A szentmise három Pásztort állít elénk: *a)* az Atya Istent, mint Jó Pásztort (32. zsoltár az Introitusban): a természetes rendben (amint legeltetni viszi milliónyi csillagbárány-

káját) ; még inkább a természetfölötti rendben (oratio) : Az emberiség eltévelygett bárányaival.

b) Itt kapcsolódik be *a második Pásztor-kép: Krisztus* (a szentlecke és az evangélium megrajzolja).

c) A harmadik Pásztor-kép *a papság az Egyházban.* Kiindulva Szent Péterből, akinek az Úr adta át a pásztorbotot, a pápáról, a plébánosról és a papságról legyen ma szó. Legyen a mai nap lelkiismeretvizsgálattá pásztornak és nyájnak, papságnak és híveknek egyaránt. Milyen nagyszerűen ki lehetne fejteni a papság feladatait a Jó Pásztor hasonlatból. A cél : Isteni életet osztani ; a híveket az élet forrásaihoz vezetni ; e források a szentmise és a szentségek. A legelő az Egyházzal való élet, amelyhez a papnak kell vezetnie híveit. *Befejezés:* Pillantás a dolgok végére ; ott fogunk mindannyian összegyülekezni a nagy akolban, lelkünk pásztora és püspöke, Krisztus körül.

(Elmondottam 1929-ben.)

HARMADIK VASÁRNAP HÚSVÉT UTÁN.

Ezzel a vasárnappal a húsvéti idő második felébe lépünk. A húsvéti idő első felét e három szóval jellemezhetjük: *Krisztus feltámadása, keresztség, Eucharisztia,* a másodikat ezzel a három szóval: *Krisztus mennybemenetele, Szentlélek elküdése, bérmálás.* A mai vasárnappal az Egyház az Úr mennybemenetelére kezd előkészíteni. Mindez a szónoknak is szolgáljon útbaigazításul.

A Krisztus mennybemenetelének gondolata nem jelent szomorúságot az Egyháznak: ellenkezőleg, a húsvéti ujjongás nem hagy alább a második félidőben sem. Figyeljük csak meg a vasárnapi misék Introitusait. Az Egyház nem a földön érzi magát otthon, hanem az égben. Isteni jegyese előre utazott, az Egyház követi Őt.

A szentmisén egy rendkívül kedves és gyakorlati gondolat vonul keresztül, amit homiletikusan jól értékesíthetünk: *A keresztény ember zarándok és idegen a földön.*

Ezen a héten az Egyház a Titkos Jelenések könyvét olvastatja. Ha sok sötét, nehezen érthető hely van is e prófétai könyvben, van benne sok szép is, úgy hogy kifizetné magát, ha minél többet felolvasnánk belőle a népnek, pl.: a 7 levelet; a nagyszerű mennyországi jeleneteket.

Zarándokok vagyunk a földön.

Liturgikus óra.

(1927.)

A mai mise ismét egészen egységes alapgondolaton épült fel. A szentmisének ezt a feliratot adhatnók: *A keresztény ember zarándok a földön.*

1. *Zarándok és idegen.* Kezdjük egyszer a *Szentlecke* magyarázatával. Szent Péter írta. Üssük csak fel; rögtön így kezdődik: «*Szeretteim, kérlek titeket, mint jöve-*

vényeket és zarándokokat, tartózkodjatok a testi kívánságoktól, amelyek a lélek ellen harcolnak».

Zarándok és idegen legyek a földön ! Sokan azt fogják mondani erre : Nem értem, mit akar ezzel mondani?

Keresztények, egy hasonlatot mondok. Egy atyának két fia volt, amint felnőttek, vándorútra küldte őket messze idegenbe. Útjukon tanulmányt kellett elvégezniök és azután ismét visszatérniök. Elmegy az egyik, az idegen ország megtetszik neki, elfeledkezik otthonáról, játéknak és ivásnak adja magát és ha levél jön atyjától, még csak fel sem bontja. Az idegen ország — otthona lett neki !

A másik fiú is elindul : de az otthon szeretete kíséri őt, szorgalmasan dolgozik, hogy tanulmányát teljesen elvégezze ; nem engedi át magát az idegen ország csábításainak ; a távoli ország leányai hiába csalogatják, nem törődik velük, mert odahaza várja a menyasszonya. Poggyászát nem akarja megterhelni fölöslegesen nehéz kövekkel, hanem dolga végeztével könnyű lépésekkel siet otthona felé. Gyakran mélységes honvágy ragadja meg. És amikor levél jön atyjától, megújul a vágyakozása és igyekezete. Maga is gyakran küld levelet haza. Atyja időről-időre kenyeret küld neki az útra. Igy azután egyszer végül boldogan érkezik meg a vágyott otthonba.

Eddig a hasonlat s most az alkalmazás : Isten elküldi az embereket a földre, amely idegen világ számunkra. Az ég a mi hazánk, és Isten az atyánk ! Az emberek egy része olyan otthonosan érzi magát a földön, hogy egészen elfeledkezik az égről, szívük a föld javaihoz és gondjaihoz tapad, nincs vágyódásuk az örök haza felé. Ha lehetséges volna, legszívesebben a földön maradnának, azért hát valahányszor levelet küld nekik, ami annyit tesz : prédikáció, biblia, evangélium, az Isten szava, egy-egy levél Istentől ; akkor bezárják füleiket és nem akarnak semmit sem hallani . . . Lássátok, ezek a világ gyermekei !

Az emberek kisebb része pedig Isten iránti szeretettel és a mennyország iránti vágyódással vonul át a földi élet idegen területén, ezek zarándokok és idegeneknek érzik magukat. Ők is emberek között élnek ugyan, be is töltik becsületesen kötelességüket és feladatukat, de szívük az égi hazában van. Alárendelik magukat ez ország törvényeinek és szokásainak, törekednek, hogy mindenkivel egyetértésben éljenek, de mégis idegennek érzik magukat a földön. A bennszülöttek ezért nem szívesen látják őket, gúnyolják, álmodozóknak és fantasztáknak mondják. Ők pedig földi dolgok malomköveivel nem terhelik meg magukat, könnyű poggyásszal sietnek a földi életen át (ez a lelki szegénység), és mennyire örülnek, valahányszor levél jön az Atyától (vagyis Isten szavát szívesen olvassák és hallgatják), maguk is szívesen levelet otthonukba írnak (= imádság), tarisznyájukba Kenyeret tett Atyjuk, úti táplálékot (szentáldozás); szívesen nyúlnak utána mindannyiszor, valahányszor az út nehéz lesz és fárasztó; ez a Kenyér felerősíti őket és erőt ád az idegen környezet kísértéseivel szemben.

E hasonlatban az igazi keresztény életet rajzoltam előttetek. Most azonban már Szent Péter leveléből a *Szentleckét* is megértitek. Olvassátok csak át figyelmesen, megtaláljuk benne zarándokságunk valódi útjának szabályait, arra tanít, hogy szívünket ne kössük hozzá a világ örömeihez és hogy a világ gyermekei előtt példás magaviseletet kell tanusítani. Engedelmesnek kell lennünk a felsőbbségnek ! Hivatásunkat és állásbeli kötelességünket nehéz viszonyok közt is teljesíteni kell. Befejezésül Péter apostol négy rövid mondatban foglalja össze helyes viselkedésünk szabályait :

Mindenkit becsüljetek,
A testvériséget szeressétek,
Az Istent féljétek,
A királyt tiszteljétek».

2. *A «kevés időről».* E vándorlási levélhez nagyon jól illik a kevés időről szóló *Evangélium.* Először meg akarom mondani, hogy hol áll ez az evangéliumban, és az Úr életében mikor történt, azután megnézzük, hogy mit akar az Egyház ezzel tanítani.

Minden egyes szentmisére meg kell hogy jegyezzétek magatokban, hogy ha valamely szentírási részletről van szó, először az illető szöveg *betűszerinti* értelmét tekintsük, azután az Egyház *liturgikus* alkalmazását. Először tudnunk kell, hogy hogyan értendő ez az esemény vagy szó az *Úr Jézus életében,* s csak azután kérdezhetem magamtól, hogy mit akar ezzel az Egyház a *liturgiában* mondani. Éppen a mai evangélium nagyon tanulságos ebben a tekintetben.

Az Üdvözítő az utolsó vacsoránál ül. Júdás épp most ment el ; jelenléte csaknem összeszorította Jézus torkát, az áruló fülei előtt nem tudott olyan bizalmasan beszélni tanítványaival. Most azonban, hogy az áruló elment, fellélekzik az Úr. Előbb megalapítja a legméltóságosabb Oltáriszentséget, azután az apostoloknak hosszú beszédet mond; melyet búcsúbeszédnek nevezünk. Ebben elmondja a legbensőségesebb és legmélyebb dolgokat, amelyek a földről való távozása előtt lelkén feküdtek. Képzeljétek csak el, hogyan beszél az édesatya vagy édesanya halála előtt gyermekeihez ; bizonyára ezek a legbensőségesebb, legszeretetreméltóbb és legmélyebb dolgok. Igy az Üdvözítő búcsúbeszéde is a legdrágább hagyaték számunkra. Ezeket a szavakat most, a Krisztus mennybemenetele előtt is búcsúbeszédül tárja elénk az Egyház. Ezért valamennyi most következő vasárnap evangéliuma, de az egyes Szentek ünnepeinek evangéliuma is (vértanuk ünnepe, Fülöp és Jakab apostolok) ebből a búcsúbeszédből van véve. Képzeljétek el, ma, mikor az evangéliumot olvassátok, vagy halljátok, hogy a távozó Úr búcsúszavai ezek : Te hozzád, én hozzám !

Miről beszél Krisztus a mai beszédben? Két «*kis időszakról*» beszél: Az első rövid idő elmulása után a tanítványok nem fogják őt többé látni, ez az Ő *halálára* vonatkozik; hiszen kevés óra van hátra, holnap, Nagypénteken délután kb. 3 óra tájban meg fog halni, «*És ismét egy kis idő és megláttok engem*» — ez az Ő *feltámadása.* Ez a második időszak. Alig 3 nap mulva viszont fogjuk Őt látni. Az apostolok nem értik az Úr szavait, ezért azt mondják egymás közt: Mi az, amit nekünk az Üdvözítő mond? Az Üdvözítő látja, hogy nem értették meg az igét, azért bővebb magyarázatot ad: Az első időben szomorúak lesznek, sírni fognak, ez az idegen világ pedig örvendezni fog, — ami annyit tesz, hogy ők az Üdvözítő halálán szomorkodni fognak, gondoljunk csak az emmausi tanítványokra; másrészről pedig, hogyan ujjongtak a zsidók, hogy legyőzték ellenségüket. Ez az ujjongás azonban nem tart sokáig, máris felhangzik a feltámadást hirdető szózat. Az apostolok gyásza hirtelen boldog és örvendező lelkületté fog átváltozni. Igy vigasztalta az Üdvözítő az apostolokat.

Most azonban azt kérdezzük, hogy mit akar Krisztus és az Egyház ezzel nekünk mondani? A mi életünkben is van két időszak, velünk is ugyanaz történik mint a tanítványokkal: «*Egy kis idő, és nem láttok engem*». Ez a földi élet, amikor nem látjuk az Üdvözítőt, a földi zarándokság ideje; a sorsunk itt ugyanaz, mint az apostoloké, «*ti majd sírtok és jajgattok, ez a világ pedig örvendezni fog*».

Ime, Keresztény Testvéreim, ez a mi sorsunk; Isten gyermekei számára a földi élet többnyire csak könnyeket és gyászt hoz, sorsunk a földön gyakran rosszra fordul, míg a gonoszok duskálkodásban és bőségben élnek és csak kigúnyolnak minket. Vigasztalás számunkra, hogy a földi élet csupán «*egy kis ideig tart*»; utána jön rögtön a második nagy idő: «*amikor ismét*

meglátlak titeket és örvendeni fog szívetek és örömeteket senki sem veszi el tőletek». Valóban, Testvéreim, amikor meghalunk, egyszerre a megdicsőült Üdvözítő áll majd elénk, akkor minden fájdalmat elfelejtünk és örökké tartó örömben leszünk.

Nemde, nagy vigasztalást nyujt az Üdvözítő ebben az Evangéliumban!

Ez a kevés időről szóló evangélium értelme. A kevés időről szóló beszéd kedvenc szavajárása lett a keresztényeknek, ez a szó gyakran repült el az Üdvözítő és a tanítványok ajkáról is és még ma is bizonyos varázst gyakorol minden ember kedélyvilágára.

Nem is kell rámutatnunk, hogy milyen szépen összeillenek a mai Szentlecke és az Evangélium. Az első kis időben, vagyis a földi élet zarándokságában szomorúság és könnyek várnak ránk; a mennyországi igazi otthonunkban örök örömben lesz részünk.

3. *A vándor kérése.* Lássuk most a szentmise könyörgését, amely igazi vándorfohászt fejez ki. «*Isten, ki a tévelygőknek megmutatod az igazság fényét, hogy visszatérjenek az igazság útjára.*» Ez az ima tehát feltételezi, hogy e földön való bolyongásunkban szükségünk van vezetőre, csillagra, amely a bölcseket is vezette, az igazság fényére (nem pedig a világi örömök lidércfényére). Isten a keresztség óta megadja nekünk a világosságot, ezt jelképezi a keresztségi gyertya, amelyet egész életünkön át kell hordanunk: A hit és a keresztségi kegyelem; ezekben találjuk meg az igazság útját, amelyen vissza kell térnünk az atyai házba. És mit kérünk a továbbiakban? Két dolgot: 1. Hogy tudjuk megvetni mindazt, ami hitünkkel ellenkezik, és 2. hogy tudjuk követni, ami keresztény állapotunkhoz méltó.

4. *Aki idegen és vendég a földön.* Kempis Tamásnak Krisztus követéséről szóló szép könyvében egy

helyet találtam, amelyik találóan összefoglalja mindazt, amit az Egyház ma tanítani akar ; megérdemelné, hogy mindenki följegyezze magának :

«*Légy mindig zarándok és vendég csak a földön és a világ ügyes-bajos dolgait úgy nézd, mint egy külföldi állam ügyeit, amelyek nem érdekelnek téged. Őrizd meg szíved szabadon és állandóan ez Isten felé emelkedett irányában; ugyanis nincs idelent maradandó helyed, küld tehát előre naponta könnyeidet, imáidat és sóhajtásaidat atyáid honába, hogy ezeket egykor halálod után követni tudja majd lelked és felvétethessél az Úrhoz*».

5. *Szentírási olvasmány.* A földi élet idegen emberéről szóló vasárnapi gondolatok szép kiegészítését adják ennek a hétnek. Az Apokalipszis vagyis «Titkos Jelenések könyve, égi otthonunkba vezet. Ez az Újszövetség egyetlen prófétai könyve : A világválságnak eseményei és Krisztus világítéletre való visszajövetele teszik fő tartalmát. *Szent János apostol* írta Patmos szigetén. A Titkos Jelenések elsősorban Kisázsia egyházainak szóltak, de egyúttal minden korszak és az egész keresztény Anyaszentegyház számára érvényes és minden idők keresztényeinek vigasztalást és bátorítást nyujtó írás. Krisztus ígéretének megerősítését látjuk benne : «*A pokol kapui nem vesznek rajta erőt*». A Titkos Jelenések gyakran vezetnek az égbe és megmutatják a Bárányt, aki feláldoztatott és mégis él, megmutatják a trónján ülő Atyaistent, megmutatják a kiválasztottak és az angyalok istentiszteletét. A könyv olvasásával tápláljuk a mennyország utáni vágyakozásunkat.

6. *A zsolozsma váltakozó énekei.* A szentmise a földi zarándokot állítja elénk, a zsolozsma az égi otthont, a szép változó énekek az Anyaszentegyházat rajzolják, a mi igazi otthonunkat. És pedig többféle alakban, mint termékeny szőlőtőt, mint feldíszített menyasszonyt és mint feldíszített Jeruzsálemet :

«Mint a szőlőtő édes illatú termést hoztam, alleluja!
Jöjjetek hozzám mindannyian, akik kívántok engem és elteltek az én gyümölcseimmel,
Bennem az útnak és igazságnak minden kegyelme: bennem az életnek és erénynek minden reménye.»

«Utcáid Jeruzsálemben fedve vannak tiszta arannyal, alleluja!
És benned az öröm énekét éneklik, alleluja!
És minden utcáidon valamennyien együtt éneklik: alleluja!
Sugárzó fényben fogsz ragyogni és a föld minden határa tisztelni fog Téged.»

«Azt mondá nekem a hét angyal egyike:
Jöjj, megmutatom neked a kiválasztottakat,
A Bárány menyasszonyát.
És láttam Jeruzsálemet alászállani az égből
Feldíszítve díszeivel, alleluja, alleluja.»

Ami reánk vár.

(1928.)

A húsvéti idő két részre oszlik. Az első rész visszafelé néz, második előre, az első örvendez az Úr feltámadásában, örvend a hitujoncok megkeresztelésén. A második a jövő üdveseményére készít elő, a Krisztus mennybemenetelére és a Szentlélek eljövetelére, de ezekkel együtt a jövendő életre is.

Hogy a mai liturgiát megérthessük, vizsgálnunk kell a Húsvét óta tartó fejlődésében. Húsvét napján csak egy gondolat ált elénk: Krisztus feltámadott.

A következő napokban az Egyház hat képben tárja fel előttünk az Úr feltámadását és egyúttal a Krisztusnak bennünk való feltámadását. Fehérszombaton letettük a fehér keresztségi köntöst és visszatértünk a hétköznapokba. Fehérvasárnapon utoljára láttuk körünkben a Feltámadottat és megújítottuk keresztségi

ígéretünket. A második vasárnapon az Egyház a Jó Pásztor kedves képében mégegyszer elénk állította a Húsvét egész boldogságát, szerencséjét. És mi következik *most?* Az Egyház megfelel ma aggódó kérdésünkre, hogy mi lesz velünk a *jövőben?* Azt mondja: Nem szabad hinnetek, hogy a feltámadott embereknek csendes pásztoréletet lehet élni! A liturgia ma *jövőnket* állítja szemünk elé; az eljövendő időt két szakaszra osztja, első a *földi* élet, második a *másvilági* élet.

1. Mit mond az Egyház a *jelenlegi életről?* Itt bizony nem fényes kilátásokkal kecsegtet. *a)* Keresztények, mindég arra kell gondolnotok, hogy itt a földön nem vagytok odahaza, idegenek és zarándokok vagytok itt. Azok az emberek, akik itt e földön nagyon otthon érzik magukat, akik uralkodnak a földön és a föld javain, el fognak nyomni titeket és meg fogják keseríteni számotokra az életet. Szent Péter egy nagyszerű zarándoklevelet írt ma nekünk. Megtanít, hogyan kell viselkednünk e földi zarándokuton. Mint vándorlegényeknek, akik nem sokat törődnek az idegen világgal, úgy kell nekünk is átvonulni a földi életen és nem szabad nehézzé tenni poggyászunkat a földi élet értéktelen kavicsköveivel. Szent Péter 4 rövid mondatban viselkedési szabályokat ad: «*Becsüljetek mindenkit, szeressétek a testvéreket, féljétek Istent, és tiszteljétek a királyt*».

«*Becsüljetek mindenkit.*» Az idegen ember mindenkivel, akivel találkozik, tisztelettel bánik és szívesen fog közelíteni hozzá. Ez a keresztény felebaráti szeretet legegyszerűbb parancsa. Minden embernek igénye van a kedvességre, tehát barátságosnak kell lennünk még az ellenséggel is, a bűnössel is, a máshitűekkel is. Minden ember az Isten képmása, mindenkiben Istent és Krisztust lehet és kell tisztelnünk! Ne játsszuk a bíró szerepét, ha nem vagyunk azzá kinevezve! Legyen nagy és általános emberszeretetünk!

«*Szeressétek a testvéreket.*» Különös szeretetet kell

gyakorolnunk testvéreinkkel, ami annyit tesz; Hittestvéreinkkel, a katholikusokkal. E szeretet rendje a következő: Minél közelebb áll valaki hozzánk, annál jobban kell szeretnünk. Ha a vándor földijével találkozik, aki ugyanazon cél felé tart, akkor barátságosan csatlakozni fog hozzá. Mit is mondtak a pogányok az első keresztények láttára: «*Nézzétek, mennyire szeretik egymást!*»

«*Féljétek az Istent.*» A félni szó helyett szivesebben azt mondanám: éljetek mélységes *tiszteletben Isten iránt.* Úgy kell Isten előtt állanunk, mint ahogyan a gyermek mélységes tisztelettel szereti édesatyját. Nem csupán szeretettel, hanem ehhez valami félelemmel járul, — szeretet, amely abban mutatkozik meg, hogy engedelmességet vált ki magából az Atyával szemben.

«*Tiszteljétek a királyt.*» A király alatt előljáróinkat kell érteni, akiknek Isten fölöttünk az uralom hatalmának egy-egy részét adta, előljáróinkban Isten létét kell tisztelnünk és ismernünk. Ez a vándor négy szigorú szabálya.

b) Még világosabban beszél Krisztus az *Evangéliumban* a jelenlegi életről. Azt mondja, hogy a földi élet csupán egy kis ideig tart, ha a földi élet még olyan hosszúnak és elviselhetetlennek látszik is előttünk, ne feledjük, hogy az örökkévalósághoz viszonyítva kis idő csak az egész. Természetesen erre a kis időre nem örvendező kilátásokat tár elénk az Úr: «*Ti majd sírni fogtok és jajgattok, a világ pedig örvendezni fog*»... Krisztus szavai szerint *ez* a keresztény élet tartalma. A világnak jól megy a dolga, tobzódik és bőségben él és élvezi a föld javait, mialatt az Isten gyermekei szomorúan nélkülözve vándorolnak az úton. Mondjátok, nem így van a valóságban? Milyen gyakran hallunk panaszkodni egy-egy keresztény embert: Mi rosszat tettem én, hogy olyan sokat kell szenvednem? Kedves Testvérem, hallgasd csak meg Krisztus tanítását, a mai Evangéliumban: «*Boldogok a szegények, boldogok az*

éhezők, boldogok akik sírnak, boldogok akik üldözést szenvednek!» Az Üdvözítő még egy gyöngéd képben rajzolja a földi életet, egy édesanya fájdalmait rajzolja, akinek gyermeket kell hoznia a világra. Valóban, mindannyian hordozunk lelkünkben egy gyermeket, a Krisztust, akinek ki kell alakulnia bennünk és csak nehéz fájdalmak között tudjuk megszülni az örökkévalóságra! Az életúton a keresztet hordozó nagy tömeget látjuk tovavándorolni, ez a kereszténység képe, elől megy maga a Felfeszített és azt mondja nekünk: «*Ti majd szomorkodni fogtok*»...

2. Azonban az élet első része után, amely csak kis ideig tart, következik a *második rész*, a *másvilági élet.* Erről is hallunk a mai liturgiában. Az Úr azt mondja a mai evangéliumban: «*Ti majd szomorkodtok, de a ti szomorúságtok örömre fordul*». Azt mondja ezzel, hogy a földi szenvedések rövid ideje elmulik és öröm következik utána. Azt is megmondja, miben áll majd ez: «*Ti is most szomorúságban vagytok, de majd ismét meglátlak titeket és örvendezni fog szívetek és örömötöket senki sem veszi el tőletek*». A mennyországi élet tartalmát a Krisztus viszontlátása adja, ott együtt leszünk az Úrral és minden szentjeivel! Keresztények, földi szenvedéseink között gondoljunk erre az örvendező viszontlátásra és ne feledjük el, hogy ez az öröm — ellentétben a földi szomorúságok kis idejével — örökké fog tartani és ezt az örömet senkisem tudja és senkisem veszi el tőlünk. A földön csak zarándokok és idegenek vagyunk, itt nincs maradandó városunk, odafönn azonban már «*nem vendégek és jövevények vagyunk, hanem a szentek polgártársai és Isten házanépe*». Maga az Úr mondotta, hogy azért ment föl előttünk az égbe, hogy szállást készítsen nekünk: «*Atyám házában sok szállás vagyon, elmegyek, hogy helyet készítsek nektek, azután visszajövök és magammal viszlek titeket, hogy ti is ott lehessetek, ahol én vagyok*». Tehát, Keresztények, ezért

az *örök örömért* dolgozunk és fáradozunk! Ne hagyjuk elkedvetleníteni magunkat attól, hogy egy ideig a siralom völgyében kell járnunk, hiszen int felénk már az örök dicsőség koronája.

És lássátok, ez egyúttal ok is ahhoz, hogy a földön örvendező emberek legyünk. Figyeljétek csak meg a mai szentmise váltakozó énekeit, nyoma sincs bennük a gyásznak és idegenkedésnek: «*Örvendjetek az Úrban mindaddig, alleluja*». Minden teremtményt örömre hívunk, allelujánk nem akar véget érni, az alleluja a mennyországi otthon éneke; és mi már most a mennyországot hordozzuk szívünkben. Amit az ember énekel, azt érzi is, azzal tele van a szívünk! Legyünk tehát örvendező emberek!

És még egyet: A földön idegenben járunk, távol az Úrtól; de mégis van «egy kis időnk», amikor *közel* lehetünk Hozzá, amikor mindig megjelenik a körünkben, — és ez a *szentmise*. Itt jelenik meg az oltáron a Szentségnek titokzatos fátylában! Ez a hely számunkra egy darab mennyország, egy darab az igazi otthonunkból, az Úrral való viszontlátásnak egy kis ideje. A szentmise ad erőt, hogy elviseljük a földi élet szenvedéseit.

Befejezés: A gyermek anyja vonásait viseli. Az Anyaszentegyház kétféle alakban vonul át a földi életen: Majd mint szegény száműzött, gyermekétől megfosztott *özvegy*, aki Babilon vízeinél ül és sír, ajkán a száműzetés éneke, a Kyrie. Máskor ellenben büszkén lépdel, mint *menyasszony* és mint *királyné*, aranyos, drágakövekkel díszített diadémmal, felöltözik a mennyország jegyesi ruhájába és beleujjongja a világba az égi otthon alleluja énekét. Így van a keresztény ember is: A földön nincsen maradandó városa; égi honvággyal vonul a siralomvölgyén keresztül. Odafönn azonban az égben otthonosan berendezkedik és barátkozik majd a Szentekkel. Egész élete út a mennyország felé. Minden keresztény ember idegen a földön és polgára a mennyországnak!

NEGYEDIK VASÁRNAP HÚSVÉT UTÁN.

A mai vasárnap némileg nehéz a hitszónok számára. — Amint az Egyház az előző vasárnapon a mennybemenetelre készített minket elő, ma a Szentlélek eljövetelére teszi ugyanazt. Ezzel egy olyan témát hoz elő, amelyet nagyon ritkán tárgyalnak: a Szentlelket. Milyen keveset tudnak a mai keresztények a Szentlélekről! Valóban, ismeretlen Isten a Szentlélek. Pedig milyen sokat tud elmondani ma az Egyház a Szentlélekről!

— E héten *Jakab apostol levelét* is hasznosíthatnók, ez a levél tele van gyakorlati gondolatokkal az élet számára. Kísérelje még legalább egyszer a lelkipásztor, hogy egy esti ájtatosság helyett valamit ebből a levélből felolvas és néhány felvilágosító gondolatot fűz hozzá.

E héten még egy különös erényt gyakoroltat velünk az Egyház, *a türelmet*. Szent Cyprián a zsolozsmában szép gondolatokat ad róla, melyeket homiletikusan nagyon jól értékesíthetünk.

A Szentlélek működése.

(1927.)

Már az előző vasárnapon előkészített minket az Egyház Krisztus mennybemenetelére, ma egy lépéssel még tovább megy, nemcsak a mennybemenetelt mutatja, hanem a Szentlélek eljöveteléről is beszél, sőt arra is tanít, hogy az Úr eltávozása és a Szentlélek eljövetele közt bensőséges összefüggés áll fenn.

Az Üdvözítő kifejezetten azt mondja, hogy a Szentlélek nem jöhet el, ha Ő nem távozik a földről. Azonkívül a Szentlélek Jézus helyére lép, most már Ő lesz az Egyház és a keresztények vigasztalója, vezetője, szószólója, ügyvédje, természetesen egy különbséggel: Az

Úr mindezeket *láthatóan* cselekedte, a Szentlélek pedig *láthatatlanul* fog működni az Egyházban és a lélekben.

1. Ma különösen sokat beszél az Egyház a Szentlélek működéséről. E működés háromféle: A világban, az Egyházban és a lélekben.

1. *A világban:* A Szentlélek tükröt tart a világ elé, hogy benne megláthassa saját bűnösségét, az Egyház igaz-voltát és igaz ügyeit, de egyúttal a közeledő büntető ítéletet is! A Szentlélek megmutatja a világnak az általa vezetett Egyház diadalmenetét, az istenellenes világnak ezt fogcsikorgatva el kell ismernie, jóllehet kifelé nem akarja megmutatni. Krisztus előtt a világ megmerevedett szennyében, de nem ismerte fel, hogy elkorcsosodott. Most azonban az Anyaszentegyház olyan, mint a figyelmeztető lelkiismeret az erőszak számára. Ezért gyűlölik az Egyházat, mert felrázza őket lusta nyugalmukból és állandóan rajta tartja ujját a bűnök pestises sebein. Milyen sokan nem tudják elviselni ezt a feddést és — visszatérnek Krisztushoz!

A mai *Evangélium* nehezebb helyeit most már jobban megértjük, arról van bennük szó, hogy a Szentlélek meggyőzi a világot: A bűnös világ akarata ellenére kényszerülni fog, hogy az igaznak tiszteletet adjon és hogy belássa saját igaztalanságát. Ez a meggyőzés három dologra vonatkozik: A Szentlélek meggyőzi a világot a *bűnről*, az *igazságról* és az *ítéletről*.

a) *A bűnről.* A világ nagy bűne a *hitetlenség* az evangélium igazával szemben. Tekintet nélkül arra, hogy bevallja-e vagy sem, a világnak ezerszeresen meglesz a barátságtalan és kínzó érzése, hogy az ő hinni nem akarása: *bűn!* Ahol a Szentlélek nem tudja megvalósítani a lelkiismeret megbékélését, ott mint egy tüzes folt fog égni a lelkiismereten. A világ megrettenve fogja felismerni: Hibásak vagyunk, ellenszegülésünk bűn, és — mégsem fogja követni az igazságot! Ennek a belső kellemetlen érzésnek kifejezése azután a kereszténység

és az Egyház gyalázása és leszólása. A világ gyötrelmeket szenved hitetlenségében!

b) *Az igazságról.* A világnak be kell látnia, ha még talán nem is ismeri el külsőleg, hogy Krisztusnak és a kereszténységnek ügye igaz ügy és hogy az *igazság* ezen az oldalon van. Nem egyszer megtörtént már, bizonyára magunk is megéltünk ilyent, hogy valamelyik Krisztus-gyűlölő hozzánk jött egy nyugodt órájában és ezt a vallomást tette: «*Tudom, hogy igazatok van*». Nem egy Julianusz ismerte már be halálos óráján: «*Győztél, Galileai!*» Keresztények, segítsünk a Szentléleknek, hogy ilyen irányban dolgozhasson! Nem kell harcolnunk és disputálnunk, csupán keresztény módon kell élnünk, ez a hit legszebb védelmezése! Óvakodjunk azonban, hogy rossz példával és méltatlan keresztény élettel a hittagadásra indítást adjunk a világnak.

c) *Az ítéletről.* Végül is be fogjuk látni, hogy *van* ítélet és hogy ez az *egész világra* fog vonatkozni. Mintha már hallanók a közeledő zivatar mennydörgését! A világkatasztrófák nem mások, mint a közeledő ítéletre való előkészületek. Igy ismeri meg majd a világ, hogy ügye elveszett! *Ez* is a Szentlélek működése a világban: Akár megtérnek az emberek Krisztushoz, akár gyűlölik a Krisztust, akár beismerik bűneiket s az Egyház igazságát és a közeledő ítéletet és ezzel üdvösséget nyernek, akár pedig kárhozatukra történik mindez. De *el fogják ismerni*, és *ez* a Szentlélek munkája a világban! Minden megtérés az ördög uralmát kisebbíti. Az «Erősebb» (Krisztus) mindig összekötözi az «erőset (a sátánt). Az ördögöt Krisztus ítélte meg: «*Megláncoltatott a sátán, a halálnak nincs fulánkja többé*». Isten gyermekeivel szemben nincs hatalma az ördögnek, természetesen, akik önként alávetik magukat neki, azok felett ő a király. Azonban uralmának roncsait is elveszi tőle az ítéletnél az Isten. A világ majd megismeri, hogy a világtörténelem — világítélet! És hogy a világ érzi

már ezt az ítéletet tagjaiban, meglátszik belső boldogtalanságán és kétségbeesésén.

2. *Az Egyházban.* Az Egyházban szelidebb a Szentlélek működése. Itt Krisztus földi munkáját folytatja, Ő tanítja az Egyházat, tanítóinak eszébe juttatja mindazt, amit Krisztus mondott, és megmenti az Egyházat a hibáktól és a tévedésektől.

Keresztények, sokat beszélhetnék arról, hogy mit cselekszik a Szentlélek az Egyházban. Valamennyi szentség az Ő munkája, a keresztségben templomokat formál magának, a bérmálásban harcosokká teszi őket. A szentmiseáldozat az Ő műve. Amint egykor Krisztus emberségének okozója volt, úgy most is Ő változtatja át a kenyeret és a bort Krisztus testévé és vérévé. A papok szentelési hatalma is az Ő műve. Ezért mondta az Üdvözítő: «*Vegyétek a Szentlelket, akiknek megbocsájtjátok bűneiket*»... Látjuk tehát, mily nagyszerű működést fejt ki az Anyaszentegyházban a Szentlélek!

3. *A lélekben.* Ezzel már a Szentléleknek a *lélekben* való működéséről is szóltam, Ő a mi főkalauzunk e földi siralom völgyében, Ő tanítja visszavezetni az egyes lelkeket, olvassuk csak az újszövetségi Szentírást, pl. az Apostolok Cselekedeteit, vagy Szent Pál leveleit. Meglátjuk, hogy hogyan dolgozik a Szentlélek az egyes emberek lelkében, hogyan vezeti őket, hogyan imádkozik bennük, kifejezhetetlen sóhajtásokkal. Kert van a szívünkben, a Szentlélek a kertésze ennek a virágos kertnek és Ő ülteti be és öntözi, Ő nélküle nem tudna semmisem nőni... Ő tépi ki a gyomot is a virágok közül. Megértjük, mit jelent ez: A virágok az erények, a gyümölcsök a jócselekedetek, a gyom a bűn. A pünkösdi Szekvencia szépen kifejezi mindazt, amit a Szentlélek az Egyházban és a lélekben végez, ott a Szentlelket a szegények atyjának nevezik, a szívek világosságának és nyugalmának; vigasztalónak minden szenvedésben, nyugalomnak a nagy fáradtságban, felfrissülésnek

a szenvedélyek izzásában. Ő mossa meg, ami szennyezett, meggyógyítja, ami a lélekben megsebesült, megitatja ami szárazra aszott. Elsimítja ami darabos és durva, vagyis a lelkeket felmelegíti és jó útra viszi azt, aki tévelyeg. Ő adja az erények szentségét a léleknek, tőle kapjuk az üdvösség biztonságát, a mennyország fényességét. Amint Ő szolgáltatja az istengyermekséget és minden más kegyelmet, úgy Ő fogja adni a mennyország glóriáját is.

Ezek azok a gondolatok, amelyeket az Egyház a Szentlélekről elénk tár. Ahogyan megújítottuk a keresztségi kegyelmet Húsvétkor, újítsuk meg az elkövetkező időben a *bérmálás* kegyelmét és tanulmányozzuk a Szentlélek működését az Egyházban, a világban és a lélekben.

Kiáltsuk már ma: «*Jöjj Szentlélek Istenünk és töltsd be híveid szívét!*»

A háromféle jövendő.

(1930.)

Már az elmult vasárnapon hallottuk, hogy most az Egyház a jövőbe vet egy pillantást és pedig kétféle jövőbe: Az *Úr* jövőjébe és a *saját* jövőnkbe. A Krisztus jövője a mennybemenetel és a Krisztus trónjára való felmagasztosulás, — a mi jövőnk a földön az idegenben való élet, a szenvedések és küzdelmek élete, odafönn pedig az *égi otthon*. A liturgia ma ismét a jövőbe enged betekintést és pedig háromféle jövőbe, a *Krisztus* jövőjébe, az Egyház jövőjébe és a *saját jövőnkbe*. Látni fogjuk, milyen gazdag gondolatokat közöl velünk az Egyház.

1. A *Krisztus jövője* a mennybemenetel, erre készített el minket már az elmult vasárnapon az Egyház. Ma újból ezt teszi: *a)* Rámutat arra, hogy ennek így

kell történnie. Krisztusnak el kell hagynia a földet, különben a Szentlélek nem jöhet el hozzánk. A mennybemenetel és a Szentlélek eljövetele közt összefüggés van.

b) Azonban ne csak lássuk az Urat a mennybe bevonulni, hanem lélekben vele együtt szálljunk mi is a mennyországba, vagyis vágyódjunk a megígért égi javak után. Ez a nap kétféle kérése közül az egyik: «*engedd, hogy vágyódjunk azok után, amiket megigértél*». Keresztények, legyünk tisztában végre azzal, mennyire földies érzésűek vagyunk, hogy a valóságban mennyire nem vágyódunk a mennyország után, hanem mindörökre itt szeretnénk a földön élni és mégis, nem a föld a mi hazánk! A mi fejünk, Krisztus, ott fönn van, — szívünkkel és lelkünkkel oda kell követnünk Őt!

2. A liturgia ma az *Egyház jövőjéről is* beszél. Krisztus elment innét, de helyére lépett más valaki, a Szentlélek, aki tökéletesen átvette Krisztus szerepét; most részletesen hallunk a Szentlélek működéséről e világban. A Szentlélek be fogja fejezni Krisztus munkáját. Krisztus a tanítás kincsét, a kegyelem kincsét csupán meghozta, a Szentlélek azonban ezeket a kincseket értékesíteni fogja és szétosztja. Ő valósítja meg a lelkek nagy szétválasztását. Mindazt, ami megérdemli a megváltást, összegyüjti az Egyházban, beteljesíti a Krisztus győzelmét, működése természetesen elrejtett, de érezhető és hatásaiban látható. A Szentlélek anyja minden jó cselekedetnek, a legnagyobb vértanutól a legegyszerűbb keresztény életéig. És hogyan fog működni az Egyházban? Ő teszi azt, hogy az Egyház tévedhetetlen legyen, Ő működik a szentségekben, különösképen a legméltóságosabb Oltáriszentségben. Mikor tehát az Áldozási Énekben a mai nehezen érthető és tartalmilag is igen nehéz mondatokat énekeljük, azt mondjuk, hogy a szentmise a Szentlélek műhelye, itt kovácsolja és alakítja és reszeli a lélek és az Egyház dolgait. Min-

den szentmise Krisztus egy-egy győzelme, egy-egy ítélet az istentelen világ felett!

3. *A mi jövőnk.* Az Egyház most a gyakorlati életbe vezet. Sokat mond arról, hogy miként kell keresztény életet élni. Ezt a hetet a gyakorlati kereszténység hetének nevezhetnők.

a) Most Jakab apostol levelét adja kezünkbe, beszél a hitről, amely a jócselekedetek nélkül holttá válik, a szegények szeretetéről, az imáról, röviden az igazi keresztény életről.

b) Az Egyház egészen különösen kiemeli most a *türelem* erényét. A mai zsolozsmában a régi Egyház egy-egy püspöke és vértanuja sok szépet mond erről az erényről. «*Ez az erény közös kincsünk az Istennel. Istentől kezdődött a türelem, innét származik ennek az erénynek nagysága és méltósága. A türelem nagysága és eredete Istentől származik, hiszen Ő alkotta meg. Ami Istennek magának értékes, az kell, hogy az emberek előtt is kedves legyen. Az olyan dolgot, amit az Isten szeret, az Ő szent fölsége ajánl is nekünk! Ha az Isten Urunk és Atyánk, akkor ennek az Úrnak és Atyának türelme minket ösztönöz, mert hiszen a szolgáknak engedelmeskedniök kell és a gyermekeknek nem szabad Atyjuktól eltérően cselekedniök.*» Szent Ciprián, akitől ez a szép beszéd való, a továbbiakban az Úr egész életét áttekinti és mindenütt rámutat a türelemre és pedig szenvedései közt gyakorolt türelemre. Az ó- és újszövetségi Szentírás is tele van türelemmel. Végén Szent Ciprián a türelemnek a keresztény élettel való vonatkozásairól beszél: Állhatatosságot, türelmet teremt, megőriz a bűnöktől, fennállni hagyja a szeretetet, legyőzi a viszályt, legyőzi az élet kellemetlenségeit. «*A türelem működése nagyon messze ér egész életünkben és munkánkban, semmit sem vihetünk tökéletességre, ha nem a türelem adja hozzá a tökéletesedés erejét. A türelmet Isten is ajánlja és gyakorolja velünk. Enyhíti a haragot*

és zabolára veti a nyelvet, vezérli az értelmet, oltalmazza a békét, az ösztönt letöri, a haragnak hatalmát megsemmisíti, az ellenségeskedés tüzét kioltja, a gazdagok hatalmát korlátozza, a szegények szükségét enyhíti, megóvja a szüzeknek boldogságos ártatlanságát, özvegyeknek fáradságos tisztességét. Ez tanít meg, hogy gyorsan megbocsássunk a hibásaknak, ha pedig sajátmagunk vétkeztünk, sokáig és állhatatosan megbocsátást tudjunk kérni. Ez küzdi le a kisértéseket, viseli el az üldözéseket, tökéletességre vezérli a szenvedést és a vértanuságot. A türelem erősíti megingathatatlanná hitünk alapját és a türelem növeli reménységünk növekedését.» Igy beszél Szent Ciprián, aki szavait vértanuságával erősítette meg, a napi Könyörgés pedig arra tanít, hogy a parancsokat nemcsak követnünk, hanem szeretnünk is kell.

Befejezés. A nap Könyörgése szépen összefoglalja a sok gondolatot. Kétféle dolgot kér: Szeretnünk kell, amit Isten parancsolt és vágyódnunk kell azután, amit megígért. Szeressük Isten parancsait és éljünk gyakorlati keresztény életet. Vágyódjunk égi hazánk után, akkor megtaláljuk azt a horgonyt, amely életünk hajóját minden idő vihara között Isten szívébe erősen behorgonyozva tartja.

ÖTÖDIK VASÁRNAP HÚSVÉT UTÁN.

Ez a hét gazdag a liturgia szövegeiben, de gazdag liturgikus ünnepekben is. A jó keresztény, aki az Egyházzal akar élni, ezen a héten *ötször* megy szentmisére. Minden további nélkül meg kell engednünk, hogy mindezen esetekben helye van a pap szavának is. A hét két főgondolata a *keresztjáró könyörgés*, és az *Úr mennybemenetele*. Az Egyház tanít a jó könyörgés fontosságáról, sajátosságáról és hatásáról, de egyúttal nyomban gyakoroltatja is a bizalommal és közösségben végzett imákat a három «keresztjáró-napon.» Azonban az Üdvözítő mennybemenetelére is előkészít minket az Egyház, és majd csütörtökön a mise szent drámájában valóságosan égbeemelkedni látjuk az Urat! Ezzel már megtudtuk a legfontosabb témákat a liturgikus prédikációra.

1. Bizonyára kívánatosnak látszik, hogy évenkint egyszer az *imáról* beszéljünk; eközben megtaníthatnók a népet arra a különbségre, amely a *szubjektív*, individuális, alanyias én-imádság között (amelyet az emberek túlnyomó többsége gyakorol) és a *liturgikus* közösségi ima között fennáll. A népnek tanítást adhatnánk az Egyház imájáról és az Egyházzal való együttimádkozásról, így átmenetet készíthetünk a liturgikus jámborsághoz.

Helyezzük egymás mellé a három különböző imádsági formát, a *privát* imádságot, a *népi* ájtatosságot és *Egyház* imáját. Mutassunk rá a fokozásra, *ki* imádkozik mindezekben? Az *elsőben* a *magános* ember; *másodikban* a *közösség*, *harmadikban Krisztus* szent menyasszonya, az Ecclesia, az Anyaszentegyház! Hogyan vehetünk részt ebben a harmadikban!? A *mise* imáival és a *zsolozsma* imáival! Hangsúlyozzuk ki, mennyire kitüntette Krisztus a közösségi imát. (*«Ha ketten vagy hárman az én nevemben összegyülekeztek»* . . .) Fölséges közösségi imája a *Miatyánk*, amelyben csak «mi» és «miénk» szerepelnek, sohasem «én és enyém».

2. A kérő imádság is liturgikus értelemben sok új gondolatot mond. Mindenek előtt meg kellene jegyeznünk, hogy mit jelentenek az Úrnak e szavai: *«bármit kérjetek is az Atyától az én nevemben . . .»* Röviden annyit: Krisztus érzületében és az Ő megváltói

szolgálatára hivatkozással imádkozni! Krisztus érzületét legjobban saját imáiból ismerjük meg, pl.: Az olajfák hegyén történt szomorú imádságából; Krisztus mennyire bizalommal eltelve, állhatatosan imádkozik, de egyúttal milyen alázattal és megadással is az Atya akaratával szemben! Megváltói szolgálataira való hivatkozással: Itt ismét a liturgikus szövegekhez jutunk: Milyen sokszor nem törődnek az emberek az orációk befejező szavaival és mégis milyen fontosak ezek az imák «Per Dominum nostrum»... Ez az ideális kérő imádság: A Jézus nevében! A liturgia az Atyához mindig a «Fiú által» imádkozik.

3. Könyörgő imádságra legjobb tanítást a *keresztjáró napok* adnak, amikor összekötjük az elméletet a gyakorlattal. Újból fel kellene elevenítenünk nekünk, lelkipásztoroknak, ezeket az ősrégi keresztjáró napokat. Ide tartoznék, hogy pontosan felvilágosítsuk az embereket e napok jelentéséről, történetéről és megülési módjáról; különösen vidéki híveknél örvendező visszhangot fogunk találni, törekedjünk arra is, hogy tökéletesítsük magukat a könyörgő körmeneteket, távolítsunk el sok mindent, ami nem szép (előimádkozó), de természetesen legyünk tekintettel a mélyen begyökeredzett szokásokra. A keresztjáró misében egy prédikáció nagyon ajánlatos lenne! A mise maga szép anyagot kínál hogy a kérő imáról beszéljünk. Mindkét olvasmány jól értékesíthető. *Jakab apostol* megnevezi az egyik témát: Az igaznak állhatatos imádsága sokat ér. Ezt Illés példájával fejti ki (amit mi is szépen kifejthetünk). Az *Evangélium* egy triptichont, hármas képet mutat, egyik oldalon az erőszakos barát, a másik oldalon a kérő gyermek, középen az Üdvözítő szavai: «*Kérjetek és megadatik nektek*...» Figyeljünk a két hasonlatban rejlő szép fokozásra: A kelletlenül adományozó *barát* és a gondviselő Atya! A szentmisében pedig ez az evangélium rögtön igazzá válik: Mi állunk a mennyei Atya ajtajánál, mi jelentkezünk és mi kapjuk meg az isteni «Kenyeret!»

Liturgikus óra.

Ez a hét nem kevesebb, mint öt liturgikus ünnepet hoz. A mai vasárnapot, a három következő napot, vagyis a keresztjáró napokat és végül a Krisztus mennybemenetelének ünnepét, amely parancsolt ünnep. Ha az egész hét tartalmát két szóban akarnám összefoglalni, akkor ezeket választanám: *Könyörgő ima*

és az *Úr mennybemenetele.* Azt kérdezhetnők, hogyan függ ez a kettő össze? A feleletet egy hasonlatban adom meg. Képzeljétek el, hogy valaki közületek Amerikába kivándorolt és odaát lakik családjával együtt, most azután a család egyik tagja hazautazik Magyarországba, abba a falucskába, ahonnét valók és ahol mindenki ismerősük vagy rokonuk. Amikor azután e családtag ismét Amerikába indul vissza, nemde rábíznak minden lehetséges üdvözletet, közleményt, ajándékot és talán még kérést is. Lássátok, így tesz az Egyház is: Az Üdvözítő már útrakész a mennyországba való út előtt és most bele akarjuk rakni utitáskájába minden kérésünket és üzenetünket, hogy azokat elvigye az örök hazába és a mennyei Atya elé terjessze! Ezért a mai vasárnap nem más, mint az Úr Jézus utazása előtt egy csomagolási, készülődési nap. Egyben azonban *könyörgési nap* is, amikor az Egyház nagy bizalmat akar belénkoltani a kérő imádsággal szemben. A következő három napon, az úgynevezett «*keresztjáró napokon*» azután az egész esztendőre szóló minden kérésünket és igényünket be akarjuk tenni az édes Üdvözítő útikosarába. Most tehát igazán bensőségesen kérni akarunk, minden testi és lelki szükségünkben, magunk számára, a hozzátartozóink számára, népünk és az egész kereszténység számára. Csütörtökön aztán örvendezve kisérjük az Urat a mennyországba. Krisztus mennybemenetelének napját azonban az Egyház oktávával ünnepli, vagyis nyolc napon keresztül. Igy most már áttekintéstek van erről a hétről.

1. *Könyörgő vasárnap.* A mai vasárnapot «kérő vasárnapnak» is nevezik, mert a kérő, a keresztjáró napokat vezeti be és mert a mai napon tanítást kapunk a kérő imáról. Nézzük csak meg ezt a képet. Középen egy *asszonyi alakot* látunk, kiterjesztett és felemelt kezekkel, ez a mi anyánk, az imádkozó Egyház. Amint tudjuk, az Egyház állandóan imádkozik, ez az egyik

legfontosabb feladata. Amíg csak a földön jár, imádkozik gyermekeiért. Láttátok az Egyházat imádkozni? Ó bizonyára, amikor a Plébános urat breviárumozni láttátok, akkor az Egyház imádkozott papjának szájával, amikor a szentmisét a pappal együtt imádkozzátok, akkor az Egyház imádkozik miáltalunk. A kép tehát az imádkozó Egyházat jelenti, de miért nem kulcsolja össze imára a kezeit? Keresztények, sohasem figyeltétek meg a papot a szentmisénél? Mily sűrűn imádkozik kitárt kezekkel a szentmise Könyörgéseinél, a Prefációban és az egész Kánonon át, vagyis az átváltozás előtti és utáni imánál, a Miatyánknál és az Áldozási Könyörgésnél! Ez a régi Egyház imádkozó szertartása. Az ősi időkben valamennyi keresztény így imádkozott. Nagyon szép volt ez. Azt jelentette, hogy tágasra nyitják szívüket Isten kegyelmének beáramlása előtt. Azt akarták ezzel mondani, hogy Isten az, aki belőlünk istengyermekeket alakít. A keresztények ma összekulcsolt kézzel imádkoznak, ami azt jelenti, hogy együtt akarunk lenni, hogy szívünk Istenhez felemelkedni akar (aki közületek mélyebben lát, e kétféle imádsági testtartásban az *Egyházzal együtt való imának* és magánimádságnak képét látja; egyben kifejezője a liturgikus, objektív és a szubjektív én-jámborságnak). Ma «könyörgő vasárnap» van: Egyházanyánk ma kérni és imádkozni

tanít. Üssétek fel a misét, az *Evangéliumban* maga az Üdvözítő mondja: «*Bizony, bizony mondom nektek, amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek. Kérjétek és megnyeritek... Azon a napon majd az én nevemben kértek és én nem mondom nektek, hogy én fogom kérni az Atyát értetek, mert maga az Atya szeret titeket*»... Tehát magának Krisztusnak ajkáról halljuk, hogy az Ő nevében mondott kérő imádság biztosan meghallgatásra talál! Azt kérditek, hogy melyik imádság történik Jézus nevében? Az, amelyik Jézus érzelmeivel történik és amelyben az Ő közvetítésére hivatkozunk. Mindenekelőtt úgy kell imádkoznunk, amint az Üdvözítő imádkozott. Figyeljétek csak meg, hogyan imádkozott az Olajfák hegyén: Teljes megadással Isten akarata iránt, állhatatossággal, bizalommal. Alázatosan tanuljunk mi is imádkozni; továbbá pedig hivatkozni kell az Üdvözítőre imáinkban, az Egyház megtanít erre is. Nézzétek meg csak a szentmise Könyörgését, mindig ezzel záródik: «A mi Urunk Jézus Krisztus által». Talán eddig gondolkodás nélkül hallgattátok a Könyörgések e befejezését, de most már tudjátok, hogy ez tulajdonképen hivatkozás az Üdvözítő közvetítésére. Azt akarjuk vele mondani: «*Mennyei Atyánk, a Te Fiad szentséges szavát adta nekünk (bizony, bizony...), hogy imánk meghallgatásra talál, ha Jézus nevében kiáltunk hozzád; most így teszünk!*»

Nézzük tovább a képet: Lent és fent hangjegyeket látunk e felírással: «*Kyrie eleison — Christe eleison*». Minden szentmisében imádkozzátok ezeket a görög szavakat, amelyek annyit jelentenek: «*Uram, irgalmazz nekünk, Krisztus, kegyelmezz nekünk!*» Milyen bensőséges kérő kiáltás ez, minden szentmisét így kezdünk; olyan ez mint a kopogtatás a mennyei Atya ajtajánál. Mint a vak koldus: «*Jézus, Dávid Fia, könyörülj rajtam*» — kiáltunk mi is a szentmise elején, hiszen a szentmise az Isten legnagyobb irgalmassága a földön. De a holnapi

és azután következő két napon is, a «*keresztjáró*», vagyis «kérő» *körmeneten* buzgón fogjuk énekelni és imádkozni ; «*Kyrie eleison, Uram, irgalmazz nekünk*». Az imádkozó Egyház régi szava ez és egyben az Egyház földi zarándokságának és számkivetésének éneke. A mennyországban majd más dalt énekelünk, — már most is szívesen énekeljük az *Allelujá*t, égi otthonunk dalát. Éppen ma ismét gyakran és ünnepélyesen énekli ezt is az Egyház, olvassátok csak a bevonulási éneket : «*Hirdessétek az öröm szavát, hogy mindenütt meghallják: Alleluja*»... és az Evangélium előtti Alleluja Éneket.

Üssük még fel az *Áldozás utáni Könyörgést:* kegyelmet kérünk, hogy «*vágyódjunk az igaz javak után és teljesüljék ami után vágyódunk*». Igen, vigyázzunk erre, hogy kéréseink csakis Istennek tetsző, igaz kérések legyenek.

Nézzük tovább a képet. Az imádkozó Egyház fölött a *napot* látjuk ; ezzel nem a természetes napot akarjuk jelezni, hanem Krisztust, amint Krisztus jelvényéből is láthatjuk (a görög Ch és R, a mi X és P betűinknek felelnek meg). Az imádkozó Egyház felett Krisztus feltámadásának napja lebeg és Krisztus éppen arra készül, hogy az Atyához menjen (evangélium). A mise szövegében szépen kifejezve látjuk ezt : «*Feltámadt Krisztus és felragyogott nekünk*», *(mint a nap)*.

Az Egyház körül *virágokat láttok*, örök zöldet, indákat; és a szélső párkányon kis kalászokat, kis kévéket az Egyház pázsiton áll. Tavaszi képet jelent ez ; valóban a keresztjáró napokon Isten áldását kérjük a földre és vetésekre, amelyek között énekelve vonulunk. De gondolhatunk a kiválasztott lelkek érett kévéire is, akiket Krisztus mennybemenetele alkalmával az örökkévalóságba vezet.

Azonban mit jelent a *négy kis képecske* a kép négy sarkában? Keresztények, üssük csak fel még egyszer az Evangéliumot, itt az Üdvözítő egy csodálatosan szép,

fölséges szót mond. Képzeljétek magatok elé, az Úr éppen készülődik, hogy elhagyja e világot, most összefoglalja egész életét négy rövid mondatban, olyanok ezek, mint az Ő isteni és földi életének alapkövei. Azt mondja :

«Kijöttem az Atyától
És e világra jöttem.
Ismét elhagyom e világot
És Atyámhoz megyek».

Nézzétek csak meg egymás után a négy kis képecskét. Kezdjük balra fent : Háromszöget láttok héber betűkkel, amelyek Isten nevét jelentik («Jahve») ez a Szentháromság jelképe. Az Üdvözítő az Atyától jött, a Szentháromság küldte a világba. «*És e világra jöttem*». A második képen látjátok a *jászolt*, bizony szegényen és kis gyermekként jött a világra Istennek Fia.

«*Ismét elhagyom e világot*», képzeljétek el, hogy Krisztus e szavakat az utolsó vacsoránál mondja, elsősorban kereszthalálára gondol (harmadik kép). «*És az Atyához megyek*» — most készül mennyei útjára, ahol várja az égnek és a földnek uralkodói koronája (negyedik kép).

Még egy szép gondolat : Az Üdvözítőnek ez a mondása pompás sírfelirat lehetne minden jó keresztény számára ; és Istennek minden igazi gyermeke elimádkozhatná naponként, de különösen halálos ágyánál. Kijöttem az Atyától és e világra jöttem, ismét elhagyom e világot és az Atyához megyek !

Most olvassátok át *Szent Jakab* szép gyakorlatias szentleckéjét, a tükörről szóló hasonlatát. Különösen az asszonyok és leányok fogják megérteni. Ha már olyan szívesen nézik magukat a tükörben, akkor szívesebben nézhetnék a lelki tükörben is magukat. És pedig naponként, és arra törekedhetnének, hogy lelkük is minden folttól és ránctól ment legyen. Szent Jakab

apostol ezt a tükröt az igazság tökéletes törvényének nevezi, amelyet az evangélium közöl, a keresztény szeretet parancsait. Így ebből a miséből is ismét sokat tanulunk.

2. *A kérő napok.* A római Egyház még ma is négy kérő napot, vagy másként «keresztjáró napot» tart: *április 25-én,* Szent Márk napján a *nagy* keresztjáró napot és Jézus Krisztus Mennybemenetele előtti *három napon* a három *kisebb* könyörgési napot (latinul: Litaniae majores és minores). Ezeken a napokon az Egyház különösen ajánlja a *kitartó kérő imát,* hogy Isten irgalmáért fohászkodjunk minden testi és lelki szükségünkben, különösképen pedig hogy a föld terméseiből is bőséges áldást kérjünk.

A régi Egyházban gyakran tartottak ilyen könyörgési napokat, voltak, amelyek évről-évre szabályosan visszatértek és voltak, amelyeket rendkívüli alkalmakkor bizonyos szükségben tartottak, hogy pl. a pestis vagy más tömegragály megszünését kérjék. Az április 25-i nagy kérőnap tartása *I. Gergely pápa* idejébe nyúlik vissza. 600-ban ez a pápa rögzítette április 25-ére a könyörgési körmenetet, arra a napra, amelyen régi római hagyomány szerint Szent Péter elsőízben jött Rómába, és állomás-templomul e napra a Szent Péter templomot jelölte ki. Szent Márk nevével a könyörgési napnak semmiféle kapcsolata sem volt, hiszen ez az ünnep csak később helyeztetett április 25-ére, ezért is van az, hogy a könyörgési körmenetet mindig ezen a napon tartják, még akkor is, ha Szent Márk ünnepét valamilyen ok miatt más napra kell áttenni.

A Krisztus mennybemenetele előtti *három kérő nap* Galliából származik (a mai Franciaországból). A viennei püspök, Szent Mamertus vezette be ezt a háromnapi bűnbánati és kérő körmenetet annak a nagy sanyarúságnak elhárítása céljából, amelybe a város és környéke jutott (Krisztus után 450 körül). Ezért a kérő körmeneteket csakhamar másutt is utánozták, eleinte csak

Franciaországban, később Németországban, majd Rómában is, mígnem az egész Egyháznak közös kincsévé lettek.

A könyörgési napok ünneplése a kérő *körmenetből* és az erre következő könyörgő *szentmiséből* áll. A körmenet utolsó maradványa a kérő állomási körmeneteknek *(«stáció»)*, amelyeket a régi keresztények, különösen nagyböjtben és Húsvét hetében, csaknem naponként szerettek tartani. Egyik templomba gyűltek össze, amelyet «gyülekezési templomnak» (ecclesia collecta) neveztek, innét származik a «kollekta» szó, vagyis a szentmise könyörgésének latin neve. Innét körmenetben vonultak a püspökkel és a klérussal együtt egy *másik templomba*, útközben a mindenszentek litániáját imádkozták (Kyrie eleisonnal). E másik templomot *«állomás-templomnak»* nevezték («Stáció»). Itt tartották a szentmisét, ezek a «stáció- istentiszteletek». A régi Egyházban nagyon közkedveltek voltak és a misekönyvünkben még ma is körülbelül 80 napot találunk, amikor meg van jelölve az «állomás-templom». A négy keresztjáró nap megőrizte számunkra ezt a régi tiszteletreméltó szokást és nekünk is tiszteletben kell ezt tartanunk és szívesen gyakorolnunk. Hiszen mi is nem csupán állhatatosan, hanem szent közösségben akarunk imádkozni, ezekhez az állhatatos közösségben végzett kérő imákhoz különös *erő* és *meghallgatás* igérete van kötve.

A kérő körmenet alkalmával a Mindenszentek Litániáját éneklik, amelyben szükségeinkben az egész diadalmas Egyház közbenjárását kérjük. Nagyon szépek és épületesek a litániát befejező *imádságok*.

A könyörgő *szentmise* minden részében vigasztaló szavakkal azt igéri, hogy állhatatos imánkat meghallgatja az ég és egyúttal a meghallgatás zálogául és kezességéül az Oltáriszentséget adja. Már a Bevonulási Énekben ezzel a vigasztaló kilátással találkozunk, hogy kiáltásainkat és kérésünket Isten meghallgatja, hogy azok

Isten színe elé «*bemenetelt*» találnak («*Introivit*» = Introitus). A *Szentleckében*, Jakab apostol, ez a nagy imádkozó, aki a sok imádságtól bőrkeményedést kapott a térdein, arra tanít, hogy «*az igaznak állhatatos imádsága sokat ér*»; Illés példája erősítse meg bizalmunkat. A Szentlecke azonban a bűnbánatról is szól. Az Evangéliumban maga az Úr tanít az állhatatos kérő ima hatalmára. Olyan ez az Evangélium, mint egy három részből álló kép: Középen állanak Isten vigasztaló szavai: «*Kérjetek és megadatik nektek*». Kétoldalt két kép: A kelletlen barát, a kérő gyermek vagy a nem szívesen adakozó barát és a gondviselő Atya. Az Evangélium a szent Áldozatban valósággá válik; itt mi vagyunk a kérők, a kopogtató gyermekek mennyei Testvérünk és az Atya ajtajánál és mi kapjuk az isteni «Kenyeret», mint a magasabb javaknak zálogát.

Keresztények, ha együtt akartok élni az Egyházzal, tartsatok keresztjáró napokat, vegyetek buzgón részt a körmenetben és imádkozzatok sokat, mert «*sokat ér az igaznak állhatatos imádsága*».

A vasárnap négy vezérgondolata.

(1927.)

A húsvéti liturgiában bizonyos fejlődést figyeltünk meg és pedig kétféle fejlődést, mint a Megváltónál, mint a megváltottaknál. Állandóan így láttuk: A liturgia mind Krisztussal, mind velünk is kapcsolatban áll. Az első három héten az Egyház *visszanézett* a Húsvét felé, maga előtt látta a Feltámadottat és minket, a lelkileg feltámadottakat. Harmadik vasárnaptól kezdve a Húsvét utáni kilátás a *jövőbe* nyílik és most előkészülünk a Krisztus Mennybemenetelére és a Szentlélek eljövetelére, valamint az ezután következő keresztény életre.

A harmadik vasárnapon jövendöl az Egyház elsőízben az *Úr mennybemeneteléről*. Egyben rólunk is azt mondja, hogy e földön zarándokok és idegenek vagyunk, akik itt csak szenvedést és könnyeket látunk.

A negyedik vasárnapon elsőízben hallunk a *Szentlélek eljöveteléről* és pedig a mennybemenetellel kapcsolatban, egyúttal az Egyház a Szentlélek nagyszerű működését mondja el, amelyben nekünk is részt kell vennünk.

A mai, ötödik vasárnapon az Úr hazavonulására befejeződött az előkészület. Az Egyház most vigasztalást és a keresztény életre szóló tanításokat ad arra az időre, amely majd az Úr elmenetele után lesz. A mai misében négy motívumot találunk.

1. Az első ismét a *húsvét motívuma* Krisztusra és mireánk való kétféle vonatkozásban. Ez a vezérgondolat több éneken át vonul. Amint látjuk, a húsvéti öröm nem csökken, sőt mindig nagyobb lesz: «*Hirdessétek az öröm szavát, hogy mindenütt meghallják: Alleluja*» (Introitus). Vagy a Gradualeban azt énekeljük: «*Feltámadt Krisztus és felragyogott nekünk*». Az Offertoriumban: «*Lelkemnek az életet Ő adta*».

2. A második helyen a *mennybemenetel motívuma* áll. Valóban ez kimagasló hely az evangéliumban és ezt az Alleluja-Ének csak mégjobban aláhúzza. Úgy érezzük, hogy az Úr életművének a végén áll; végigtekinti mégegyszer az egészet; négy fönséges mondatban kifejezi életének tartalmát: «*Kijöttem az Atyától és a világra jöttem; ismét elhagyom a világot és Atyámhoz megyek*».

Ez a két motívum különösen a Krisztusra vonatkozott, jóllehet nem maradt el a reánk való vonatkozásuk sem. A következő kettő teljesen reánk irányul, az Úr mennybemenetele utáni életre akar nevelni és tanítani minket. Értsük csak meg: A húsvéti idő a boldog lelkigyermekség ideje; most Pünkösd követ-

kezik és ezzel megkezdődik a lelki nagykorúság ideje, most van az ideje, hogy kilépjünk a világba, hogy felvegyük a kemény életharcot és abban derekasan helytálljunk.

3. Ne csodálkozzunk azon, hogy az Egyház most nagyon gyakorlatias lesz. A *Szentleckében* tanításokat ad a keresztény életről. Úgy van ez, mintha azt akarná az Egyház mondani: Nem elég a Húsvétot csupán csak boldog érzelmekben gyakorolni, nem elég csak hallgatnunk, hanem követnünk is kell a hallottakat. És az Egyház tanít a nyelv megfékezésére, a felebaráti szeretetre, az élet liturgiájára: «*Mert a tiszta és szeplőtelen vallásosság ez, meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő szorongatásukban és magát szeplőtelenül megőrizni e világban*».

A szentmise *Könyörgése* is figyelmezetet, hogy nem csupán jól kell gondolkoznunk, hanem a jót *cselekednünk* is kell. Ez a keresztény élet motívuma volt.

4. Van még negyedik motívum is, amely ennek a vasárnapnak, sőt az egész hétnek sajátos kifejezését megadja és ez *a Jézus nevében való könyörgés* gondolata. A mai nap tulajdonképeni jó híradása ez: A világot elhagyni készülő Krisztus értékes hatalmat ad nekünk, az Ő nevében való imának a hatalmát. Az imádság egyike azoknak a szoros kötelékeknek, amelyek minket az égben levő Úrral összekötnek. Krisztus szent becsületszavára ígéri, hogy az Ő nevében elhangzott kéréseket teljesíteni fogja, azért újítsuk meg a kérőimák iránti bizalmunkat. Az Egyház nyomban alkalmat is ad, hogy a következő három «keresztjáró napon» (könyörgő napon) ezt cselekedetekkel is gyakoroljuk. Fogjuk össze testi és lelki életünk minden szükségét, ügyét, baját és ajánljuk e világból visszatérő Urunk jóindulatába. De legyünk annak is tudatában, hogy a Jézus nevében végzett ima legtisztábban mégis csak a liturgikus imádság, a zsolozsma és a szentmise. Törekedjünk egyre

jobban imaéletünkben az Egyházhoz való csatlakozásra, akkor imánk valóban a Jézus nevében való imádság lesz.

Befejezés: És most járuljunk a szent Áldozathoz: mind e négy gondolatnak, amelyeket az Egyház most kínált, a következőkben az Isten szent kegyelméből meg kell valósulnia és be kell teljesednie. A Feltámadott íme megjelenik körünkben, erőt és kegyelmet ad a mindennapi élethez; és már ma teljesíti az Ő nevében elhangzó kéréseinket. Igy azután életünk végén mi is elmondhatjuk az Úrnak szép szavait: «*Kijöttem az Atyától és e világra jöttem, ismét elhagyom a világot és az Atyához megyek!*»

Liturgikus tanítás.

(1930.)

Már az utolsó két vasárnapon megfigyelhettük, hogy most az Egyház a jövőnkre irányítja tekintetét. Pünkösd a liturgia szellemében az érés idejét jelenti. Ha Húsvétkor újból az istengyermekség kegyelmét vettük, akkor Pünkösdre el kell nyernünk a lelki *nagykorúságot* és életet. Pünkösdkor lelkileg éretten mintegy leválunk eddig tápláló Egyházanyánkról, kilépünk a világba befejezett gyermekekként. A húsvéti idő második felében éppen ezért adott a liturgia gyakorlati tanításokat és figyelmeztetéseket. A harmadik vasárnapon azt mondotta, hogy idegenek vagyunk a földön és valójában nem tartozunk oda. A negyedik vasárnapon Szent Jakab apostoltól gyakorlatias levelet kaptunk, intést adott a *türelemről*. Ma ismét egy egészen új figyelmeztetést kapunk az élet számára. Az Üdvözítő nyomatékosan szívünkre köti az Ő nevében történő *kérő imádságot*, a Jakab apostol levelében lévő *Szentlecke* pedig gyakorlati tanítást ad.

Én azonban a mai miséből három különleges tanítást olvasok ki a liturgikus közösség és a liturgia minden barátja számára. Ez a tanítás a Jézus nevében szóló kérő imádságról beszél. Mit jelent Jézus nevében imádkozni? Olyan imát, amely Krisztus lelkületéből fakad és Krisztus érdemeire támaszkodik, de egyúttal kéréseket is fejez ki, amelyeket Krisztus támogathat. Mindez nem más, mint a *liturgikus imádság*. A liturgikus imádság az Egyház és a Krisztus nevében való ima ; Krisztus titokzatos Testének imája. Milyen fölségesen magasan áll a liturgikus ima a privát imádság fölött ! A magán-imában az *én* imádkozik, a liturgikus imában az Egyház ! A magán-imádság olyan értékű, amennyit én érek Isten előtt ; az Egyház imája azonban mindig értékes, mert az Egyház *Krisztus szeplőtelen jegyese*, sőt maga a Krisztus titokzatos Teste ! Az Egyház imájában maga a Krisztus imádkozik, ez tehát a legmagasabb értelemben *Krisztus nevében végzett ima*. Kérdezhetjük azonban, melyek hát a Jézus nevében való imák? Mindenekelőtt a *zsolozsma* (breviárium), amely nem magán-imádság, hanem az összegyház imája. Természetesen, a hívek *ezt* az imát a maga teljességében nem végezhetik el, de egyes részeket idővel talán mégis együtt imádkozhatnak majd az Egyházzal ! . . . Itt szóljunk valamit a zsolozsmáról.* Másodszor : Idetartozik a *szentmise*, amely valóban a Jézus nevében végzett legfönségesebb imádság. Minden szentmisében nem csupán a Krisztus szavára hivatkozunk, hanem *zálogot* is kapunk Tőle, hiszen a szentmisében az Ő testét és vérét nyujthatjuk oda az Atyának. Emlékezzünk arról is, hogy minden egyházi könyörgés ezzel a mondattal zárul : «*A mi Urunk, Jézus Krisztus által* . . .» Ami annyit jelent, hogy az Üdvözítő legyen a közvetítője imádságunknak.

* Magyar fordítás előkészületben, német és francia nyelven számtalan kiadásban kapható.

Keresztények, gyakoroljuk tehát szorgalmasan a liturgikus imát!

2. A mai szentmiséből még egy második liturgikus tanítást is kiolvasunk. Az Üdvözítő nagy vonásokban kiteríti előttünk megváltói életét: «*Kijöttem az Atyától, és e világra jöttem, ismét elhagyom e világot és visszamegyek az Atyához*». Az Egyház még azzal is aláhúzza ezeket a szavakat, hogy az Alleluja-Énekben is ezt énekli; tehát azt akarja, hogy különösen súlyt helyezzünk erre és hogy gondolkozzunk felette. Ha pedig ezt a mondatot közelebbről megvizsgáljuk, azt mondhatjuk, hogy ezzel az Úr az egyházi év két ünnepkörét ölti szavakba: «*Kijöttem az Atyától és e világba jöttem*» — ez a Karácsony; «*Elhagyom e világot és az Atyához megyek*» — *ez pedig a húsvéti ünnepkör* főtartalma. Igy tehát a mai szentmise az egyházi évvel való együttélést köti szívünkre. Az Úr szájából még egy titokzatos szót is hallunk: «*Ezeket példabeszédekben mondtam nektek. Eljön az óra, amikor már nem példabeszédekben fogok nektek szólni, hanem nyiltan beszélek az Atyáról*». Mit jelent ez? Krisztus élete, csodái és cselekedetei az Ő Egyházában és a lelkekben végzett működésének hasonlatai, mintaképei voltak. A mi feladatunk, hogy tanulmányozzuk az Úr életét és meglássuk ebben az Ő bennünk véghezvitt kegyelemteljes működésének képét. Ez adja meg a kulcsot a Szentírás igazi megértéséhez. Ne csupán történeti elbeszéléseknek tekintsük az evangéliumokat, ez nem volna liturgikus. Az Egyház nem valami mult ügyet akar meghirdetni nekünk, hanem jelenlegi dolgokat. Krisztus érzelmei, gondolatai, lelkülete, cselekedetei ma *ugyanazok*, mint akkor; sőt akkor csak *jelképesek* voltak, ma pedig *valóságosak*. Az egész eseményt tehát az én szívembe kell átültetnem. Krisztus a szavait énhozzám vagy énértem mondotta. Az evangélium teljes egészében a mai Egyházért is van és benne énértem is! Ha az evangéliumban a

Krisztus csodáiról hallunk, mi mást akar jelenteni, mint hogy az Egyház azt akarja mondani: A Krisztus lelkedben való működésének képe ez, akkor az Üdvözítő a *testi* betegeket gyógyította, most téged gyógyít meg *lelki* betegségeidből. Akkor a *holtakat* támasztotta fel, most a *lelki megholtakat* kelti új életre. Egyszóval: Az Úr egész élete, csodáival és cselekedeteivel együtt *nagyszabású képe és hasonlata* a Krisztus jelenlegi, az Egyházában és a lélekben való működésének. Ez a második tanítás a liturgia barátai számára.

3. A két első tanítást örvendezve és hálásan hallottuk. Most a harmadik következik. Figyelmeztetés, amely talán megpirít minket. A *Szentlecke* azt mondja: *Legyetek az igének cselekvői és nem csupán hallgatói, máskülönben megcsaljátok önmagatokat*». Mit jelent ez? Az Egyház azt mondja, hogy egészen szép volna, ha szorgalmasan járnátok az Istentiszteletre. Ez azonban még *kevés:* Az *életben* is a liturgia szellemében kell cselekednetek. A liturgikus kereszténynek a világban is vannak kötelességei. Mi Krisztusnak és az Egyháznak bizonyára kedves gyermekei vagyunk, de szigorú kötelességeket jelent számunkra, hogy a *liturgiát az életbe is belevigyük.* Emlékezzünk csak reá, mit imádkoztatott velünk az Egyház Fehérvasárnapon, hogy t. i. «*tartsunk Húsvétot életünk változandóságai közt is*». Ezt minden ünnepről, minden vasárnapról elmondhatnók. Amit ma ünnepeltünk, azt egész héten át az életben igazán meg kell valósítanunk. Liturgikus kereszténynek és praktikus kereszténynek kell lennünk. Szent Jakab, a nagy keresztény és nagy imádkozó ma liturgikus útmutatást ad, hogy miként kell azt megtennünk. Azt mondja, ha te valóban liturgikus akarsz lenni, akkor gyakorold az *élet liturgiáját is,* karold fel a szegényeket, őrizd meg magad szeplőtelenül a világtól. Ez olyan tiszta és szeplőtelen liturgia, amilyent Isten akar! Valóban Kereszténynek, szentnek kell maradnia a nyelv-

nek, amelynek a szent ünneplésben Istent kell dícsérnie, sőt amely pirossá válik a Krisztus vérétől. A lélek a világban az embereket testvérként kell, hogy kezelje, hiszen Istent közös Atyának nevezi az istentiszteletben, a *test* pedig, amely a liturgiában Istent szolgálja, kell, hogy szeplőtelenül őrizze meg magát a világtól.

Befejezés: Ez a liturgikus keresztény ideálja: Együtt imádkozni az Egyházzal, együtt élni az Egyházzal és átvinni az életbe az Egyház liturgiáját.

KRISZTUS MENNYBEMENETELE.

A hitszónok gazdag anyagból választhat, ha anyagforrásul a bibliát és a liturgiát választja. Mondja el a Szentírásból a mennybemenetel történeti lefolyását. Kísérje el az Üdvözítőt régi bevonulására, vessen visszapillantást az Úr Jézus életművére (Bethlehem, Jeruzsálem, Názáret), azután rajzolja meg a mennyei bevonulást és fogadtatást.

Bibliaóra.

Alig lehet még egy példát találnunk, ahol ugyanabban a szentmisében mind a *szentlecke*, mind az *evangélium* ugyanazt az ünnepi eseményt rajzolja. Ma ez az eset. Azért mindenekelőtt arról számoljunk be, hogy mit mond a Szentírás az Úr mennybemeneteléről.

Jézus feltámadása után 40 napon át megjelent az apostoloknak és tanítványainak és tanította őket. A negyvenedik napon ismét Jeruzsálemben gyülekeztek, itt következett be az Úr utolsó megjelenése és a mennybemenetel. E nap eseményeiről három szent tudósításból kapunk felvilágosítást: *Szent Márk és Szent Lukács evangéliumából* és az *Apostolok Cselekedeteiből*. E három forrás egybeállításából a következő képet kapjuk:

Az utolsó vacsora termében összegyülekezve látjuk a kis keresztény közösséget, amely mintegy 120 személyből állott, köztük a 11 apostol, a tanítványok és a jámbor asszonyok Máriával. Ebben a teremben az Üdvözítő egynéhányszor szállást vett már, ez volt az első katolikus templom! A közösség éppen étkezésnél ül, egyszer csak megjelenik Jézus. Üdvözli őket és megtartja a földön

utolsó beszédét, búcsúprédikációját. A szent híradások ennek a beszédnek öt főgondolatát őrizték meg.

1. «*Szemükre hányá hitetlenségüket és szívük keménységét, hogy azoknak, akik Őt feltámadása után látták, nem hittek*». Az Üdvözítő máskor nem szokta a régi hibákat elővenni, itt mégis így tesz azért, hogy a *feltámadás* tényének alapvető igazságát erősen belevésse a szívekbe.

2. Az Üdvözítő ezután szenvedéseinek értelméről beszél és bebizonyítja az ószövetségi Szentírásból, hogy mint Megváltó elégtételt kellett, hogy szolgáltasson a világ bűneiért. «*Akkor megnyitá elméjüket, hogy értsék az írásokat*», vagyis megmagyarázta nekik az ószövetség előképeit és jövendöléseit. Magyarázatának ez volt a rövid tartalma : a Krisztusnak *szenvednie kellett* és harmadnapon *feltámadnia.*

3. Jézus ezután misszióra ad parancsot. «*Az én nevemben hirdessétek minden népnek a bűnbánatot és a bűnbocsánatot.*» «*Menjetek szét az egész világra és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek* (t. i. minden embernek), *aki hisz és megkereszteltetik, az üdvözül; aki pedig nem hisz, elkárhozik*» (Márk). Jézus lelke előtt a *világegyház* képe lebeg. Ő az egész világ megváltója.

4. Most azután a *csodatévő erő vigasztaló igéretét* adja azoknak, akik hívőkké lettek. Az első keresztények idejében Isten különösen alátámasztotta és terjesztette a hitet bizonyos rendkívüli kegyelmi erőkkel, az ú. n. karizmákkal, amelyekről Szent Pál leveleiben sok szó esik. Az Egyház fácskájának megtámasztásra volt szüksége, hogy össze ne törjön. Mióta az Egyház megerősödött, megszüntek ezek a csodálatos erők, a törzs erőssé lett, most már egyedül is megállhat !

5. Végül Jézus a Szentlélek eljövetelét igérte meg. Az említett nagy misszióhoz a hívőknek felfegyverkezve kell lenniök «*a magasságból jövő erővel*», a Szentlélekkel. Ezért azt parancsolja nekik, hogy ne hagy-

ják el Jeruzsálemet, amíg a Szentlélek rájuk nem száll!

Ezek a búcsúbeszéd főgondolatai. Az Üdvözítő ezután kivezeti kis seregét az utolsó vacsora terméből a városon keresztül a Betániával szemben fekvő Olajfák hegyére, utolsó ízben megy végig a hűtlenné lett városon. Útközben keserű meglepetés éri; éppen az imént beszélt a világmisszió nagy feladatáról és most azt kérdezik apostolai: «*Uram, vajjon mostanában állítod-e helyre Izrael (földi) országát?*» Tehát még mindig *földi* Messiásra, földi királyra várnak, akinek az lenne hivatása, hogy a zsidókat kiszabadítsa a római igából! Jézus azonban türelmesen feleli, hogy a Szentlélek majd közölni fogja velük a helyes ismereteket mindenről. És elérkezik a *mennybemenetel* pillanata. A tudósítások nagyon szűkszavúak. Márk azt mondja: «*Fölvétetének a mennybe*», Lukács: «*Felemelte kezeit és megáldotta őket és áldván, eltűnt előlük és felment az égbe. Azok imádták Őt és visszatértek, telve örömmel Jeruzsálembe*». Az Apostolok Cselekedeteiben: «*Szemük láttára felemelkedék és felhő vevé el Őt szemük elől. És miközben nézték Őt, amint az égbe ment, íme két férfiú álla meg mellettük fehér ruhában . . .*» A tudósítások tehát egy *látható* elmenetelről beszélnek. Máskor a feltámadott hirtelen jelent meg és hirtelen tűnt el ismét. Itt lassan látjuk Őt felemelkedni az égbe. Magasra emelt kezekkel még egyszer megáldotta őket, azután felemelkedett, alakja mindig kisebb lett, míg egy felhő egészen el nem takarta. Felejthetetlen pillanat lehetett mindazoknak, akik ezt az utolsó áldást kapták Mesterüktől. Ez a nagy «Ite missa est» és «áldás» a Jézus *életmiséjéből*. Jézus életmiséje születésekor az angyalok «*Gloria in excelsisével*» kezdődött, a kereszthalálban *Úrfelmutatásához* jutott és most («Ite missa est»-tel) és *áldással* befejeződik. — Az Olajfák hegyéről emelkedett fel az Úr; ugyanaz a hely kellett, hogy legyen mennybe-

menetelének kiindulópontja, amely nagycsütörtök éjtszakáján a legmélyebb megalázkodásban látta Őt. Konstantin császár idejében e helyen hatalmas templomot építettek. A jámbor hagyomány azt mondja, hogy a mennybemenetel helyén az Úr lábanyomai a szent sebekkel megmaradtak a kőben, ezeket még ma is mutatják.

Az apostolok világért sem fordították volna el szemüket az égről, de ekkor hirtelen két angyal szólítja őket vissza a földi valóságok közé: «*Galileai férfiak, mit álltok és néztek az égre? Ez a Jézus, ki felvitetett az égbe, úgy jő el majd, mint ahogy felmenni láttátok Őt az égbe!*» Olyan ez, mint felhívás a szent munkára. Most van az ideje a munkálkodásnak! De vigasz is volt benne: Jézus él, fenn van az égben az Istennek jobbján; ismét el fog jönni és pedig éppen olyan dicsőségesen, mint ahogyan eltávozott! És ugyan mi fekszik e két időpont között, a mennybemenetel és az újból való eljövetel dátuma között? Az egész világ, harcokkal és szenvedéssel a küzdő Egyház. Igy mennek vissza Jeruzsálembe, de nem szomorúan; természetesen, az angyal szavai óta sem vetették el szívükből a Jézus utáni vágyódást, nem álmodozó emberek voltak, hanem a tettek emberei és mégis az Úr visszatérésének várása állandóan élt az első kereszténységben, amely vágyakozóan imádkozta: «Maranatha», vagyis: «*Uram, jöjj csakhamar!*»

Most még olvassuk el a Szentírásból, hogy mit tettek az apostolok az Úr mennybemenetele után. Ezt az Apostolok Cselekedetei első fejezetében találjuk leírva (1. 12—26).

Először felolvassuk. Krisztus mennybemenetele után a tanítványok a hegyről visszatérnek Jeruzsálembe. Ezt a hegyet az Olajfák Hegyének nevezik és csak egy «szombatnapi» távolságra van a szent várostól. Amint hazaértek, a szálláshelyre (az utolsó vacsora termébe)

vonultak. Máskor is szoktak itt időzni. Jelen voltak: Péter és János, Jakab és András, Fülöp és Tamás, Bertalan és Máté, Jakab Alfeus fia és Simon a buzgólkodó, valamint Júdás, Jakab testvére. Mindannyian egy akarattal és kitartóan egyesültek az imádságban. Társaságukban asszonyok is voltak, elsősorban Mária, Jézus anyja, továbbá Jézus rokonai. Ezekben a napokban azután felállott a testvérek körében Szent Péter. Mintegy 120 személyből álló csoport volt együtt. Péter így szólt: «*Kedves Testvéreim! Be kellett teljesednie a Szentírás szavának, amelyet a Szentlélek Dávid szája által jövendölt Júdásról.* (40. zsoltár 10.) *Júdás vezetőként szolgált azoknak, akik Jézust elfogták. A mi csoportunkhoz tartozott és velünk együtt részt kapott a szent hivatalból. Bűnének béréből telket szerzett magának. Azonban felakasztotta magát és kettéhasadt és minden belső része kiomlott. Ennek híre szájról-szájra járt Jeruzsálemben, azért azt a szántóföldet az ő nyelvükön hakeldamanak, vagyis «vérteleknek» nevezték el, mert meg vagyon írva* (68. zs. 26.): «*Legyen puszta az ő lakhelye és ne legyen, aki abban lakjék*». *Továbbá:* (108. zs. 8.) «*Az ő tisztségét más nyerje el*». «*Ime férfiak kísértek minket az egész időn át, míg az Úr Jézus köztünk járt és kelt: a János keresztelésétől kezdve egész a napig, amelyen fölvétetett közülük az égbe. Mostantól fogva tehát legyen egyik ezek közül velünk együtt tanuja az Ő feltámadásának.*» Akkor előállítottak kettőt: egyet, akit *Barzabásznak* hívtak és másnéven «igaznak» neveztek és *Mátyást.* Akkor azután így imádkoztak: «*Te, Uram, ismered mindenki szívét! Mutasd meg nekünk azt, akit e kettő közül magadnak kiválasztottál: Az fogja átvenni majd e szolgálat és apostoli hivatal helyét, amelyből vétke miatt kiesett Júdás, hogy a maga méltó helyére menjen*». Akkor azután sorsot vetettek rájuk és a sors *Mátyásra* esett, akit a 11 apostol közé számláltak.

Vizsgáljuk meg még egyszer ezt a szentírási helyet. Azt halljuk, hogy a kis keresztény közösség a felső terembe

t. i. az utolsó vacsora termébe ment és ott maradt a Szentlélek eljöveteléig. Néhány nevet is hallunk, mindenek előtt a 11 apostolét, akiket névszerint felsorol, azután említi a jámbor asszonyokat. Ismerjük már őket, az Úr szenvedése idejéből ; köztük van Mária Magdolna, Salome, az apostolok anyja, de kifejezetten megnevezi a Szentírás Jézus anyját is. Keresztények, ez a Szentírás utolsó sora, amelyben Mária neve említve van, ettől kezdve eltűnik tekintetünk elől ! A hagyományokból tudunk csak többet róla, hogy t. i. Jánosnál, az apostolnál és evangélistánál lakott és még sok esztendeig élt. Egyesek azt mondják, hogy Jeruzsálemben, az utolsó vacsora termében halt meg, mások azt vélik, hogy Szent Jánossal Efezusba költözött és ott halt meg. Hogy mi történt Mária halálakor, azt máskor fogjuk elmondani.

Térjünk most vissza újból az utolsó vacsora termébe. Mintegy 120 ember gyülekezett itt össze és azt halljuk, hogy «*mindannyian állhatatosak valának egy akarattal az imádságban*». Majd Péter emelkedik fel, — az apostolok feje, akinek az Üdvözítő a mennyország kulcsait és a Krisztus nyájának vezéri pásztorbotját átadta ! Beszédet tart : Könnyekkel szemében szólt a szerencsétlen Júdásról, aki elárulta az Urat, jóllehet apostoli hivatalban volt ! Péter elmondja Júdás szerencsétlen végét is ; felakasztotta magát egy fára és ugyanazon órában, mikor Jézus a keresztfán függött, Júdás is függött egy fán a szakadékban ! Azután teste kettészakadt és kiomlottak belső részei. Bizony, szörnyű halál ez egy Apostol számára ! Júdás eldobta magától öngyilkossága előtt árulásának vérdíját a templomban, azonban a zsidók nem akarták e vérdíjat elfogadni s ezért egy szántóföld-darabot vettek meg rajta, amelyben az idegeneket, vagyis a Jeruzsálemben meghalt zarándokokat temették. E szántóföldet «vérteleknek» nevezték el. Péter most felszólítja őket hogy Júdás helyére egy másik tanítványt válasszanak apostollá ; a követelmény

az volt, hogy tanítványként Jézus kísérője kellett hogy legyen az illető és pedig a János keresztségétől kezdve egész a mennybemenetelig terjedő időn át. Azért kellett ezt kikötni, mert csak ilyen ember tanuskodhatott a többi apostollal együtt kellőképen az *Úr feltámadásáról!* Ennek a feltételnek csak nagyon kevesen feleltek meg, *két férfiút* találtak mindössze a jelenlévők közül: nevük szerint József Barsabást, az igazságost és Mátyást. Ezekből kellett választani. Átengedik magának Istennek a választást; bensőségesen így imádkoztak: «*Urunk, Te ismered mindenki szívét, mutasd meg nekünk, akit Te választottál*». Azután sorsot húztak és a sors *Mátyásra* esett és Mátyást a 12 apostol közé sorozták!

Hogyan ment fel az Úr az égbe?

Milyen fölséges pillanat lehetett, amidőn Krisztus az Olajfák hegyéről az égbe felemelkedett! Bizonyára hosszas pillantást vetett a földre, azután felfelé nézett a kegyelemnek és dicsőségnek ama mérhetetlen birodalmába, amely feltárult előtte.

Az Üdvözítő először visszanézett e földre! Földi élete most már mögötte van! Elmúlt minden nagy szenvedés, harc. Milyen rövidnek látszik innét az egész élet! Alatta ott emelkedik a templom, amelyben olyan gyakran tanított és amelyben olyan sok ellenmondást és gyűlöletet kellett tapasztalnia, úgy hogy még köveket is ragadtak az emberek, hogy utána vessék! Alatta feküdt az Olajfák hegye. Innen kezdődtek szenvedései, itt csókolta Őt meg az áruló. Ott Kaifás és Pilátus háza látszik a háztetők zűr-zavarából, ott vitatták el Tőle az élet jogát! A várossal szemben egy meredek halom látszik, röviddel ezelőtt három kereszt állott rajta és a középsőn Ő vérzett, mint gonosztévőknek utolsó társa! Most mindez elmúlt már, mintha csak egy rossz, rövid

álom lett volna! Minden olyan rövid ideig tartott és mégis olyan végtelenül sok jót eredményezett! Egész élete 30 évnél alig tartott tovább és ebből legfeljebb három esztendőt szentelt a nyilvános működésre és mégis *ennek* az életnek értéke az örökkévalóságba nyúlt fel. A szavakat, amelyeket ott lent mondott, a szél már régen elmosta és mégis: Igaz lesz: «*Ég és föld elmúlnak, de az én igéim soha el nem múlnak!*» Már régóta eltörlődtek azok a nyomok, amelyeket fáradt lába a hosszú vándorlások közben Palesztina utcáinak porában hagyott, és mégis: Ime, újra emberek jönnek léptei nyomába és követik Őt! Keresztjét már rég kidöntötték és mégis: Mindig újból és újból felállítják, mint az emberiség egyetlen reménységét! Áldozatát már régen bemutatta és mégis: Mindörökre megújul ismét és ismét az emberiség üdvére! Az Üdvözítő gondolhatott minderre mialatt eltűnt a lábai alól a föld.

Azután felfelé tekintett. Itt a boldogság végtelen országa tárult fel előtte. Az angyalok seregei ujjongva zarándokolnak eléje és imádkozva vetik térdre magukat Jézus előtt. Mindig magasabbra emelkedik Isten szent városába s az égi Jeruzsálemben a Legfönségesebb trónjához kerül! Isteni hódolattal fogadja az örök Atya örök Fiát és felszólítja, foglalja el jobbja felől a teremtés királyának, a világ kormányzójának kijáró helyet. A leghatalmasabb angyalok térdenállva nyujtják neki koronáját és jogarát. Ezer és ezernyi ezer angyal áll szolgálatába és vágyakozva kutatják pillantását, hogy szolgálhassanak neki. Ő pedig parancsot ád, hogy szélesre tárják ki az égi Város kapuit. Ezek a kapuk évezredeken át zárva voltak, most megmozdulnak sarkaikban és ismét feltárulnak. Ekkor beláthatatlan tömeg kezd beáramlani és egybesereglik a trónja körül és új dalt énekel neki telve örömmel és újongással és hálával: «*Te feláldoztattál, én Istenem, saját véreddel váltottál meg minket, minden törzsből és nyelvből és nemzetből, és királyi*

nemzetséggé és papsággá tettél minket, Istenünk!» Az angyalok is bekapcsolódnak a dalba és az egész menny hangzik: «*Méltó a bárány, amely megöletett, hogy erőt és istenséget, bölcsességet és erősséget, tiszteletet, dicsőséget és áldást vegyen!*» Ehhez az ujjongáshoz mintegy az ég is szűknek látszik és minden teremtmény, amely az égben, a földön és a föld alatt van és a tengerben és mindenben, velük együtt énekli, ki-ki a maga módja szerint: «*A királyi széken Ülőnek és a Báránynak áldás és tisztelet, dicsőség és hatalom mindörökön örökké!*» Szent János rajzolja le így a Krisztus dicsőségét az égben. (Titk. Jel. 5. 9—14-ig.) Az égi Jeruzsálem kapui azonban tovább is nyitva maradnak és várnak, míg mi magunk is bevonulunk. Krisztus ellenségeinek dübörgése nem ér oda fel többé. Messze a szent város körül kimondhatatlan béke él és egy felhőcske sem zavarja meg az ég mély kékjét az örökkévalóságban; boldog nyugalom, édes öröm, amíg csak a szem ellát! Ez a beteljesedett Krisztus országa; és ez az ország a mi számunkra is készült. Minket is vár odafönn egy hajlék és ott fönn nem lesz többé lakásínség és ott nem lesz szükség lakóvédelemre, mert nem lesz senki, aki meg akarná zavarni örök hajlékunk békességét.

Szent Ágoston édesanyjával röviden annak halála előtt a mennyországról beszélgetett. Egyre jobban és jobban felemlekedett lelkük Istenhez és: «*e szavak közt elvesztette a világ mindenféle bálványozásával együtt minden vonzóerejét*». (Vallomások 9, 10.) Az a világ, amely még kevéssel azelőtt olyan rettenetesen lenyügözte Ágostont! A mai nap nekünk is ismét azt kiáltja: «Fel a szívekkel, fel Istenhez!» Hogy bennem is elveszítse vonzó erejét a világ és a világ minden öröme.

Olyan buzgón építünk itt, ahol csak idegenek vagyunk. És keveset építünk oda, ahol pedig örökre kell majd élnünk!

A király trónfoglalása.

(1927.)

Ma Krisztus megváltói művének befejezését ünnepeljük a földön. Ma visszatér az Úr Atyjának szívére. Befejezte művét. Az elmúlt években a Krisztus mennybemenetelét két képben szemléltettük, amelyeket a liturgia rajzolt elénk: *a)* A Fiú visszatér az atyai házba. *b)* A Győztes dicsőségesen és zsákmánnyal megrakodva bevonul az égbe. Mind a két kép szép volt és épületes. Ma azonban egy harmadik képet szeretnék felvázolni: a trónját elfoglaló király képét. Mióta XI. Pius Pápa a Krisztus Király-ünnepben az Urat mint királyunkat mutatta meg, észrevesszük, hogy az Egyház évszázadokon át egész sor király-ünnepet ünnepelt. A Krisztus mennybemenetele is egy ilyen Krisztus Király-ünnep és pedig a Király bevonulási ünnepe, trónfoglalási ünnepe, sőt azt mondhatjuk: A mi királyunknak, Jézus Krisztusnak koronázási ünnepe!

Az Úr valóban király volt földi életének napjaiban is! Király volt, mikor a jászolban feküdt. (Rex pacificus.) Király volt Názáretben. (Rex absconditus.) Király volt szenvedéseiben; legmélyebb megaláztatásában mondotta Pilátus előtt: «Én király vagyok», sőt a kereszten függvén is: «*Uralkodék az Úr a fán*». (Regnavit a ligno Deus.) A kereszt volt a trónja, koronája a töviskoszorú, királyi pálcája a nádszál. De mindez csak rejtett királyság volt, ma kezdődik hatalomban és nagyságban az ő királysága.

a) Kísérjük el az Urat lélekben királyi bevonulására. Micsoda fogadtatás lehetett? Ha már a földön a nagy embereknek diadalmenetet rendeznek, micsoda tiszteletadást kellett, hogy adjanak az égi seregek a mennyország Királyának! A mennyország kapujánál gondoljunk arra a jelenetre, amit Nissai Szent Gergely

az oktáva szerdáján a zsolozsmában elénk rajzol. Amint a mennyország várainak kapuőrei hallják, hogy a közeledő «*az égi seregek Ura és a dicsőség királya*», örömmel tárják fel az «*örök kapukat*». A mennyei Atya pedig örvendezve kíséri Fiát a dicsőség útjára. — Ma is megüli a diadalmas Egyház az égben királyának trónfoglalási ünnepét; hogyan «szárnyalnak elébe a fényességes angyali seregek; elébe megy az apostolok főtanácsa, fehérruhás vértanuk győzelmes serege vonul elébe, liliomseregként tündöklő hitvallók özönlenek körülötte és ujjongó dallal üdvözlik a szűzek karai». (Commendatio animae.) Mi is, szegény földi zarándokok, ma alázatosan el akarunk vegyülni az égi szentek seregébe és hódolni akarunk égi királyunk előtt.

b) Azután azt is látjuk, amint az Atya a dicsőség trónjára kíséri Fiát és az emlékezetes szavakat mondja neki: «*Ülj az én jobbomra, míg ellenségeidet lábaid zsámolyává teszem*». (109. zsoltár.) Krisztus mostantól kezdve királyként uralkodik az ég és a föld felett, az Atya mindent átadott neki, Ő tölti be az uralmat a világ végéig. Mikor majd a legutolsó megváltott is besorozódik az Ő misztikus testébe, amikor valamennyi ellensége már lába zsámolyává lett, tudniillik az utolsó ítélet után, akkor majd visszaadja ismét az uralmat az Atyának, «hogy Isten minden mindenben legyen». (Kor. I. 15. 28.)

c) Vizsgáljuk meg az Úr királyi öltözetét és koronáját. Díszöltözete Krisztus szent embersége. Ezért van az, hogy a kapuőrök nem ismerték fel Őt, «*mivel felvette emberségünk alacsonyrendű ruháját és öltözete az emberi szenvedések sajtójából vérrel volt behintve*». (Nissai Gergely az említett homiliában.) A Krisztus-Ember ül a dicsőség trónján! Ez az, ami az egyházatyákat is annyira bámulatba ejti. A mi emberi természetünk a Krisztus trónfoglalása által a legnagyobb méltóságra emelkedett. «*Krisztus mennybemenetele a mi felmagasztalásunk*», —

mondja I. Leó pápa. Örömmel mondhatjuk, hogy egy közülünkvaló ül Istennek trónján. És mi a koronája? A 20. zsoltárban ma énekeltünk róla: «*Koronát tettél fejére értékes drágakövekből*». Mit jelent ez a «korona»? Ha Szent Pál azt mondhatja legkedvesebb egyházközségének, hogy «*ti vagytok az én koronám*», akkor a Krisztus király koronáját a szentjeinek kara teszi ki és ebben a koronában valóban értékes drágakövek vannak: a vértanuk rubinjai, a szűzek gyöngyszemei, a hitvallók amethistje. Mi, Istennek legkisebb gyermekei is akarunk legalább egy kis kövecskét beépíteni önmagunkból égi Királyunk koronájába!

Kettős öröm.

(1930.)

«*Kijöttem az Atyától és e világra jöttem, ismét elhagyom a világot és Atyámhoz megyek.*» Ezekkel a szavakkal hirdette ki az Anyaszentegyház az utolsó híradást isteni Vőlegényének hazautazása előtt. Éppen az előbb végzett a pap (a diakonus) egy alig észrevehető és mégis nagyjelentőségű szertartást: Eloltotta a húsvéti gyertyát, amivel azt akarja az Egyház kifejezni, hogy letelt a 40 nap, amely alatt a Feltámadt Úr a földön időzött. A két olvasmányban az Egyház szemléletesen elénk tárja szeretett Mesterünk mennybemenetelét. Valóban úgy érezzük magunkat, mintha mi is az apostolok és tanítványok között állanánk és hallgatjuk a mester utolsó szavait és lelki szemünkkel elkísérjük az Atya trónjához, amelynek jobbján a világkormányzás részeseként helyet foglal. És most olyasmi következik, amit csodálatosnak nevezhetünk: Amikor kedves emberek elválnak tőlünk, elszomorodunk még akkor is, ha tudjuk, hogy jó cserét csinált az illető. Azt kellene tehát gondolnunk, hogy az Egyház fájdalommal kíséri az Úr

mennybemenetelét, csakhogy nem így van ! A mai ünnep kifejezetten *örömünnep* és pedig *kettős öröm* tölt el minket ; öröm az *Úr* miatt és öröm *önmagunkon.*

a) A mai nap Krisztus győzelme, Krisztus diadalünnepe. Az Úr valóban kiérdemelte ezt a diadalt, emlékezzünk csak földi életének egyes szakaszaira és állomásaira. Elhagyja égi Atyjának trónját, lealázza magát egy szűznek méhébe, ott fekszik a betlehemi durva istállóban, menekül, és iparosként elrejtett életet él Názáretben, azután fárasztó utakon járt-kelt Zsidóországban, hogy visszaszerezze elvesztett báránykáit ; mennyi félreértést kellett tapasztalnia saját testvéreitől, végül kiállotta megváltói szenvedéseit az Olajfák hegyétől a Golgotáig! Miért tette mindezt? Mert szeretett minket ! És mi volt a célja mindezzel? Hogy kiszabadítson minket az ördög hatalmából és hazavigyen a mennyei házba ! Most tehát véget ért egész munkája amelynek odaajándékozta egész szeretetét, szíve minden vércseppjét. Ma reggel örömmel tekinthet vissza végrehajtott életművére ! Tegnap a liturgia két képben mutatott rá a mennybemenetelre. A Győztes diadallal vonul be az égi városba, magával viszi a foglyait, ezek mi vagyunk, a megmentett istengyermekek ! Szétosztja a zsákmányt, vagyis az Egyház megváltási kegyelmeit. A Fiú visszatér az atyai házba és az Atya elé állítja új testvéreit és hugait, akik mi vagyunk, megváltott emberek ! Valóban, azt mondhatjuk, hogy a mai ünnep egyben Krisztusnak, az ég és föld Királyának trónfoglalási és koronázási ünnepe !

b) Az ünnep számomra is *örömnap.* Az Úrnak mennybemenetelében megnyilvánuló megdicsőülése az emberi természet felmagasztalását is jelenti, tehát a mi emberi megdicsőülésünket is. Ez olyan gondolat, amely az egyházatyákat nagyon mélyen megragadta. Emberi természetünk résztvesz a legmagasabb Istentiszteletben. Krisztus valóban emberi testtel vonult be az égbe,

tehát most is emberi természetében ül Isten trónján és ezzel a természettel marad ott mindörökké.

Kimondhatatlan kitüntetés ez nekünk, embereknek! Valaki miközülünk, a mi Fejünk ül Istennek trónján, ezzel mi magunk is, akik az Ő testének tagjai vagyunk, megistenültünk! Ezért énekli olyan mélyértelműen az ünnep Prefációja: «*Felemelkedett az égbe, hogy minket Istenségének részesévé tegyen*». Isteni nemességben részesülünk a mennybemenetel által. Egyúttal azonban kemény, parancsoló felszólítást jelent számunkra: *Sursum corda!* A bűn nem száll fel Krisztussal az égbe, a bűn olyan lánc, amely a földre köt minket. Szakítsuk szét azért a bűn kötelékeit. Először szívünkkel, akaratunkkal és kívánságainkkal kell az égbe szállnunk (*«szívünkkel az égben lakjunk»*), akkor azután testünkkel és lelkünkkel is követni fogjuk az Urat az égbe!

HATODIK VASÁRNAP HÚSVÉT UTÁN.

Ez a vasárnap átmenetet jelent a mennybemeneteltől a Szentlélek eljöveteléig. Teljesen a Krisztustól való válás benyomásai alapján áll és erőt keres a Szentlélek eljövetelében a most közeledő élet-harchoz.

Kíséreljük meg egyszer közel vinni ezt a rendkívül hangulatos misét a néplélekhez. Nem lesz nehéz, természetesen, ha kezükben lesz a miseszöveg. Helyezzük a híveket az apostolok csoportjába és rajzoljuk meg helyzetüket közvetlenül a Krisztus távozása után. Mennyire érthetővé lesz ilyenkor az Introitus mint vágyakozó kiáltás a megdicsőült Úr után. A Könyörgés és a Szentlecke a földre hívnak minket, *voluntas — servire!* — Majd Szent Péter áll a kis keresztény közösség közepén és prédikációt tart: Ima, szeretet, kötelességteljesítés. Az Alleluja-Énekben azután ismét pillantást vetünk az égbe: ott trónol a megdicsőült Úr és onnét hajol kegyesen hozzánk és azt mondja: «*Nem hagylak titeket árván*». És csakugyan eljön az Evangéliumban és szól hozzánk! A szavai örömet, de szomorúságot is mondanak. Öröm, hogy megígéri a Szentlelket, a szomorúság a Krisztusért való vértanuságunk jövő képe, amelyre minket előkészít. Egy másik szép hely az Áldozási Ének, látjuk az égben az Urat, amint az Atyához imádkozik: «*Atyám, óvd meg őket a gonosztól*». Az ellenszer a *szentáldozás*.

Egyébként helyén volna oktatást adni a bérmálásról is. Pünkösdre a hívekben valóban elevenné kell tenni a bérmálási kegyelmet, de a bérmálási öntudatot is.

Egyszerű misemagyarázat.

A mai vasárnap a Krisztus mennybemenetelének oktávájához tartozik és átmenetet jelent ebből az ünnepből a pünkösdi ünnep felé, melyet 8 nap mulva fogunk ünnepelni. Azt mondhatjuk tehát, hogy a mai vasár-

nap mintegy záró akkordja az Úr mennybemenetelének és egyben nyitány Pünkösdre. A középkorban ezt a vasárnapot «rózsa vasárnapnak» hívták, mivel az első rózsát hozták ma a templomba. (A keresztény ókor «rózsa vasárnapja», a déli országokban természetesen a negyedik böjti vasárnap volt: Laetare). Amikor ma a templomba jöttetek, nem láttátok többé az oltáron a húsvéti gyertyát, eltették onnét. Aki csütörtökön (Krisztus mennybemenetele ünnepén) jelen volt a nagymisén, bizonyára látta, hogy a diakonus az evangélium meghirdetése után ünnepélyesen kioltotta a húsvéti gyertyát. Egyszer azonban meg fogjuk még gyujtani: Pünkösd előtti szombaton, a keresztvíz szertartásakor. Amint tudjátok, e napon is szentelünk keresztvizet, úgy, amint nagyszombaton és ekkor az égő húsvéti gyertyát belemártjuk a keresztkút vizébe.

Ezen a héten az Egyház János apostol és evangélista három levelét és Júdás Tádé apostol levelét olvastatja.

A mai szentmise olyan szép és hangulatos, hogy valamennyien könnyen megérthetitek. Helyezzétek csak magatokat az apostolok szerepébe, a mennybemenetel utáni napokba. Miután nem látták többé a felemelkedő Urat és az angyalok megmondták nekik: visszatértek Jeruzsálembe. De micsoda érzelmekkel mehettek az utolsó vacsora termébe! Az evangéliumban ugyan ez áll: «*örvendezve tértek azután vissza Jeruzsálembe*». De nem gondoljátok, hogy mégis valami *vágyódással* és *honvággyal* gondoltak Jézus után? Milyen gyakran pillanthattak az égre, hiszen ott Jézus trónol az Isten jobbján. Azonban nem maradtak tétlenül e napokban, hanem sokat imádkoztak, hogy a Szentlélek lejöhessen reájuk. Ez volt az első novena a világon. A novena kilenc napos ájtatosság, tehát maguk az apostolok tanítanak arra, hogy kilenc napos ájtatosságot végezzünk a Szentlélek tiszteletére a Krisztus mennybemenetele ünnepétől Pünkösdig. Bizonyára gondolkoztak a jövőn is, amelyben

tanuságot kell majd tenniök Jézus Krisztusért nemcsak szavakkal (mint a hitvallók), hanem cselekedetekben is, sőt *vérük ontásával is* (mint a vértanuk). Lássátok, Kedves Keresztények, amit az apostolok csak éreztek és gondoltak, azt mind egyesítve szépen megtaláljuk a mai vasárnapi misében. Engedjétek, hogy tovább vezesselek benneteket. Üssük fel a Bevonulási Éneket ; rögtön feltűnik, hogy nem olyan örvendező hangulatú mint az utolsó vasárnapokon volt. Akkor állandó örömujjongás tört ki az Introitusból ; ma pedig *kérést* találunk benne. Keressétek csak végig a húsvét utáni valamennyi vasárnapot, találtok-e vajjon egy Introitusban is ilyen könyörgő kérést? Nem fogtok találni ! Ime, ma az Anyaszentegyház és vele együtt mi is *vágyódással tekintünk* a megdicsőült Úr után : «*Neked szólott szívem, a Te orcádat kerestem, a Te orcádat keresem Uram!*» Lássátok, mióta Krisztus a mennyben van, állandóan vágyakozva kell fölfelé néznünk ; itt a földön zarándokok és idegenek vagyunk, nem a föld a mi otthonunk, hanem az ég. És minden szenvedésben és életünk minden bajában a bevonulási zsoltárral kellene mondanunk : «Az Úr az én fényességem, dicsőségem, kitől kell hát megijednem?»

Amikor azután a vágyakozó Kyrie eleisont, az Uram irgalmazz nekünk-et imádkozzuk, helyezzük bele lelkünk égi vágyódását az Üdvözítő után. A Glóriakor pedig a «Dicsőség a magasságban Istennek» szavaknál figyeljünk különösen e mondatra : «*Aki az Atya jobbján ülsz, irgalmazz nekünk!*» Itt megint az Isten trónján látjuk lélekben a felmagasztosult Üdvözítőt.

A Könyörgés ismét egészen gyakorlatias. Az Egyház azt akarja mondani : nem elég a vágyódással az égbe nézni, hanem a földön is igazi keresztény életet kell élni. Ezért azt akarjuk, hogy : «*Az Istennek engedelmes akarattal és őszinte szívvel tudjunk szolgálni mindenkor*». Ez az igazi keresztény : Akinek szíve tele van vágyódással és honvággyal a mennyország után és

mégis mindkét lábával szilárdan áll a földön és hűségesen teljesíti itt is kötelességét.

A *Szentleckében* Péter apostol szól hozzánk. Ne csodálkozzunk ezen. A mennybemenetelkor Szent Pál még nem volt keresztény, annál kevésbbé apostol. Péter azonban a legelső volt az apostolok között. Képzeljétek csak magatok elé: A kis keresztény közösség az utolsóvacsora termében volt együtt és ekkor egyszerre felkel Szent Péter és beszédet intéz hozzájuk. Igy ma is Szent Péter szájából fogadjuk ezt a leckét. Ugyan mire tanít mindannyiunkat? Ébereknek kell lennünk az imában; azonkívül most a Szentlélek tiszteletére végzett imakilenced közepén vagyunk. Különösen pedig «*kölcsönös szeretettel legyetek egymás iránt szüntelenül*»; ne hántorgassuk fel felebarátainknak a sértéseket, hanem fedjük be a szeretet köpenyével. Azután: Vendégszeretőknek kell lennünk. Olyan erény ez, amelyet az első keresztények és szentek igen szívesen gyakoroltak; a vendégben nem közönséges embert láttak, hanem magát az *Üdvözítőt*. Az Üdvözítő ugyanis azt mondta egy izben: «*Amit a legkisebbnek embertársaitok között cselekesztek, azt nekem tettétek*». Még valamire tanít Szent Péter: Mindenkinek meg kell tennie kötelességét. Isten közülünk mindeniknek kirótta feladatát, de egyúttal mindegyikünk elégséges kegyelem-ajándékot kapott, amelyet mindenki felebarátainak üdvére tartozik betölteni és felhasználni. Egyeseket Isten arra küldött, hogy mint szülők gyermekeiket neveljék és Isten gyermekeivé tegyék. Másokat tanítóknak küldött, ismét mások a tudomány talentumát kapták, megint másokat arra teremtett, hogy mint papok és tanárok vezessék az embereket. Mindenki teljesítse a kötelességét. És mi a végcélja mindennek? Nem a kényelmes élet, nem a sok pénz, nem a megbecsülés, hanem hogy: «*Mindenben Isten tiszteltessék Urunk Jézus Krisztus által*». Isten dicsősége tehát a cél — hangzik Szent Péter prédikációja.

Péter a földi életre irányította tekintetünket ; most az Egyház ismét fölfelé a megdicsőült Krisztusra mutat. Olvassátok csak el az Alleluja-Éneket, az első versben az égre tekintünk és ott mint királyt az Urat látjuk, aki az Isten trónján ül. A második versben az Úr kegyesen lehajol hozzánk, szegény emberfiakhoz, akik még az élet harcaiban állunk és vigasztal : «*Nem hagylak árván titeket . . . Hozzátok jövök és örvendezni fog szívetek!*» — Mit gondoltok, mikor fogja az Úr teljesíteni ezt az igéretét? Mindenekelőtt a szentmisében, ahol valóságosan eljön közénk ; de tökéletesen mindegyikünknek halálában fogja beteljesíteni, mikor ismét eljön hozzánk és elvisz magával az égbe.

Most azután halljuk magának Krisztusnak szájából az *evangéliumot.* Mit mond? Két dolgot, egy örvendező és egy szomorú hírt : Öröm, hogy a Szentlelket nekünk ajándékozta, aki most mint valóságos ügyvéd, mint védelmezőnk és oltalmazónk áll mellénk és állandóan tanít. Tehát újból a Szentlélek eljövetelére készülünk elő, az Üdvözítő azonban bizonyos szomorú dolgokat is közöl velünk : Az apostoloknak és nekünk, sőt egyetlen igazi keresztény embernek sem lesz a földön kényelmes élete, ellenkezőleg, üldözni fognak minket éppen azért, mert keresztények vagyunk ! Bizonyára ti is sokszor tapasztaltátok, hogy ha nem is megy nekünk olyan nagyon rosszul, mint az oroszországi szegény keresztényeknek, mégis talán már sokat kellett tűrnötök az üzemben, az üzletben vagy műhelyben azért, mert nem akartátok megtagadni keresztény hiteteket ! Azonban legyetek állhatatosak ! Ilyenkor vértanuk vagytok, ha nem is vérontással, hanem anélkül követitek elődjeiteket a Krisztusért való áldozat útján.

Most azután keressünk fel még egy szép helyet : Amikor a hívek közössége már az asztalhoz járult, az Egyház a Kommunió-éneket énekli. Tudjátok mit énekel akkor? Ismét az égben látjuk az Üdvözítőt az Atya

mellett ülni és az Úr Jézus kéréssel fordul hozzá :«*Atyám, amíg velük voltam, én tartottam meg őket, akiket nekem adtál . . . Most pedig, amikor nálad vagyok a mennyben, arra kérlek, oltalmazd meg őket a gonosztól*». És az Üdvözítő nemcsak imádkozik értünk, hanem rögtön *Kenyeret* is ád, amely megőriz minket a bűntől. Szent testét adja nekünk! Milyen szépen illik ez az ének a szentáldozáshoz!

A bérmálás.

Bizonyára mindannyian megbérmálkoztatok már. Nem is tudnám elgondolni, hogy keresztény ember, aki igazán együtt akar élni az Egyházzal, bérmálatlanul maradjon, vagy a szentség felvételét bűnös hanyagságból elvetné vagy a végtelenségig kitolná! Ha azonban mégis akadna felnőtt, aki nem volna megbérmálva, arra kérem, ragadjon meg minden utat és módot, hogy az idén megbérmálkozzék. Nincs szüksége bérmaszülőre sem, csupán saját templomának plébánosához kell elmennie és bérmacédulát kérnie, azután utazzék el a püspöki székvárosba a megfelelő napon és bérmáltassa meg magát!

De a többiek is, akik már régen megbérmálkoztak, gondoljanak most ismét egyszer bérmálkozásukra és bérmálási kegyelmükre, amely bennük soha el nem hal, és újítsák meg bérmálási öntudatukat. Azért ma arról akarok beszélni, hogy milyen nagy kegyelem a bérmálás.

A három szentség olyan pecsétet nyom a lélekbe, amely többé soha el nem törölhető. A katekizmus a keresztség, a bérmálás és az egyházi rend «eltörölhetetlen jegyéről» tanít. A *keresztség* Isten gyermekévé és Isten országának polgárává teszi az embert, a *bérmálás* bevezeti az Úr katonái szolgálatába, a *papszentelés* pedig tisztté és vezetővé emeli Isten országában. Ebből

származik e három szentség nagy jelentősége az Egyház fölépítésében és tagozódásában, továbbá arra nézve, hogy az *egyes ember* milyen helyet foglal el az Egyház belső rendje és tagozódása tekintetében.

A *bérmálás szentsége* nem szükséges feltétlenül az üdvösségre (mint a keresztség), de működése és az általa kapott kegyelem teherbírása megmutatja, milyen nagy kegyelmi veszteséget jelentene, ha egy keresztény ember bűnös hanyagsággal elmulasztaná e szentség felvételét, vagy annak idejét feleslegesen kitolná.

Milyen hatást tesz bennem a bérmálás? Már maga a név azt mondja : «confirmatio» (erőssé tevés, megerősítés), hogy ez a szentség a megkeresztelt embert a keresztény állapot bizonyos *magasabb lépcsőfokára* emeli, nagyobb érettségre juttatja. A bérmálás teszi az embert *tökéletesen kereszténnyé!* Mind a három előbb említett szentség bensőséges kapcsolatba hozza az embert a Szentlélekkel. A keresztségben az ember a Szentlélek templomává lett és a Lélek lakást vett az emberben. A papszentelléssel a Szentlélek külső eszközévé válik az ember és részt kap az Isten szentelési, szentségi és feloldozási kegyelméből. A bérmálás mintegy középúton áll a keresztség és a papszentelés között. A bérmálás egyrészt a Szentlélek bensőségesebb bentlakását biztosítja a lélekben. Másfelől részt ad a papi élet megszentelő hatalmából, amely a Szentléleknek különös működése.

A bérmálás hatását három gondolatba foglaljuk : Lovaggá, vértanuvá és pappá avatja a keresztény embert.

Lovaggá avatás. A keresztség Isten gyermekeivé tesz. Amíg a gyermek a szülők védelmező hatása alatt áll, semmit sem tud az élet komoly oldaláról. Azonban amint kilép a világba, nyomban megkezdődnek a harcok és gondok. Így van az Isten világában is : Amint az Isten gyermeke a szellemi értelemhez jut, megszűnik a gondtalan gyermekkor és hatalmas ellenfelek kelnek fel

lelkével szemben. Az ördög, a világ, az alacsonyabb természet összeesküdni látszanak, hogy elfordítsák őt Isten világától. Isten gyermeke azonban nem maradhat egyedül; segítők és bajtársak állanak mellé, őt magát pedig lovaggá üti a bérmálás szentsége. A Szentlélek felfegyverzi védő és támadó fegyverekkel. A keresztény embert ez sorozza be a harcoló Egyház igazi seregébe, itt kapja meg a fegyverzetet, amint Szent Pál írja: «*Azért vegyétek magatokra az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon és mindenben rendületlenül kitartani tudjatok*». — «*Álljatok tehát erősen, felövezve lévén ágyékaitok igazmondással és felöltvén az igazság vértét, lábaitok mint saruval legyenek fedve készséggel a békesség evangéliumának hirdetésére. Mindenekelőtt a hit pajzsát használjátok, amellyel a gonosznak minden tüzes nyilát eloltathatjátok. Vegyétek fel az üdvösség sisakját és a Lélek kardját*». (Ef. 6, 12.) A Szentlélek ezzel a fegyverzettel látja el a keresztény embert a bérmálásban, hogy ő is «*jó harcot harcoljon*» és vehesse «*az élet győzelmi koszorúját*».

Vértanu-avatás: Mennybemenetel előtt Krisztus azt mondta apostalainak: «*tanuim lesztek a föld minden határáig*». (Csel. 1, 8.) A tanu szó görögül mártirt jelent. A mártir tehát Krisztus tanuja; és nekünk mindannyiunknak az Ő tanujává kell lennünk. Krisztus tanujává kell lennünk életünkben és működésünkben. Azzal, hogy megtartjuk a Krisztus parancsait, tanui legyünk szóval, a Hit által pedig, hogy «*a hitben állhatatosak maradunk*». Krisztus tanuivá kell hogy legyünk az Egyház ellenségeivel szemben is és ott is, ahol gúnyolni és üldözni fognak ezért minket. A legerősebb tanuságot a vértanuk tették Krisztus mellett, akik életüket és vérüket adták Krisztusért. Ők a tulajdonképeni értelemben vett vértanuk. Távolabbi értelemben egyetlen keresztény sem menekedhetik meg a mártiromságtól. Azonban: Honnét merítsünk erőt, hogy Krisztust meg-

valljuk az emberek előtt? A Szentlélek adja az erőt a bérmálkozás szentségében ! Bárcsak ismét a régi Egyház hősies vértanui szelleme töltené el a mai keresztényeket ! Erre kenjen fel minket a Szentlélek a bérmálkozás kegyelmével, bátorsággal és hősiességgel !

Papszentelés: Krisztus külön papi rendet létesített Egyházában és reábízta az Isten titkainak kezelését és szétosztását. Emellett a külön papság mellett van azonban egy általános papság is, amelynek minden keresztény ember részese. A keresztény ember azáltal gyakorolja e papságát, hogy a szent áldozatba a felszentelt papság vezetése alatt együttünnepelve bekapcsolódik.

Éppen a hívek általános papsága a legmélyebb alapja annak, hogy a keresztény embernek a liturgiában tevékeny részt kell vennie. A szó igazi értelmében imádkozzék csak együtt az Egyházzal a zsolozsmaimákban, mutassa be az Egyházzal együtt áldozatát a szentmisében és éljen az Egyházzal az egyházi ünnepekben. Ilyenkor, mint Szent Péter mondja, «*királyi papságot*» gyakorol. Továbbá azáltal is pap a keresztény ember, hogy lélekpásztora lehet embertársainak és együttműködhetik az Isten világának terjesztésén. Ezt a papságot a keresztségben nyerjük el és egészen különösen vesszük a bérmálás szentségében az Egyház szent olajával, a krizmával való megkenésnek erejéből.

Legyünk tehát tudatában keresztény állapotunk nemességének és gyakoroljuk a méltóságot, amelyre a bérmálás szentsége képesített. Legyünk valóban bátor harcosok Krisztus seregében, legyünk mártirok, vagyis Krisztus tanui a földi életben és végül gyakoroljuk általános papságunkat tisztaságban és odaadással ; így azután egykor az isteni hős a legfőbb vértanu és főpap, Jézus Krisztus nekünk is meg fogja adni a győzelmi koszorút és a pálmát és az örökélet stóláját.

PÜNKÖSD.

Jó pünkösdi prédikációt tartani nem könnyű. Mégis: rövidnek kell lennie: gyujtó hatásúnak, lelkesítőnek. Lehetőleg ünnepi beszéd legyen. Anyag? A Szentírás az önnepi eseményt adja; vegyük hozzá az előképet az ószövetségből: az első pünkösdi napot a teremtés adja; «*Isten lelke lebeg a vizek felett*»; a másik Pünkösd: A sinai hegyi törvényadás; a mi Pünkösdünk: Az apostolok cselekedeteinek története. A liturgia szintén nyujt anyagot, vehetjük a három Matutinum-zsoltár gondolatait.

Liturgia óra.

1. *Pünkösd.* Ma Pünkösd szent ünnepét üljük, a Szentlélek eljövetelének ünnepét. Ezt ti is jól tudjátok, de ma erről a szép és nagy napról, amely az egész esztendőnek második legnagyobb ünnepe, némileg többet is szeretnék mondani.

Mindenekelőtt: Mit jelent ez a szó: Pünkösd? A görög Pentekosté-ből származik, ami annyit tesz «50-ik» nap.

Bizonyára emlékeztek rá, hogy a böjti idő kezdetén azt mondottam, hogy az Egyház a számokban is szeret jelképes jelentőséget látni: Hetvenedvasárnap (Septuagesima) a böjtelő kezdete és a hetvenedik napot jelenti. A Húsvét előtti időt tehát a babiloni fogság hetven esztendejével hasonlítják össze, amely alatt a zsidók Babilon vizeinél ültek és sírtak. A nagyböjtöt «*quadragesimának*» nevezzük, ami annyit jelent: «negyvenedik» nap, mert az Úr Krisztus negyven napon át böjtölt és ezért mi is negyven napon át böjttel készülünk a Húsvétra.

A Húsvét utáni idő azonban a legnagyobb örömünnep, a mennyország előíze és ezt az «ötvenes» szám fejezi ki ; t. i. Húsvéttól Pünkösdig éppen ötven nap telik el tulajdonképen, ez az ú. n. «nagy nyolcad», hétszer hét nap egyenlő 49 és még *egy* nap hozzá.Ebből már azt is látjuk, hogy a Pünkösd nem önálló külön ünnep, hanem a befejezése, a lezárása a húsvéti ünnepnek.

Ha hasonlatot akarnék mondani, azt mondhatnám : Húsvétkor a Krisztus, a mi isteni Napunk felemelkedett a föld fölé, Pünkösdkor azonban már a déli magasságába jutott fel, most delel, melegít, érlel és életet áraszt. Vagy másként is mondhatnám : Húsvétkor az Egyház kertje pompázó virágdíszben áll, ezek az újonnan megkeresztelt és életükben megújult keresztények. Pünkösdkor a virágokból már gyümölcsök lettek, amelyek most már súlyosan csüngnek alá a nagy fa ágairól. És tudjátok, ki a kertész? Az Üdvözítő Jézus Krisztus, aki neveli a fácskákat ; a napsugár pedig, amely éretté teszi a gyümölcsöket, a Szentlélek.

Harmadik hasonlattal : Húsvétkor mindannyian újra születtünk Isten gyermekeivé. Mint újszülött kisdedek, úgy vágyakoztunk az Oltáriszentség édes anyateje után (szentáldozás). Az Egyház atyai házában növekedtünk, amint a gyermekekkel történni szokott, gondtalanul és boldogan éltünk. Azonban közben nagyobbak is lettünk ; nemsokára Egyházanyánk arra készített elő, hogy ez a szerencsés idő elmúlik és hogy a földön zarándokok és idegenek vagyunk, továbbá hogy itt szenvedni és tűrni is kell. (Húsvét után harmadik vasárnapon). Most pedig Pünkösdkor felnőttek, helyesebben nagykorúak leszünk a lelki életben; ezt jelenti a bérmálás szentsége is, amely a lelki érettség szentsége.

Pünkösd ünnepének már az ószövetségben is volt előfutára : az *ószövetségi Pünkösd*, amelyet «hét-ünnepnek» is neveztek. Ez hálaadó ünnep volt a gabonaaratásért és egyben visszaemlékezés arra a napra, amikor a

Sínai-hegyen a pusztában törvényt adott az emberiségnek az Isten. Egyúttal tehát előképe is volt a keresztény Pünkösdnek: Most szintén aratás kezdődik, a lelkek aratása!

Pünkösd az Egyház alapításának ünnepe is. Az első Pünkösdkor kezd az Anyaszentegyház terjeszkedni; ma ifjúsága szépségében áll elénk az Egyház és megkezdi földi zarándokútját, amely az idők végezetéig fog tartani.

Pünkösddel kezdődik a Szentlélek munkája, tevékenysége is. Az Üdvözítő eltávozása előtt megígérte apostolainak és így nekünk is, hogy maga helyett egy másik Vigasztalót és Segítőt fog adni, aki minket mindenre meg fog tanítani és mindenre emlékeztetni fog, és aki nem engedi, hogy árvákként szomorkodjunk. Ezért a Pünkösd a Szentlélek ünnepe. Ismét fel kell ébreszteni, hogy milyen működést fejt ki a Szentlélek az Egyházban és a lélekben. Igen, Keresztények, gondoljunk ismét többet a Szentlélekre, akit az Anyaszentegyházban mindenütt megtalálunk. Benn lakik lelkünkben és a keresztség óta a lelket templomává és Isten házává teszi. «*Nem tudjátok, hogy a testetek a Szentléleknek temploma, aki bennetek lakik? Hordozzátok tehát és dicsőítsétek meg Istent tagjaitokban!*» Valóban, milyen jól és szentül élnénk, ha mindig gondolnánk rá, hogy a Szentlélek mibennünk lakik. A templomban tisztelettudók vagytok, nem mertek beszélni vagy más dologra gondolni, nos, a keresztség óta ti is éppen ilyen felszentelt templomok vagytok, a bérmálás óta pedig még jobban elteltek a Szentlélek erejével! A szentáldozással ismét és ismét megszenteltétek magatokat. Ne sértsétek meg tehát testetekben a Szentlelket! *Három helyet* találunk a templomban, ahol ma különösképen működik és alkot a Szentlélek: A *gyóntatószék*, a *szószék* és az *oltár*. E három hely felett láthatatlanul ott lebeg a Szentlélek galambja. A Szentlélek által jön a bűnbocsájtás

hatalma. «*Vegyétek a Szentlelket, akinek megbocsájtjátok bűneiket, meg lesznek bocsájtva, és akiknek megtartjátok, meg lesz tartva!*» Igy mondotta az Úr feltámadásakor. A Szentlélek munkája tehát az, hogy a papok le tudják venni a lélekről a bűnök terhét.

A *prédikáció* is a Szentlélek munkája. Jól tudjátok, hogy a szentbeszéd nem egy embernek közönséges beszéde, hanem az Isten szava. A pap Istennek mintegy kölcsönadja nyelvét és ajakát, ezért tisztelettel hallgassuk a prédikációt, hiszen általa Isten beszél hozzánk ! A Szentlélek teszi az Egyház tanítóhivatalát is csalhatatatlanná és Ő óvja meg minden tévedéstől ! Végül a szentmise is elsősorban a Szentlélek műve. Amint egykor Krisztus szent embersége is a Szentlélek erejéből jött létre (*«fogantaték a Szentlélektől»*), úgy most is a Szentlélek az, aki a kenyeret és a bort Jézus Krisztus testévé és vérévé átváltoztatja ! Azért van a felajánlásban is egy külön rész, amelyben a Szentlelket lehívják az áldozati adományokra ! Olvassátok csak a misefüzetben az áldozati imádságok között : «*Jöjj, megszentelő, mindenható, örök Isten, és áldd meg ez áldozatot, amely szent nevednek készült!*»

Igy tehát éppen ma újból tiszteletet akarunk adni a Szentléleknek, szívünkből akarunk hozzá imádkozni és lelkünket tisztán és szentül meg akarjuk őrizni számára !

Azért tehát hármas érzéssel és hangulattal jöjjünk a pünkösdi nagy ünnepre : *ujjongó nagy örömmel:* egyetlen ünnepen sem halljuk a mai Prefáció szavait : «*Ezért túláradó örömmel ujjong az egész földkerekség!*» Milyen boldog az a keresztény, aki erős hittel él, aki erősen hiszi, hogy a Szentlélek az Egyházban, a lélekben való jelenlétével erőt ad ! Álljunk csak neki és formálisan nyomozzuk ki, kutassuk fel a Szentlelket önmagunkban és az Egyházban. Mivel azonban sem az Egyház, sem a mi lelkünk nincs még tökéletesen befejezve, éppen most buzgón és

vágyódással sokszor kell imádkoznunk: «*Jöjj el Szentlélek Istenünk, töltsd be híveid szívét!*»

Igy szépen és szentül fogjuk megülni a Pünkösd ünnepét!

2. *A pünkösdi csoda.* Most elmondom, hogyan szállott alá a Szentlélek az apostolokra. Amint tudjátok, az apostolok és tanítványok az Úr mennybemenetele után visszatértek Jeruzsálembe. Együttmaradtak az utolsó vacsora termében, azon a szent helyen, ahol az Üdvözítő oly sokszor megjelent. Ez volt a legelső keresztény templom. Mintegy 120 személy lehetett itt együtt. Azután megválasztották Mátyás apostolt a szerencsétlen Júdás helyett, majd imádkoztak és várták a Szentlelket. Immár 10 nap mult el az Úr mennybemenetele óta. Vasárnap volt, a feltámadás napja; körülbelül délelőtt kilenc óra tájban együtt ültek és szívből imádkoztak, ekkor *alászállott reájuk a Szentlélek!* — Figyeljük meg, Krisztus életében minden nagy jelenség *ima közben* történik! Amikor az Üdvözítő a *keresztelés* után imádkozott, akkor nyílt fel az ég és megjelent a Szentlélek galamb képében. Éppen így ima közben történt az Úr *megdicsőülése* is azon az éjtszakán, a Táborhegyen. A *Szent Szűz is* ima közben fogadja az angyal üdvözletét és a Szentlélek beárnyékolását. Itt is így történik, ima készíti elő a talajt, hogy a Szentlélek alászállhasson a kis keresztény közösségre! Igy történik ez ma is a szentmisében és végezetül minden szentmisében; ima által tesszük lelkünket a Szentlélek befogadására alkalmassá.

A Szentléleknek ez az eljövetele természetesen benső és láthatatlan volt; azonban külső jelenségek is kísérték. Ilyenek: Zúgás támadt, mintha szélroham járt volna a ház körül. Ez a zúgás hirtelen az égből szállott alá; azonban nem a vihar hangja volt, amely a ház körül száguld, hanem *betöltötte az egész házat* s az utolsó vacsora termét, amelyben az apostolok ültek. Nem ter-

mészetes szélroham volt, hanem *pünkösdi csoda!* A második megjelenés tűznyelvekből állott, amelyek minden egyes apostolra és tanítványra alászálltak. Ezek a nyelvek voltak látható jelei annak, hogy a Szentlélek lejött reájuk.

Keresztények, amikor ma a szentmisét ünnepeljük, különösen a szentáldozásnál kell magatok elé képzelnetek, hogy a Szentlélek ereje jön le reátok is. Persze nem tüzes nyelvek alakjában, láthatatlan tűznyelvek azok, amelyek reánk leszállanak!

Amint látjátok, a Szentlélek különböző alakban jelenik meg: Az Üdvözítő felett *galamb* képében jelent meg, az első keresztények felett *tüzes nyelvek* alakjában.

De hallunk a Szentlélek egy *harmadik külső működéséről* is: Az apostolok és tanítványok egyszerre *különböző nyelveken* tudtak beszélni! A Szentírás ugyanis nyomban azt mondja, hogy a hatalmas zúgásra a városban időző ünnepi zarándokok az utolsó vacsora házához siettek. Pünkösd egyike volt annak a három ünnepnek, amikor minden zsidónak Jeruzsálembe kellett jönnie. Ezekre az ünnepekre a távoli országokból is szívesen jöttek el a zsidók, sőt még a pogányok is, akik felvették a zsidó vallást. Tehát sokfelől jöttek, tarka sokaság volt együtt, kik különböző nyelven beszéltek. A zúgásra valamennyien odafutottak. Ekkor a ház elé léptek az *apostolok*, akik eddig félénken és zárkózottan odabenn voltak, *mindegyikük más és más nyelven kezdett beszélni*, úgy hogy az idegenek csodálkozni kezdtek. Bámulva kérdezték, hogyan lehetséges ez? Az apostolok mégis csak egyszerű tanulatlan emberek — galileaiak voltak, akik csak anyanyelvükön értettek és most mégis minden ország nyelvén beszéltek! Ekkor azonban megint előállott néhány rosszindulatú zsidó és le akarta rontani e pünkösdi csoda hatását. Azt mondták: «*Ugyan, ezek a galileaiak részegek és csak a zúgásban hangzanak úgy szavaik, mintha idegen nyelven beszélné-*

nek». Péter azonban nem maradt adós nekik a felelettel, azonnal szónokolni kezdett: «*Nem, Testvéreim, ez nem így van és nem vagyunk ittasak, még csak reggel* kilenc *óra van, ilyenkor az emberek józanok szoktak lenni. Amit most láttok, az* inkább *Joel próféta jövendölésének beteljesedése, aki azt mondta:* «*A megváltó napjaiban Isten kiönti lelkét az emberre és ők jövendölni fognak...*» És Szent Péter hozzákezd, hogy lelkére beszéljen a zsidóknak és meggyőzze őket arról, hogy Jézust megölték és keresztrefeszítették; Isten azonban feltámasztotta Őt; amint pedig felszállott az égbe, elküldte most az Ő Szentlelkét mireánk! — Amint a sok zarándok Péter prédikációját hallgatta, sokan magukba szálltak és kérdezték Pétertől: Mit tegyünk? Ő pedig mondá: Térjetek meg, keresztelkedjetek meg és akkor ti is fogjátok venni a Szentlélek ajándékát! Ezen a napon 3000 ember vette föl a keresztség szentségét!

Azt kérdezhetnétek most, hogy mit jelent a beszéd csodája? Emlékeztek a bábeli torony építésére? Akkor az emberek gőgjükben égig érő tornyot akartak építeni, de az Isten megzavarta beszédjüket. A bűn eltávolítja és megzavarja az embereket. Krisztus azért jött, hogy minden embert ismét Egyházába gyüjtsön és önmagával összeköttetésbe hozzon. *Egy* népcsaládnak kell lenniök, ezt akarja tanusítani a különböző nyelven való beszéd csodája.

Keresztények, ti is elnyertetek egy ilyen beszédadományt, amelyet minden ember megért, a néger és a kínai is. Ez a beszédadomány a *szeretet*, amit a Szentlélek olt belétek, a szeretet egyesít minden nemzetet, a szeretettel minden emberhez szólni lehet!

3. *Pünkösdi szentmise.* A szentmise minden ünnep tetőpontját jelenti, az ünnep kegyelmeit elsősorban a szentmise közli velünk. Ha tehát Pünkösdkor a Szentlélek újból alászáll mireánk, ekkor ez a *szentmisében* történik! Amikor ma a szentáldozást magunkhoz vesz-

szük, akkor újból megerősödünk a bérmálási kegyelemmel és eltelünk a Szentlélekkel.

Azért a szentmisére minden ünnep előtt, de minden vasárnapon is jól kell *előkészülni*. Szeretnék ebben kissé segítségetekre lenni, azonkívül külön is szeretnélek arra emlékeztetni, hogy a szentmise állandó (nem változó) részeiben is gyakran van szó a Szentlélekről. Erről azonban könnyen megfeledkezik az ember, ma azért külön ügyeljünk rá.

Képzeljétek el magatokat, hogy együtt vagyunk a szent pünkösdi napon az apostolokkal és a kis keresztény közösséggel. Délelőtt kilenc óra tájban vagyunk; amint tudjátok, a nagymise vasár- és ünnepnapokon ilyen időtájban szokott lenni és kilenc órakor naponként imádkozza az Egyház a zsolozsmaimában a Terciát, amely különösen a Szentléleknek szól, aki éppen ebben az órában szállott alá. Ennek az imaórának azonban az Egyház akarata szerint egyúttal szentmisére való előkészületnek kellene lennie. Lélekben a Szent Péter templomban, Szent Péter sírjánál gyűltünk össze. Szent Péter temploma mindig a népek kiengesztelődésének jelképe. Lélekben tehát minden nép összegyülekezik ott ma: magyarok, németek, szlávok, latin népek és a többi nép is.

Most olvassuk át először a szentmise *Bevonulási Énekét: «Az Úr lelke betölti a föld kerekségét»*. Mintha a pünkösdi vihar zúgását hallanók. A Kyriében emlékezzünk reá, hogy az utolsó három Kyrie a *Szentlélekhez* van intézve. Annyit tesz: *Szentlélek Isten, irgalmazz nekünk!* Tehát a Szentlélek adományaiért való bensőséges könyörgés! A *Glóriában* a Szentháromságot imádjuk, először az Atyát, azután a Fiút s végül, habár röviden is, a Szentlelket. A *Glória* tehát azt mondja: «*Szentlélek, dicsőítünk Téged, áldunk Téged, és mint igaz Istent, imádunk!*»

A pap most a néphez fordul és azt mondja: «*Domi-*

nus vobiscum» — «*Et cum spiritu tuo*». Ami ma annyit tesz: «*És a Szentlélekkel*», aki az általános papság kegyelmével benned lakik! Keresztények, a Szentlélek ereje különböző fokban minden papi lélekben ott lakik. Most a pap szájából halljuk a szent «Könyörgést». A pap a Szentlélek erejével imádkozik. Ezt az imát mindenki ismeri, máskor is gyakran imádkozzuk, nem csak Pünkösdkor. Ezt az imát meg kellene kívülről tanulnotok. Mit kérünk benne? Két dolgot: Az igazi *bölcsességet*, vagyis az igazi hitet, azután a Szentlélek *vigasztalását*, amely él bennünk minden örömben, előzetes kegyelemben. Az ima befejezésére is szeretnélek figyelmeztetni: Imáinkat az Atyához küldjük a Fiú által, a *Szentlélekkel való egyesülésben*. Tehát itt is részt vállal ismét a Szentlélek.

Halljuk most a *Szentleckét*. A pünkösdi csoda elbeszélése, amit éppen az előbb vázoltam. Ritka esettel van dolgunk, amikor az ünnep történetét a *Szentlecke* mondja, ezt egyébként rendesen az evangéliumban találjuk.

Keresztények, most azután egy nagyszerű ima következik a Szentlélekhez, amelyet meg kellene tanulnunk: «*Elküldöd lelkedet és teremtmények kelnek: és megújítod a föld színét*».

Majd letérdelünk és folytatjuk:

«*Jöjj el, Szentlélek Isten, és töltsd be híveid szívét, és éleszd fel bennünk a szeretet tüzét!*»

Ehhez a bensőséges imához mintegy elmélkedés gyanánt csatlakozik a nagyszerű «*Sequentia*»:

«*Jöjj Szentlélek Istenünk,*
Add a mennyből éreznünk
Fényességed sugarát!...»

Keresztények, ha egyszer igazán bensőségesen könyörögve akarjátok kérni a Szentlélek adományát, akkor

ezt az imát üssétek fel ! Ha pedig meg akarjátok ismerni a Szentléleknek az ember lelkében való működését, akkor elmélkedjétek át a szép Sequentiát. (Sequentiának nevezzük az olyan költői imát, amely az Alleluja-Ének folytatásaként *következik.)* A Szentlélek a szegények Atyja, bőkezű adományok Istene, Ő a világosság a szívünkben, Ő a legjobb vigasztalónk, lelkünk édes vendége, lelkünk üdülése ! Fáradónak könnyülést, tikkadónak egyhülés, sírónak vigasztalás ! Nála nélkül nincs semmi jó az emberben, Ő mos tisztára, Ő gyógyít, eloltja szomjunkat, hajlékonnyá tesz minket, Ő vezeti a lelket. A Szentlélek vezet végül az örök örömhöz. Keresztények, legalább most, Pünkösd egész hetén át kellene ezt az imát naponként elimádkoznunk !

Most ismét az Üdvözítő áll előttünk ; és azokat a szavakat mondja, amelyeket egykor az utolsó vacsorán mondott az apostoloknak. Ismét nagy vigasztalást nyujt nekünk jó híreivel. Hallgassátok csak. Minden egyes istengyermeknek lelkében bennlakik az Atya és a Fiú, sőt a Szentlélek is ! Tehát valóban Isten háza vagyunk ! Azután azt mondja az Üdvözítő, hogy a Szentlélek meg fog tanítani mindenre és meg fog értetni velünk mindent, amit Jézus az apostoloknak tanított. Vigasztalónak, közbenjárónak nevezi őt. Ezenkívül mégegy nagy jót fogunk kapni a Szentlélektől : A *békét*, a szívnek igazi istenbékéjét, amelyet a világ minden kincse és jószága nem tud megadni és amellyel semmi kincs fel nem ér ! Amit itt az Üdvözítő mond, annak azután valóságosan *részeseivé* akar tenni ; a mai szentmisében mindezeket a javakat újból *elnyerjük!*

Most a szentmise *Credója* következik. Ez a hitvallás hosszabb, mint az Apostoli Hitvallás, amelyet az iskolában tanultatok. Figyeljétek meg, hogy ebben a hitvallásban sokkal többet mondunk a Szentlélekről : «*És hiszek a Szentlélekben, az Úrban és Éltetőben, Aki az Atyától és Fiútól származik, akit az Atyával és Fiúval*

együtt imádunk és dicsőítünk, aki szólott az apostolok által!» Értse meg mindenki ami szépet itt a Szentlélekről hallottunk!

Az ezután következő «*áldozati misében*» szintén többször találkozunk a Szentlélekkel. A Felajánlási Imáknál, a szép Prefációban «*Krisztus a megígért Szentlelket (a mai napon) Isten fogadott fiaira kiárasztotta*». Az átváltozási rész állandó imáiban is egy kis változást találunk ma, két helyen külön megemlítjük a Szentlelket. Ezeken kívül még különösen azt kell szem előtt tartanunk, hogy a Szentlélek erejét és adományait a *szentáldozásban* nyerjük el. Mindazt, ami a Sequentiában van, az Úr szent teste által kapjuk meg. Igy ünnepeljétek tehát, Kedves Keresztények, az igazi szép pünkösdi ünnepet! De ne csak vasárnap ünnepeljetek, hanem az egész reákövetkező héten, amely az ünnep nyolcadát teszi. Ünneplés közben legyen tele szívetek örömmel, hálával és bensőséges érzésekkel!

Veni Sancte Spiritus.

(1930.)

Pünkösd az utolsó nagy ünnep, amely szervesen az egyházi év megváltási gondolatából nőtt ki. A mai nap a Szentlélek ünnepe, aki Krisztus mennybemenetele óta az Egyházban és a keresztények lelkében működik és alkot! Az a kérdés jő most ajkunkra: Kicsoda ez a Szentlélek? Az utolsó héten előkészültünk a Szentlélek eljövetelére; Krisztus sokat szólott búcsúbeszédében a Szentlélek működéséről és ezzel a búcsúbeszéddel találkoztunk mindig a vasárnapi evangéliumban. Mégis, mindannyiunknak be kell ismernünk, hogy a Szentlélek *titokzatos Isten*, és hogy nekünk mélyebben kellene bepillantanunk az Ő műhelyébe! Ezért menjünk az Anyaszentegyházhoz! Amikor az Egyház egy-egy szót, vagy imát kimond, az mindig magvas

gondolatokkal teli beszéd. Máskor többnyire a Szentírás szavaival beszél, úgy látszik, mintha kerülni akarná azt, hogy a *saját* szavaival beszéljen Istenhez. Amikor azonban mégis *ezt* teszi, akkor igazán színültig tartalmas szavak azok! Mint ahogyan a hegyi kristály a természet évszázados munkájában érlelődik a maga tisztaságában és arányosságában, éppen így az Egyháznak ezek a szavai is évszázadok bensőséges szeretetének, vágyódásának, imáinak, hitének lecsapódásából születtek. Ez áll a mai, olyan egyszerű és mégis olyan mély fohászáról is: «*Jöjj, Szentlélek Úristen, töltsd be híveid szívét és szereteted tüzét éleszd fel bennük!*» — Valahányszor ezt az imát mondják vagy éneklik, *térdhajtásra* buzdít példájával az Egyház.

a) *Veni — jöjj!* — E szónak története van. Mielőtt Krisztus a földre jött, a zsidó nép ajkáról sokszor hangzott el. A Megváltót is így nevezték: «*akinek jönnie kell*». Azért kérdezte a Keresztelő is: «*Te vagy, akinek jönnie kell, vagy talán mást várjunk?*» — Az első keresztények is átvették ezt a szócskát és az Úr világvégi eljövetele, a parusia utáni vágyódásuk kifejezőjévé tették. Maguk az angyalok is azt mondták a távozó Üdvözítőről: «*Ti galileai férfiak, mit néztek az égre? ... Jézus ismét így fog jönni*». Az ősegyházban minden istentiszteletet a vágyódó «*Maranatha*» kiáltással fejeztek be, ami annyit tesz: «*Jöjj, Urunk*». Nem csoda, hogy az Egyház is felvette liturgiájába ezt a szót. Gondoljunk csak az adventi hét Ó-antifonáira, amelyekben az Üdvözítő utáni vágyódásunkat ezzel a szóval fejezzük ki: «*Veni*» — *Jöjj, hogy megválts minket!*» Így már megértjük, hogy az Egyház is ezzel a szóval vágyódik a Szentlélek eljövetelére. — Kérdezhetitek tőlem, nincs hát közöttünk a Szentlélek? Miért vágyódjunk utána? — Igen, közöttünk van már és mégis el kell jönnie hozzánk! Amint egykor Keresztelő Szent Jánosnak azt kellett mondania a főtanács követei előtt: «*Köztetek áll Ő,*

de ti nem ismeritek Őt», — így vagyunk mi is a Szentlélekkel. Itt lakik az Egyházban, a lelkekben, de mi nem ismerjük Őt, mintegy alszik, a «jöjj» szócska tehát kb. ennyit tesz: Bontsd ki erőidet, törd át a bilincseket, amelyeket az emberi akaraterő tett rád!

b) «*Szentlélek Úristen*»: Kutassuk a Szentlélek nevét. Krisztus szívesen így nevezi Őt: Parakletos; kétféleképen fordíthatjuk: *Ügyvivő* és *vigasztaló*. Azonban maga az Úr is kétízben «*Szentléleknek*» nevezi. A Sequentia pedig a melléknevek egész sorát adja neki: Szegények Atyja, adományok Osztogatója, szívek Világossága! Szeretik Isten jobbkeze *mutatóujjának* nevezni, a hivatalos neve azonban: *Szentlélek!* Ő a komoly figyelmeztetőnk, hogy *szent* és *lélek* legyünk! Csak akkor leszünk lélekhordozók, ha *szentségre* törekszünk és *lelki* emberek akarunk lenni, nem pedig testi emberek!

c) «*Töltsd be híveidnek szívét*». A «betölteni», «eltelni» szavakat már az ünnepi esemény leírásában megtaláljuk: «*Valamennyien eltelénk Szentlélekkel*». Edény legyen a szívünk és lelkünk, mondja, amelybe a Szentlélek adományainak nemes borát tölti, amelyet teletölt. Legyünk azért üres edények. Ha ugyanis nem vagyunk üresek, hanem önző szeretettel, önhittséggel, a mi énünkkel vagyunk tele, akkor a Szentlélek nem tudja szívünkbe önteni értékes kenetét!

d) Mi az a nemes bor, amelyet a Szentlélek lelkünk edényébe tölt? Az utolsó mondat felel erre: «*Gyullaszd fel bennünk szereteted tüzét!*» Tehát a *szeretet* a Szentlélek adománya: Az Istenhez és felebarátainkhoz fűződő szent szeretet! Krisztus azt mondja a Szentlélekről: «*Ő abból fog meríteni, ami az enyém*». A szeretet Krisztus parancsa, amely most kell, hogy legyen: a *te* szereteted! Ez a szeretet olyan, mint a *tűz*, azért a Szentlélek is tűzben jelenik meg: «*Megkeresztelteténk tűzzel és Szentlélekkel*». A tűz világít, melegít, éléget, egybeforraszt. Legyen ma a Szentlélek bennünk

ez a tűz, ragyogja át a szívek sötétségét, tüzesítse át hidegségünket, égessen el mindent, ami fonák és bűnös, tisztítsa ki és forrassza egybe lelkünket, hogy a Krisztus koronájának tiszta aranyává váljék!

A Szentlélek hét ajándéka.

(1928.)

Pünkösd szent ünnepét üljük ma. Ez az utolsó olyan ünnepe az egyházi évnek, amely szervesen nő ki az egyházi év ideájából: Adventtől Pünkösdig emelkedő vonal húzódik. Pünkösd a húsvéti ünnep oktávája, vagy zárónapja. A húsvéti idő egyetlen nagy ünnep, amelynek *kettős* oktávája, «nagy oktávája» van. (8, ill. 50 nap.) Pünkösd befejezte az Egyház nevelő iskoláját. Mi volt ennek az iskolának tanulmányanyaga? És mi a célja? *Az isteni élet!* A böjti idő újból az isteni élet nagy akadályát, a bűnt ismertette meg velünk: odaállítottuk magunkat a hitujoncok és a bűnbánók soraiba. Húsvétra ismét újonnan felvettük az isteni életet, Isten gyermekeivé lettünk. A húsvéti időben az Egyház a gyermekkoron át az érett, felnőtt korhoz vezetett. Pünkösddel lelkileg nagykorúvá kell lennünk. Most már a liturgia az egyházi év végén nem tud többé újat nyujtani, kiküld minket az életbe, most már magunknak kell megőrizni magunkat, meg kell mutatnunk, hogy leérettségiztünk a Krisztus iskolájában!

Kérdezem: Mi a pünkösdi ünnep magva és tartalma? Az ünnepet *fával* hasonlíthatjuk össze, amely kis *gyökérből* nőtt *naggyá* és most *gyümölcsöket* hoz. Tehát ez az ünnep is *háromfélét* hoz: *gyökeret, törzset, gyümölcsöket.* A *gyökér* mindig valamely dogma, bizonyos hitigazság, amelyen az ünnep alapul. Pünkösdkor a Szentlélekről szóló tanítás ez a gyökér, amit oly szépen fejez ki a szentmise Credója. «*Hiszek a Szentlélekben, az Úrban és Éltetőben, aki az Atyától és Fiútól származik, aki szó-*

lott a próféták által». — Ebből a gyökérből azután *törzs* emelkedik, amely az ümnep *kegyelmét* jelenti. Minden ünnep kegyelmet kíván nekünk adni ; ezeket a kegyelmeket az ünnepnap *eucharisztikus áldozata* nyujtja. A mai napon ez az ünnepi kegyelem : a *Szentlélek ajándékai.* A Szentlélek bennlakik a szívünkben, a testet és lelket templomává teszi, Isten házává ! Az ezt okozó isteni erők a mai napon újra megindulnak, működnek és gyorsan dolgoznak lelkünkben. Igy megértjük a bensőséges vágyódást, amellyel a Szentlelket hívjuk : «*Jöjj el, Szentlélek Úristen, töltsd be híveidnek szívét!*» A fának kötelessége nem csupán leveleket és virágokat hozni : *gyümölcsöket* is kell hordoznia ; ezek a gyümölcsök az ünnepnek az *életre való kihatása,* vagyis az ünnep *erkölcsi hivatása.* — Melyek a pünkösdi ünnep gyümölcsei? A Szentlélek működésének *érett, erős keresztény életben* kell megmutatkoznia. Amint Szent Pál mondja : «*Nem tudjátok, hogy testetek a Szentlélek temploma?» Hordozzátok és dicsőítsétek meg Istent testetekben».* Azt mondhatnók, hogy a pünkösdi ünnep gyümölcseit learatnunk majd az egész pünkösd utáni időben kell. A Szentlélek ezen kegyelmeit és erőit, amelyek igazi keresztény életre képesítenek minket mint a Szent*lélek hét ajándékát* szoktuk kifejezni. A mai napon a Szentlélek ünnepén ezekről az ajándékokról elmélkedjünk.

1. A bérmálás szentségének szertartásaiban azt mondja a püspök, mialatt kezét a bérmálandók fölé emeli : «*Mindenható örök Isten . . . Küldd alá a hét ajándékú Vigasztaló Szentlelket az égből: A bölcsesség, értelem lelkét, a tanács és erősség lelkét, a tudomány és jámborság lelkét, és töltsd be őket az Iránt tad való félelemmel».* Ez a bérmálás liturgiájának legünnepélyesebb és legjelentőségesebb helye, ahol fel van sorolva a Szentlélek hét ajándéka, s ahol egyúttal megismerjük a bármálás szentségének hatásait. A bérmálással eltelünk a Szentlélek hét ajándékával.

2. Vizsgáljuk tovább, vajjon ez a hét ajándék a Szentírásban is meg van-e nevezve? Izaiás prófétánál találjuk a következő sorokat (11. 1—8): «*Vessző sarjad Jesse törzsökéből és virág növekedik az Ő gyökeréből és megnyugszik rajta az Úr lelke, a bölcsesség és értelem lelke, a tanács és erősség lelke, a tudomány és jámborság lelke, és az Úr félelmének lelke betölti Őt*». Ez a Szentlélek hét ajándékának legősibb szentírási helye. Kérdezzük tovább, mit akar a próféta ezzel mondani? A *Megváltóról* beszélt, aki úgy sarjad elő, mint növény Dávid törzsökéből. Azt mondja továbbá hogy Isten lelke fog nyugodni a Megváltón és ez a lélek a bölcsességnek lelke, az értelemnek, a tanácsnak, az erősségnek lelke lesz. Valóban olvassuk az evangéliumban, hogy Jézus megkeresztelésénél a Szentlélek alászállott az Úrra és vele maradt. Azt látjuk tehát, hogy az Üdvözítő volt a *legelső*, akire alászállott a Szentlélek ajándéka. *Nagyon fontos gondolat ez számunkra.* Amikor Isten a Szentlélek hét ajándékát a *bérmálás* szentségében és most *Pünkösdkor* reánk küldi, akkor azt akarjuk mondani, hogy ezzel mi hasonlóvá leszünk Krisztushoz, hogy mi «Krisztus-másai» leszünk, vagy mint az apostol mondja: *A Krisztus nagykorúságához* kell jutnunk. Ha tudni akarjuk, hogyan működnek bennünk a Szentlélek ezen ajándékai, akkor figyeljük meg az Urat földi életében, hiszen rajta a Szentlélek nyugodott hét ajándékával.

3. Nem lenne nehéz Jézus életében egy vagy több tényt is felmutatni, amelyek azt igazolják, hogy milyen tökéletes mértékben megvolt az Úrban a hét ajándék mindegyike! Ez azonban most nagyon messze vezetne. De ha a hét ajándékot egymás között összehasonlítjuk, azt találjuk, hogy nem lehet őket élesen elválasztani egymástól. Három csoportba lehetne sorakoztatni: bölcseség, értelem, tanács és tudomány, a *bölcseségben* volnának összefoglalhatók, — a *második* csoportba tartozik az *erősség*, azt mondhatnók: akaraterő, a *harmadik*

csoportba az utolsó két ajándékot foglalhatjuk: jámborság és istenfélelem. Ha most már közelebbről megvizsgáljuk ezeket, azt látjuk, hogy ez a három erény a *keresztény életideált állítja* elénk: Az első az *értelemre* vonatkozik, a második az *akaratra*, a harmadik Isten *szeretetére*. Az a négy adomány, amely az értelemre vonatkozik, az igazi *életbölcseséget* adja; ez az a bölcseség, amelyet az ószövetség annyira magasztal és oly sokszor megénekel, amely erény, és egyben a bűntől való mentességet is jelenti; a bölcseség, amely az élet minden helyzetében az Isten-akarathoz igazodik. Az *erősség* az *akaraterőt* jelenti, amelyet az alacsony természet kísértéseivel vívott harcunkban használunk az akadályok legyőzésére, türelemre a szenvedésben, és a vértanuságban. Az első emberek bűne meggyöngítette és elsötétítette az értelmet és az akaratot. A Szentlélek el akarja törölni ezeket a hiányokat és ismét segítségünkre akar jönni ajándékaival. A két utolsó ajándékkal bensőségesen Istenhez akarjuk odakötni magunkat, ezek állítják Istent a mi életünk középpontjába. Amint látjuk tehát, a Szentlélek hét ajándéka *teljes és tökéletes kereszténnyé* alakít minket.

4. Még egy utolsó gondolat: A hét ajándék a *Krisztus háromféle hivatalával* is vonatkozásban áll: Krisztus királyunk, főpapunk és prófétánk. Azonban e három méltóságban magunk is részt veszünk. A szent krizma szentelésénél azt mondja az Egyház: «*A híveket királyi, papi és prófétai méltóság töltse el*». A királynak bölcseség, tanács és erősség szükségesek, a papnak jámborság; a próféta valamennyi ajándék birtokában kell, hogy legyen, mert ő Istennek követe, az ő szerepe viselni Isten működését az emberek között.

Befejezés: Kiáltsunk ma bensőségesen a Szentlélekhez, hogy mi is elnyerjük «hétszeres ajándékait». Azután második Krisztussá legyünk, hogy «*királyi, papi és prófétai méltóság töltsön el minket!*»

PÜNKÖSDHÉTFŐ.

A pünkösdi Sequentia.

(1930.)

Tegnap egy csodálatos imát tanultunk az Egyháztól, a Szentlélekhez szóló fölséges imát, a Veni Sancte Spiritus-t. — Jöjj el Szentlélek Úristen! Évszázadokon át imádkozta ezt az Egyház, ezer és millió ajkon elhangzott már. Ez volt a tömjénező edény, amelyből a Szentlélek utáni bensőséges vágyódás tömjénfüstje az ég felé emelkedett.

Nem csoda, hogy e rövid, erőteljes imához igen sok buzdítás és gondolat kapcsolódik. Ma egy ilyen *elmélkedést* szeretnék megmutatni önöknek, magának Egyház-anyánknak elmélkedését, évszázadok meditációját, amely egyúttal mesteri példa számunkra és azt mutatja meg, hogyan elmélkedik az Egyház.

Kérdezzük, hol találjuk meg ezt az elmélkedést? Nem kell messze keresnünk: a pünkösdi *szekvencia* az, vagyis az a hosszabb ének, amelyet most egész héten át imádkozunk a *szentlecke* és az *evangélium között.* Kedves Keresztények, először meg szeretném mutatni önöknek, hogy miért ez a pünkösdi szekvencia, a Veni Sancte *elmélkedése;* azután pedig közelebbről vizsgáljuk meg magát a *szekvenciát.*

1. El kell mondanom önöknek egyet-mást a szentmise Szünetközi Énekeiről. Régi alaptétele a liturgiának, hogy sohasem ugrunk át az egyik olvasmányról a másikra csak úgy, minden további nélkül, hanem egy *éneket* iktatunk közbe, és pedig zsoltár-éneket, amelynek

az a célja, hogy az olvasottakról egy kissé *elmélkedhessünk*. Olyan ez, mint a lélek visszhangja a hallott igazságokra. A legrégibb idők óta a szentlecke és az evangélium közé is beiktattak egy ilyen «szünetközi éneket», ha azonban közelebbről vizsgáljuk, azt látjuk, hogy nem mindig *egy* ének, hanem gyakran *kettő*, sőt *három ének is* szerepel egymás után. Az első legtöbbnyire a *Graduale*, amely a szentlecke visszhangja. A második az *Alleluja-Ének*, amely bevezetés és beharangozás az evangéliumhoz. Van azonban más fajta ilyen ének is, amelyet *Traktusnak* nevezünk és végül ott van a *Szekvencia*. Ezek az énekek az egyházi idő szerint váltogatják egymást. A Graduale komoly jellegű, azért kiesik a *húsvéti* időben, az Alleluja-Ének örvendező, azért kiesik a *böjti* időben. Nézzük meg közelebbről az Alleluja-Éneket: Két allelujából, egy versből és ismét egy allelujából áll. A húsvéti időben még egy verset hozzáfűzünk és allelujával zárjuk be. Ez az ének örvendező híradás az Úr Jézusnak az evangéliumban való eljövetele előtt. Régi időben különösen szerették a keresztények ezt énekelni és főleg az alleluja nem akart véget érni. Az alleluja szó utolsó szótagját («a») sokáig kitartották, tovább énekelték és az allelujának ezt a folytatását nevezték «*szekvenciának*», ami annyit tesz: «stb.» vagy «és a folytatás». Később ennek folytán a sokáig zengő utolsó «a» szócskának helyébe *szöveget* tettek, éspedig egy *költeményt*, amely éppígy *szekvenciának* t. i. az alleluja *folytatásának* neveztek. Ez az intézkedés annyira tetszett a hívő középkornak, hogy csaknem minden szentmisében volt az alleluja után egy ilyen «*szekvencia*». Száz és száz ilyen szekvencia maradt fenn a középkorból, amint azonban V. Pius pápa 1572-ben az egész Egyház számára elrendelte és előírta a *misekönyv mai formáját*, valamennyi szekvencia kiesett a misekönyvből, csak az *öt legszebb szekvenciát hagyták meg* és ezek közt van a pünkösdi szekvencia is. Azt is

kérdezhetjük: Mi ezeknek a költeményeknek a tartalma? Tartalmukat tekintve a szekvencia az allelujavers megfontolása, reflekziója, amelyet éppen úgy alleluja keretez be. Ha azonban a pünkösdi misének alleluja-versét nézzük, ott azt a szép imádságot találjuk, amelyet tegnap tanultunk: «*Jöjj, Szentlélek Úristen!*» A pünkösdi szekvencia tehát nem más, mint *elmélkedés* a mi Veni Sancténkról! Ez sok mindent meg fog világítani. Most lássuk közelebbről magát a szekvenciát.

2. Csodálatosan szép himnusz az, amelyet az Egyház a szekvenciában nyujt. Jóllehet szerzőjét már nem ismerjük, egyike a keresztény középkor legbensőségesebb költeményeinek. Lássuk először e költemény tagozódását: Nem más, mint parafrázisa, körülírása ennek a mondatnak: «*Jöjj Szentlélek Úristen, töltsd be híveidnek szívét*». Az első versszak a «*jöjj*»-ről elmélkedik, a második a «*Szentlélekről*», a harmadik a «*betöltés*»-ről beszél, a negyedik megmutatja, hogy mit tegyen a Szentlélek a «*szívekben*» és az ötödik és utolsó ismét a «*hívekkel*» kezdődik. Tehát valóban a pünkösdi imához fűzött *elmélkedés*. Azonkívül még egy másik sajátságát is megfigyelhetjük a versszakok felépítésében. Az első versszak *négyszer* ismétli a Veni Sancte szócskát: «*jöjj*». Az ötödik négyszer ismétli az «*adj*» szócskát, a második versszak a Szentlélek hatféle *megnevezését* tartalmazza, a negyedik hat *kérést* a Szentlélekhez; a harmadik, tudniillik a középső versszak pedig az *összekötő tag* az előtte lévő és a következő versszakok között és röviden *azok* tartalmát fejezi ki. Az egész szekvencia *könyörgő imádság*, amelynek kérései olyan bensőségesek és állhatatosak, hogy csakhamar felfedezzük benne a Szentlélek fúvását, égi lehelletét.*

* Lásd Gihr: Die Sequenzen des röm. Messbuches (Herder). Az értékes könyv a szekvenciáknak kimerítő ismertetését tartalmazza.

3. Nagyon messzire vezetne, ha a szekvenciát egyes részeiben megakarnók magyarázni, de nem is szükséges. Olyan egyszerű és a kérései olyanok, amelyek minden keresztény ajkaira kívánkoznak.

a) A költemény a latinban ugyanazokkal a szavakkal kezdődik, mint a pünkösdi ima : Veni Sancte Spiritus — «Jöjj Szentlélek». De rögtön azt is leszögezi, hogy mit kell tennie a Szentléleknek eljövetelekor : «*Küld el a mennyből — fényességed sugarát*». Most azután a gondolkozó lélek visszatér a Jöjj, Szentlélek Úristenhez ; háromszor ismétli : «Jöjj», háromszor szólítja meg a Szentlelket, de minden esetben más megszólítással. Milyen szépek ezek a megszólítások : *Szegények Atyja*, ajándékok bőkezű *Osztogatója*, lelkünk *Fényessége!*

b) Ezzel már átmenet történt a *második* versszakhoz, amely a *Szentlélekről* elmélkedik. A Szentlelket az Úr «Parakletos»-nak nevezte, amelyet «ügyvivőnek», vagy «vigasztalónak» fordíthatnánk. Ezt a szót most *ötféle kifejezéssel* írjuk körül : *édességes vigaszunk, drága lelki vendégünk, könnyülés a fáradónak, enyhülés a tikkadónak, vigasz a síróknak!* Milyen szép gondolat-gazdagság rejlik e rövid verssorokban !

c) Térjünk át a pünkösdi ima következő szavára : «*Töltsd be*». A Szentlelket boldogságos fénynek nevezzük, amelynek be kell töltenie a szív legbensejét ; így tehát a Veni Sancte második mondatát is bevonjuk elmélkedésünkbe : «*Gyújtsd fel bennük szereteted tüzét*». Most az ima tagadólag folytatódik : E fény nélkül semmi jó nem élhet meg az ember lelkében !

d) Ezzel ismét *átmenetet* találtunk a Szentléleknek a hívek «*szívében*» való működéséhez. Hat melléknévben látjuk az isteni Lélek működését : *Megmossa a szennyeset, meglágyítja a durvát, a darabosat, meggyógyítja a sebet, meglágyítja, ami merev volt, felmelegíti a hideget, eligazítja a tévelygőt.* — Egyik elmélkedő percünkben megpróbálhatnónk átvinni a mi lelkünkbe ezeket a képeket.

e) Következik a zárövers. A «*híveid*» szócskához kapcsolja gondolatait ; kéri számukra a *hétszeres ajándékot* és befejezésül a *végre* gondol. Koronázza meg a Szentlélek munkáját azzal, hogy tegyen érdemessé minket az erényekre azáltal, hogy megadja a boldogságos *életbefejezést* és az örök *mennyei örömöket.*

Ez a pünkösdi szekvencia. Általa mélyen betekinthetünk a Szentléleknek, ennek az «*ismeretlen Istennek*» *csendes, erőteljes és fáradhatatlan működésébe.*

Tegyük meg mi is a magunkét, hogy bennünk is kifejthesse a Szentlélek ezt a működést !

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE.

Pünkösd utáni első vasárnap gazdag liturgikus gondolatokban. Az egyházi év egyik új fejezetét kezdi meg, a második átmeneti, ünnepkör nélküli időt. A vasárnap miséjét a Szentháromság ünnepe csaknem teljesen kiszorítja helyéből, azonban a megemlékezésekben mégis kissé szerephez jut. A nap főgondolatai a Szentháromság titkával foglalkoznak, ebből a gondolatkörből adódnak a Szentháromság-vasárnapi szentbeszéd témái.

1. Szentháromság-vasárnap az ünnepköröket-elhagyó időnek kezdete. Beszélhetnénk a Pünkösd utáni 24 vasárnapról, azok értelméről és az egyházi éven belüli helyzetéről. Arról, hogy a vasárnap mindenekfölött arra való, hogy folytonos húsvéti ünnep, a legfölségesebb Szentháromság állandó emléknapja legyen. Esetleg lehetne bizonyos áttekintést adni a most következő idő evangéliumairól és szentleckéiről. Van bennük rendszer, ha talán nem is szándékolt, mégis egészen szép rendszert fedezhetünk fel bennük. Azonkívül meg lehetne említeni a 18-ik vasárnap utáni nagy szakadást, tehát szólhatnánk a pünkösd utáni 24 vasárnap kettős csoportosításáról és hogy mi az értelme mindennek. Tárgyilagos megvilágítást adhatnánk a zöld színről, mely most uralkodó lesz a liturgiában. Ez a mindennapi ruha az egyházi évben.

2. *A Szentháromságról.* Itt a katekizmussal támasszuk alá a liturgikus szövegek magyarázatát. Népszerűen vázolhatnók a háromszemélyű Egy – Isten-gondolat dogmatikáját. Ez nem könnyű, — a teológikus spekulációk soha sem népszerűek. Azonban éppen a Szentháromság titkánál mégis neki kell vágnunk a kísérletnek. Felfoghatjuk az ünnepet úgy is, mint mindannak összefoglalását, amit Karácsony, Húsvét és Pünkösd jelent. — Imádságunk formáit, a keresztvetést stb., amely a Szentháromság nevében történik, szintén könnyen felhasználhatnók prédikációnk tárgyául.

Liturgikus óra.

1. *A Pünkösd utáni idők.* A Pünkösd utáni szombattal lezárult a húsvéti idő, és belépünk a Pünkösd

utáni időbe. Azt már tudjuk róla, hogy ez a Pünkösd utáni idő nem új ünnepkör, csupán utáncsengése a húsvéti ünnepkörnek.

Emlékezzünk csak egészen röviden az egyházi év felépítésére. Két nagy ünnepi időnk van, Karácsony és Húsvét és e kettő körül, mint előkészület, és mint utózengés, *ünnepek és idők* sorakoznak, azért beszélhetünk a két nagy *ünnepkörről*. Mindegyik ünnepkör három részre oszlik: Előkészület, ünnepi idő és utóünneplés. Az *előkészületet* megismerteti a liturgiában használt *viola* szín, maga az *ünnep fehér* színben játszódik le és az *utóünneplés* mindig a vasárnapok *zöld* színében. Az egyházi év így könnyen érthetően és áttekinthetően van felépítve. A *karácsonyi* ünnepkörben ádvent volt az előkészület, az ünnepi időt maguk az ünnepek, Karácsonytól Vízkeresztig jelentették. Az utóünneplés pedig a Vízkereszt utáni zöld színben mondott vasárnapok sora. A *húsvéti* ünnepkörben előkészület volt a böjtelő és nagyböjt, maga az ünnep Húsvéttól Pünkösdig 50 napig tartott, de ehhez még hozzászámítandó a Pünkösd oktávája. Most belépünk az utóünneplés idejébe, ezt a Pünkösd utáni 24, vagy esetleg még több vasárnap jelenti.

Kérdezhetjük: Mit akarnak ezek a vasárnapok mondani? Háromfélét: Először is folytonos emlékezést jelentenek Húsvétra, amint már hallottuk, Húsvét nem csupán Krisztus feltámadásának ünnepe, hanem a mi lelkünk feltámadásának ünnepe is volt. Tehát a Húsvétet hordoznunk kell szívünkben, minden vasárnap lelki feltámadást kell ünnepelnünk, a Pünkösd utáni valamennyi vasárnap legyen számunkra egy-egy *kis Húsvét*, fénylő csillag, amely fényét és melegét a nagy húsvéti naptól kapta. Másodszor: A pünkösd utáni vasárnapok a mennyországba akarnak vezetni, emlékezzenek arra, amit a Húsvét utáni harmadik vasárnapon a földi zarándokságról mondottam, nem vagyunk itthon ezen a földön, hanem csak vándorúton az égi otthon

felé ; a halálban azt várjuk, hogy az Üdvözítő elvisz minket és felvisz atyai házába. Ime, ezért nézünk fel minden vasárnap a mi nagy célunk, a Krisztus visszajövetele felé.

És még egy harmadik gondolat : a Húsvét és Pünkösd közötti 50 nap igazi ünnepnapokat jelentett ; akkor egyáltalán nem is gondoltunk rá, hogy még a földön vagyunk. A Pünkösd utáni hetek keményebb, gorombább hétköznapok. A keresztény élet nem mulatságokból áll, az Üdvözítő nem földi paradicsomot ígért ; sőt egész életünkön át ki kell venni részünket az Úr szenvedéseiből. És a jóságos Anyaszentegyház, amely erőt és lélekhatalmat, kedvet és kitartást, türelmet és lelkesedést akar belénk önteni, hogy el ne gyöngüljünk és el ne bukjunk az életúton, most különösen figyelmeztetni akar és óvni akar a gonosz lélek kísértéseitől és csapdáitól. Lássátok, ez a harmadik gondolat, amelyet a most következő vasárnapok adni akarnak nekünk. Értitek most már a Pünkösd utáni időt? Egyházanyánk azt kívánja, hogy három irányba vessünk tekintetet. Tekintsünk vissza, nézzünk *magunk köré* és vessünk a *jövőbe* pillantást. Visszapillantásunk a «húsvéti hegyre» esik. Kedves Keresztények, aki már volt egyszer az Alpokban és fenn járt valamelyik gleccseren, az a visszajövetelnél is sokszor hátra-hátra fordul és amit ott fent látott, annak emléke gyakran az egész életen át végig kíséri. — Minden vasárnapon Húsvétot kell ünnepelnünk, annak a szerencsés húsvéti érzésnek egész boldogságával, hogy az Isten gyermekei vagyunk. Ha pedig *magunk köré* tekintünk, azt látjuk, hogy a földi élet tele van harccal, kísértéssel, csábítással, szenvedéssel és munkával. Tudom, hogy nem csupán a templomban akartok keresztények lenni, hanem az életben is. A távozó Üdvözítő szava kell, hogy hangozzék fületekben : «*Tanuim lesztek majd a föld határáig*». Ehhez azonban *erőt* kell merítenetek minden vasárnap a szentmisében és

a szentáldozásban. Azért mondom nektek, Kedves Keresztények, hogy ha az Egyházzal együtt akartok élni, akkor járuljatok minden vasárnap a szentáldozáshoz és ha így tesztek, érezni fogjátok, hogy enélkül nem is volnátok teljes keresztények. — A *jövőbe* vetett pillantás pedig az Úr visszatérésére és a mennyországra vonatkozik. Végül is, *ez* a mi célunk és semmi más, nem a föld a végső otthonunk, hanem az ég ! És ha még olyan sok jót is akarnátok itt a földön alkotni és tenni, a föld mégis csak átjáró út az örök mennyország felé. Ne kapcsoljátok tehát magatokat ehhez a földi, szegényes élethez. Adjon minden vasárnap ismét egy kissé több vágyódást, igényt és honvágyat az ég után. Amikor vasárnaponként az Isten házában imádkoztok és ünnepeltek, rá kell jönnötök a gondolatra, hogy itt egy darab mennyország van ! Mennyire szép és boldogságos lesz majd ott fenn az igazi égben, ha már a földi istentisztelet is olyan fönséges.

2. *A Szentháromság ünnepe.* E héten két nagy ünnepet ül az Egyház, amelyek hitünk legnagyobb titkait tartalmazzák, *Szentháromság* ünnepét és az *Úrnapot*, vagyis a legméltóságosabb Oltáriszentség ünnepét. Ezekről most kissé bővebben kell tárgyalnunk. Az első ünnep tárgya az a hittétel, hogy egy Isten van és ebben az egy Istenben három személy ; Isten az Atya, és Isten a Fiú, és Isten a Szentlélek ; de nem három Isten van, hanem csak egy, örök, végtelen, felfoghatatlan Isten ! És az Atya nem inkább Isten, mint a Fiú, és a Fiú nem jobban Isten, mint a Szentlélek. Az Atya az első isteni személy, a Fiú a második isteni személy, aki az Atya lényegéből öröktől fogva született, a harmadik isteni személy a Szentlélek, aki az Atyától és Fiútól származik.

Keresztények, nemde az emberi ész ezt fel nem foghatja. Ezt a mély titkot halandó ember, de egyetlen magasabbrendű teremtmény sem tudja kikutatni. De erre nincs is szükségünk, ez nem tartozik a hithez. Csak

alázatosan meg kell hajolnunk Isten előtt és azt mondani: Uram, hiszek; segítsd az én gyönge hitemet!

Talán csodálkoznunk kell azon, hogy eszünkkel nem tudunk áthatolni e titkon? Lehetséges-e az, hogy mi, kis földi férgek a végtelen Isten mély gondolatait, vagy lényét még csak meg is közelítsük? Amikor még egy rendkívül okos ember gondolatait sem tudjuk megérteni, honnét vehetünk bátorságot, hogy a megfoghatatlan Isten létezésének mélyére hatoljunk?

Azonban örömmel és hálásan akarjuk *hinni*, amit Isten kinyilatkoztatott. Nézzétek, az emberek mégis csak esztelenek! Sokszor azt mondják: Amit nem értek, azt nem hiszem! Mi azonban hálásak akarunk lenni, hogy szabad *hinnünk*, hogy Isten bevont minket *bizalmába* és ránk bízta *titkait*. Bizonyára hallottátok már, hogy a háború előtti időkben a legnagyobb kitüntetés az volt egy polgár számára, ha a király titkos tanácsossá nevezte ki. Persze, ez csak cím volt. De hát még az milyen nagy tisztséget jelentett, ha a király valakit *tényleg bizalmába avatott*, rábízta terveit és titkait. Olyan titkokat közölt vele, amelyeket különben szigorúan óvott mások elől. Lehetségesnek tartottuk volna-e, hogy egy ilyen titkos tanácsos csak a legtávolabbról is kétségbe merte volna vonni, amit a király neki mondott? Lássátok, így kell nézni a ti hiteteket is. Minden keresztény az Isten titkos tanácsosa, az isteni Király kiválasztott téged és engem sok közül; veled és velem közölni akarja legbensőbb gondolatait, terveit, titkait. Természetesen hálásan fogadod kinyilatkoztatását és erősen őrzöd szívedben. A reád bízott titok *kitüntetést* jelent, nem kemény igát; ezért nem kételkedel és nem habozol a hit igazságain, hanem büszke vagy rájuk és örülsz a téged ért kitüntetés miatt. És ugyan hogy gondolkozol azokról az emberekről, akik nem hisznek? Sajnálkozol rajtuk, nem vagy ellenséges érzülettel irántuk hitetlenségük miatt. Őket Isten nem vonta be bizal-

mába, ők nem titkos tanácsosai Istennek! Vajjon adhatsz-e hitet ezeknek? Hiába volna minden fáradozás, az egyetlen, amit megtehetsz, az ima, hogy őket is hívja magához az Isten. Harcokkal, vitával és bizonyítással nem érsz el semmit. A hitetleneket és máshitűeket nem gyűlölöd és nem is kicsinyeled le, hanem szeretni fogod őket és arra törekszel, hogy jó példáddal, cselekedeteiddel megnemesítsd a talajt, elkészítsd az Isten hívására.

Térjünk vissza ismét a Szentháromság titkára. Valószínű hallottátok már Szent Ágoston életéből az erre vonatkozó lelkesítő legendát? Szent Ágoston, aki korábban hitetlen volt és akit csak 30-ik életévében hívott meg Isten és csak akkor keresztelkedett meg, — később nagy püspök és egyháztanító lett. Sok könyvet is írt; többek között könyvet akart írni a Szentháromság titkáról is. Sokat gondolkodott és töprenkedett ezen a titkon, egy napon sétálni ment az afrikai tengerparton (Szent Ágoston Afrikában lakott). Miközben egészen elmerült ezekben a gondolatokban, egyszer csak a homokban egy kis gyermeket lát ülni, aki egy kis árkot ásott magának és ez a gyermek egy kis kanállal merte a vizet a gödörbe a tengerből. Szent Ágoston nézi egy darabig, azután megkérdezi a kis fiút: «Ugyan mit csinálsz te itt?» A fiúcska feláll és azt feleli: «Át akarom önteni a tengert az árokba!» Ágoston szívből nevetett: «Hogyan gondolod, hogy a nagy tengert át tudod önteni a te kis gödröcskédbe?» — A gyermek felelé: «*Könnyebben átönthetném a tengert ebbe a gödörbe, minthogy te a Szentháromság titkát felfoghatod!*» — Eddig a legenda. Természetesen ez nem hittétel; de ez a történet nagyon szépen mutatja ennek a titoknak felfoghatatlanságát.

Keresztények, azt kérdezhetnétek, miért ünnepeljük éppen *most* ezt az ünnepet? Talán záróünnepe ez mindazoknak az ünnepeknek, amelyeket eddig ünnepeltünk. Mind a három isteni személy közreműködött és résztvett a megváltás művében: Az Atya a földre küldi

a fiát: «*Annyira szerette Isten a világot, hogy Fiát adta érte*». Az Atya a hitre is meghívott minket. A Fiúisten, a mi Üdvözítőnk Jézus Krisztus emberré lett és meghalt érettünk; megváltott minket és Isten gyermekeivé tett. A Szentlélek pedig vigasztalónk, tanítónk, vezetőnk és útmutatónk az Úr tanusága szerint.

Amint a hálaadásként szeretünk *Tedeumot* énekelni, éppen úgy a Szentháromság ünnepe olyan, mint egy nagy Te Deum. Az egyházi év minden jótéteménye és ünnepe után a Szentháromság ünnepe mindannak az összefoglalását jelenti, amit Karácsony, Vízkereszt, Húsvét, Mennybemenetel és Pünkösd hozhat. Olyan ez a vasárnap, mint nagy hálaadás: *Te nagy, háromszemélyű egy Isten, mi Téged dicsérünk!*

Figyelmeztessen azonban ez az ünnep még valami nagyon fontos dologra. Szentháromság vasárnapja mindig Pünkösd utáni első vasárnapra esik: ezért tulajdonképen *minden vasárnap a Szentháromság ünnepe.* Minden vasárnapot a háromszemélyű egy Isten szentelt meg és avatott fel. Minden vasárnapon hálásan kell visszaemlékeznünk a jótéteményekre, amelyeket a Szentháromságtól élveztünk. Az Atya teremtett és hitre hívott, a Fiú megváltott és a vasárnap egyúttal «Úrnapja», a *feltámadás* napja is, minden vasárnap egy kis *húsvéti ünnep.* A Szentlélek megszentelt minket és templomává tett; a fiatal Egyházra is vasárnap szállott alá a Szentlélek, tehát *minden vasárnap a Szentháromság napja.*

Keresztények, sokat szólhatnék arról, hogy menynyire átölel minket a Szentháromság, hogy minden szentség és áldás a Szentháromság nevében történik. Gondoljatok csak a keresztségre (*«megkeresztellek téged az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében»*). A gyónásra (*«feloldozlak téged a bűntől az Atyának és Fiúnak* stb ....»). A keresztény ember élete a Szentháromság nevében kezdődik és fejeződik be. Azért kezdd és végezd minden napodat, minden munkádat, minden imádat a

szentkereszt jelével, e szókkal: «*Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek nevében. Amen*». Át kellene hogy vezesselek az Egyház sok imáján is, amelyeket mind a Szentháromságnak ajánlunk. Néhányat közülük tanuljon meg mindenki szívesen, ilyen mindenekelőtt: «*Dicsőség legyen az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek, miképpen kezdetben vala, most és mindörökké. Amen*». Ezt az imát valamennyi imádság között a leggyakrabban használjuk az Egyházban, minden zsoltárt ezzel az imádsággal zárunk. A zsolozsma-imában minden imaórát (hórát) ezzel kezdünk. Valóban azt gondolhatjuk, hogy olyan ez a «Dicsőség», mint a szakadatlan harangzúgás, amely állandóan hangzik az Egyház templomában. Minden pap és minden szerzetes és szerzetesnő egészen biztosan legalább 50-szer elimádkozza naponként. Igy tehát az Egyház imája a Szentlélekhez irányzott fenséges dicsőítés.

A «dicsőség» kis dicsőítés (úgy is nevezik: kis doxológia). A nagy doxológia, a nagy dicsőítő ima a szentmisében mondott «*Gloria in excelsis*». Ez az igazi, fönséges dicsőítő ének a Szentháromságra. Olvassátok csak jól keresztül: Első fele az Atyára mond dícséretet, a második fele dícséret és kérés a Fiúhoz, a fohász befejezéséül a Szentlelket is bezárjuk a dicsőítésbe. Ezt a Glóriát is könyv nélkül kellene megtanulnotok és pedig, hacsak lehetséges, magyarul és latinul is.

A fölséges «*Te Deum*» szintén a Szentháromságra mondott dícsérő és hálaének. Bizonyára ismeritek a templomi éneket: «*Téged Isten dícsérünk*». Ez csak fordítása az eredeti Te Deum-nak, amelyet csaknem naponként elimádkozunk a Matutinumnak, vagyis az éjtszakai zsolozsma-imának végén. Van még egy egész sereg ima a Szentháromsághoz; a szentmisében valamennyit megtaláljátok. Itt van mindenekelőtt a hitvallás, a szentmise Credoja, amely imádság és egyúttal ünnepélyes hitvallás a Szentháromság mellett. A legszebb ima pedig

a Szentháromsághoz maga a *szentmise*, amely dícsérő, hálaadó és kérő áldozat a háromszemélyű egy Istenhez!

A Szentháromság és a mi életünk.

(1930.)

A Szentháromság ünnepe olyan, mintha azoknak az ünnepeknek és egyházi időknek nagy lezárása volna, amelyeket az elmult félévben ültünk. Valamennyi isteni személynek lényeges része volt az üdvösség ezen eszközeiben, azt mondhatnám, hogy a mai nagy ünnep egy nagy Te Deum, köszönetnyilvánítás a Szentháromsággal szemben az eddigi egyházi év minden jótéteményéért. Az Egyház azt akarja mondani: Megünnepeltük Karácsonyt, Urunk megjelenését, Vízkeresztet, Húsvétot, Mennybemenetelt és Pünkösdöt, most pedig hálát adunk minden kegyelemért az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek, dícsérjük a Szentháromságot, mert «*irgalmasságot cselekedett velünk*».

A mai ünnep arra is figyelmeztetni akar, hogy életünk egészen és teljesen be van zárva a Szentháromságba, hogy az Egyház életünket a születéstől a sírig a Szentháromság áldásával és imájával kíséri.

1. A lélek élete a *keresztséggel* kezdődik. A pap megkeresztelí a kisdedet «az Atyának és Fiúnak a Szentléleknek nevében». Ennek az egyszerű szónak mély értelme van. Mit jelent: «*keresztelni?*» Annyit jelent: Megtisztítani, bemeríteni. Azt akarja tehát a pap mondani: «*Én megszabadítlak téged az eredeti bűntől, az Atyának és Fiúnak és a Szentléleknek nevében*». És: «*Belemerítlek téged a Szenthárom*ságba!» Tehát kettőt jelent: negatíve: *Tisztítani*, pozitíve: *Megszentelni*. Minden keresztségnél ugyanaz történik, ami Jézus Krisztussal történt: Megnyílik az ég a gyermek fölött, az Atya elismeri, mint kedves gyermekét, a Szentlélek alászáll

és szent templomává teszi a kisdedet és a gyermek Krisztus öccsévé vagy hugává lesz. Tehát a gyermek most megszentelődött, belemerült a Szentháromságba!

2. Az élet további futásában is azon fáradozik a Szentháromság, hogy megkezdett művét megőrizze és tökéletesítse, és pedig ismét kettős értelemben: Tisztítással és megszenteléssel. Ezért a legtöbb szentség és szentelmény a *Szentháromság nevében* történik. Nézzük csak a *töredelem* szentségét, azt mondja a pap: «*Feloldozlak a bűntől az Atyának és Fiúnak és a Szentléleknek nevében*». Ha valaki *házasságra* lép, a pap így beszél hozzá: «*Összekötlek titeket az Atyának és Fiúnak és a Szentléleknek nevében*». Amikor elválik egy keresztény a siralomnak e völgyéből, felkiált az Egyház: «*Költözzél el hát keresztény lélek a világból Isten nevében, a Mindenható Atyának nevében, aki téged teremtett, Jézus Krisztus nevében, az élő Fiúnak nevében, aki érted szenvedett, a Szentlélek nevében, aki terád kiöntetett*». Így kísér tehát minket az Egyház a Szentháromság áldásával az egész életen át. Egész életünkön át belemerít, egyre mélyebben belemárt a Szentháromság életébe.

Van azonkívül még két eszköze az Egyháznak, hogy életünket bensőségesen összekösse a Szentháromsággal, s ez a két eszköz az *imádság* és az *Oltáriszentség*.

3. Mivel a keresztény életet a Szentháromság olyan teljesen körülveszi, megértjük, hogy az Egyház legtöbb imája a Szentháromsághoz irányul. Gondoljunk csak a keresztvetésre, amely bekeretezi imáinkat; ez akar a nap első és utolsó imája lenni: «*Az Atyának és Fiúnak és a Szentléleknek nevében*», t. i. kezdem és zárom a napot. A szép «*Dicsőség az Atyának . . .*» különösen sokszor szerepel az Egyház imáiban. Minden zsoltár ezzel végződik, minden zsolozsma-óra ezzel kezdődik; a zsoltározás föl- és alászálló zsoltár-hullámai között ez jelenti az egyenletes *alaptónust*, a lelkünk székesegyházának *harangzúgását*, amely azt akarja mondani: Végül is min-

den imádságunk a Szentháromság dicsőítésére irányul! Ugyancsak ilyen a *Te Deum*, amely a zsolozsmát záró s a Szentháromságra zengett fönséges imádság. Minden jó kereszténynek gyakran el kellene imádkoznia. Nézzük csak a *szentmise* imáit: Sok közülük a Szentháromsághoz irányul, a Kyrie, a Glória minden-minden misekönyörgés, a Credó és még sok más imádság. Végül a hét egyik napja a Szentháromságnak van szentelve: A vasárnap, amint pl. a Szentháromság prefációja is mutatja.

4. Az *Oltáriszentség* az a nagy eszköz, amellyel életünket beágyazhatjuk a Szentháromságba. Ezt könnyű bebizonyítani: A megváltás műve mind a három isteni személyé: Az Atya akaratával elhatározta, a Fiú meghalt érettünk a keresztfán és a Szentlélek folytatja a megváltás művét a lélekben megszentelő erejével. És ha azt kérdezzük, hogy a megváltás kegyelmét Isten hogyan alkalmazza reánk, akkor azt kell felelnünk: *legfőképen az Oltáriszentség által!* Itt is együtt működik mind a három isteni személy: Az *Atya* szent végzésével és kegyelmével — ezért a szentmisében valamennyi imádság az Atyához irányul. A *Fiú* kétszeresen is közreműködik mint *áldozati adomány* és mint áldozatot bemutató *főpapunk*. A tulajdonképeni áldozópap Krisztus, az Ő nevében mutatja be a felszentelt pap az áldozatot: Az áldozati adományok pedig ugyancsak a Krisztus teste és vére. Azonban a *Szentléleknek* is kimagasló tevékenysége van a szent áldozatnál: Ő konszekrál, vagyis Ő hozza létre az átlényegülést, az átváltozást; tehát Ő az «okozója» a Krisztus áldozati testének. Ugyancsak Ő az, aki az Eucharisztia által a lelkek megszentelését végzi. Megharmatozza a lelket kegyelmi harmatával és termékeny földdé teszi, így tehát a szentmise a mi megszentelődésünk műhelye; benne a három isteni személy egyetértőleg működik. Másrészről a szentmise a Szentháromság előtt a legfölségesebb *imádás és hódolat*.

Befejezés: Az Egyház minden eszköze, amelyet kegyelmi életünkben a bölcsőtől a sírig kínál, valamennyi imádság, a vasárnapok, az Eucharisztia: mindez együtt működik arra az egy célra, hogy itt a földön a Szentháromság megszentelt ajándéka legyünk, odafönn pedig ismét visszatérjünk a Szentháromság ölébe, ahonnét kiindultunk.

A Szentháromság a gyermek életében.

(1920.)

A mai nappal belépünk a Pünkösd utáni időbe, ez a «tempus per annum» — az ünnep nélküli idő. Ma a Pünkösd utáni első vasárnapot kellene ülnünk. Az Egyház azonban erre a napra állandó ünnepet, a Szentháromság ünnepét helyezte. Ezzel az ünnepek olyan sorozatát kezdi, amelyek egész másként alakultak, mint amelyeket eddig ünnepeltünk. A Karácsony ünnepe, Vízkereszt, Gyertyaszentelő Boldogasszony, Húsvét, Mennybemenetel, Pünkösd az *üdvtörténet* ünnepei voltak, amelyek tárgya mindig vagy az Úr életének, vagy az üdvtörténetnek egy-egy eseménye volt. Mivel azonban az Eucharisztia a megváltás művének jelenbehozatala és egyben kifejtése is, azért az ünnepek bensőséges vonatkozásban állanak az Eucharisztiával. Ez a kapcsolat az üdveseményeknek az Egyházban és a lélekben való kegyelemteljes megvalósulása, amelyet misztériumnak nevezünk. Azok az ünnepek azonban, amelyeknek sora most a Szentháromság ünnepével megkezdődik, többé nem üdvtörténeti ünnepek, hanem *hitünnepek*. Hitünk egy-egy titkát állítják szemünk elé; itt azután nincs olyan bensőséges kapcsolat az Eucharisztiával. Az Egyház bizonyos hitigazságokat akar lelkünkbe vésni és ezért rendeli az ünnepet, és ez ünnep alkalmával ünnepli az Eucharisztiát. Ma a Szentháromság felfoghatatlan titkát akarja az Egyház megfontolásunkra az ünnep tárgyaként előterjeszteni.

A mai ünnep azonban ünnepnap a mi liturgikus Isten-családunk számára is ; körünkben vannak *gyermekek*, akik első ízben gyakorolják papi általános hivatalukat az áldozati lakomán való részvétellel, vagyis, akik *első szentáldozásukat végzik*. Kössük össze ezt a két alkalmat és kérdezzük meg magunktól, hogy *mint működik a Szentháromság egy ilyen ártatlan gyermekben?* Mivel a gyermek egészen kiskorában még érintetlen a pokoltól és a világtól, benne az Isten működése *még szemmelláthatóbb* lesz.

Amit Isten kifelé teremt és alkot, az mindég a háromszemélyű egy Isten működése, vagyis a teljes Szentháromságé. Igazságos dolog tehát, hogy a mai szentmisében háromszor énekeljük : «*Dicsérjük a Szentháromságot, mert irgalmasságot cselekedett velünk*». Mégis az egyes isteni személyeknek bizonyos munkát és jótéteményeket tulajdonítunk, az *Atyának* a teremtést, a küldetést ; a *Fiúnak* a megváltást és a *Szentléleknek* a megszentelést és a kegyelmek osztását. Lássuk tehát most egy ilyen ártatlan gyermek életében, hogy mint működött benne a három isteni személy?

1. Az Atyaisten szemében a keresztény gyermek története messze születése előtt kezdődik. Még a teremtés sem volt, sem a világ, a hegyek sem keletkeztek, akkor már az Atyaisten gondolt erre a gyermekre. Meg akarja teremteni, meg akarja váltani, részesíteni akarja kegyelmeiben. Ez a *kiválasztás* vagy *előre rendelés* titka. Isten bölcs előrelátásával irányította a történelmet : Ő teremtette és vezette e gyermek nagyszüleit és szüleit ; Ő tett meg minden előkészületet, hogy műve valóban beteljesedjék. Azután a kisgyermek is a létbe lépett: Isten a teremtője testének és lelkének. Figyeljék csak meg egy gyermeknek szent és tiszta testét ; nézzenek a szeme csillagába, az elvesztett paradicsom utolsó emlékei ezek. Mindezt az Atya teremtette ! És ebbe a kis testbe beöntötte a lelket, az élet leheletét,

világosságot az Ő világosságából és most megkezdődött a vándorút az életen át. Az Atya nem veszíti szeme elől gyermekét, bölcs gondviselése vezeti és irányítja őt. Atyja marad; valóban minden Atyaság Őtőle származik. Elmondhatjuk: Dícséret legyen a Szentháromságnak, mert irgalmasságot cselekedett velünk.

2. *A Fiúisten.* Nemsokára a születés után átadta a mennyei Atya a kisgyermeket · Fiának. Akkor a gyermek még az eredeti bűn világában volt és az Atya e kis gyermek kedvéért küldte egyszülött Fiát a világba. De hát mit tett a Fiú a gyermekért? Megváltotta! Mit jelent ez? Krisztus nem általánosságban a «világot» váltotta meg, nem, *ez a gyermek* is ott lebegett a Krisztus lelke előtt, amikor emberré lett! *Ezért* a gyermekért tette ezernyi útját, prédikált, művelt csodákat, *ezért* a gyermekért szívesen ontotta ki minden vércseppjét, *ezért* a gyermekért halt meg, támadt fel és ment fel a mennyekbe! Az üdvösség valamennyi eszközét nem egyedül az «emberiségért», nem csupán az «Egyházért» hozta létre, állandóan *ez* a gyermek lebegett és élt előtte a megváltás munkájában. Mondjuk el ismét: Dícséret legyen a Szentháromságnak, mert irgalmasságot cselekedett velünk.

3. *A Szentlélek-Isten.* Amikor az Üdvözítő a mennybe szállt, akkor is gondolt e gyermekre: «*Nem hagylak titeket árván*». — Jézus ezzel a Szentléleknek ajánlotta e gyermeket, a Szentlélek dolga, hogy gondját viselje; a Szentlélek vezesse el majd a mennyországba. A Szentlélek pedig, az Isten országának építőmestere — azonnal munkához látott! És nem nyugszik mindaddig, amíg az építmény toronyig be nincs fejezve. Naponként dolgozik ezen a munkán: majd súrol (a gyónás szentsége), majd feldíszít. És ma nagy nap nyílik a Szentlélek számára, ma különösen meg fogja szentelni a gyermeket, ma bevezeti a gyermek lelkébe menyasszonyát: a Krisztust. Egyenesen az Oltáriszentség által kíván

a Szentlélek dolgozni és a kegyelmi életet általa akarja befejezni. Tovább is akarja vezetni és a *bérmálásban* majd *falat* akar építeni az ördög támadásai ellen. De a művet befejezéshez is akarja juttatni és át akarja alakítani a földi élet kegyelmi sátorát az örökkévalóság dicsőség-templomává.

Keresztények, bámulattal adózunk a Szentháromságnak! Házat építünk, amelyben Ő akar lakni, Krisztus ugyanis maga mondotta: Ha valaki szeret engem, ahhoz eljövök és Atyám is hozzá jön és lakást veszünk nála! Valóban, dicsőítsük a Szentháromságot, mert irgalmasságot cselekedett velünk! És most ünnepeljük a szent Áldozatot azzal a gondolattal, hogy ezek a gyermekek és mi mindannyian velük együtt egykor a Szentháromságot színről-színre láthatjuk, dicsőíthetjük és neki szívünkből hálát adhatunk!

ÚRNAPJA.

A szentbeszédanyag nagyon bőséges, talán túlbőséges is ahhoz a rövid időhöz, amely e napon prédikálásra rendelkezésre áll, hacsak nem gondolunk arra, hogy az maga ünnep (ha jól megértjük liturgiáját) és a zsolozsma anélkül is már olyan prédikációt jelent, amely megengedhetővé teszi, hogy ezen a napon a prédikációt esetleg egészen elhagyhatjuk. Szentbeszédtémákul kínálkoznak: Az *Eucharistia*, mint áldozat, — mint eledel. «Panis vivus et vitalis» = kenyér, amely él és életet ád. A «Lauda Sion»-t szövegül használhatnók egy szentbeszédhez az Oltáriszentség dogmatikájáról. A «Pange lingua» szintén szép anyagot kínál egy homiliára. Liturgikus szempontból nagyon ajánlható lenne egy beszédben nagycsütörtököt és az Úrnapot szembeállítani. — Az Oltáriszentség előképei: A húsvéti Bárány, manna, a felhőoszlop szép pontokat jelenthetnének egy szentbeszéd felépítésében; a Magnificat-antifóna megmagyarázása is már maga egy kis homilia. Ezenkívül említésre méltó gondolat még a 110. zsoltár, ahol az Úr csodájának emlékéről és a 127. zsoltár, ahol az asztal köré telepedő Isten-családról van szó. Mindkettő a vesperásból van véve.

Bécsben a liturgia barátai az Úrnapját az utolsó öt évben a történelmi nevezetességű Kahlenbergi-erdőben ünnepelték: Néhány száz liturgikusan iskolázott keresztény együtt ünnepelte a szentmisét és a körmenetet. Mindannyiszor öt rövid beszédet is tartottam számukra: Mise közben és mind a négy oltárnál egyet-egyet. Ezek a beszédek egyúttal a körmenet számára elmélkedési pontokul is szolgáltak.

Négy körmenet Jézus életében.

(1925.)

Homilia.

Összegyűltünk ma Kahlenbergen, hogy az Oltáriszentség ünnepét maradéktalanul az Egyház szellemében és fölfogása szerint ünnepeljük. Ez az ünnep

évszázadok futása közben sokfelé túlságosan külsőséggé változott, úgy hogy a nép ma már sokszor nem is veszi észre az ünnep mélyebb, igazi tartalmát. Tisztázzuk hogy *mit* ünnepelünk ma és hogy az Oltáriszentség ünnepéről milyen gyümölcsöket vigyünk magunkkal?

Az Oltáriszentség alapítását ünnepeljük. Ma azt akarjuk pótolni, amit Nagycsütörtökön nem ünnepelhettünk kellő örömmel.

Az ünnep tartalmát azonban világosabban és gyakorlatiasabban is kifejezhetjük: Az Úrnapja a szentmisének, a szentáldozásnak ünnepe, Krisztus eucharisztikus jelenlétének ünnepe.

a) *Ma a szentmise ünnepe van.* Krisztus emberré levésének főcélja a megváltás, amelyet életében engedelmes odaadással teljesített és amelyet halálával befejezett és megkoronázott. Az üdvösség sarkpontja a kereszt; és mindannak e kereszt köré kell gyülekeznie, ami a megváltásban részesülni akar. Hogy pedig ezt megkönnyítse nekünk, embereknek, az üdvösség középpontját Krisztus elibénk, az Oltáriszentségbe helyezte. Keresztények, töltekezzünk el annak komoly felismerésével, hogy a szentmise-áldozat megjeleníti előttünk a Krisztus halálát, minden hatásával és kegyelmével. *Amit csak* várunk a szent kereszttől, annak *mind* részeseivé leszünk a szentmise-áldozatban! Úrnapjának első követelménye tehát ugyanaz, mint ami liturgikus törekvéseinknek is legfőbb pontja: Hogy t. i. az emberek megértsék és az Egyházzal együtt ünnepeljék a szentmisét és vallási életük középpontjába állítsák! Nemde, szégyen lenne egy jó keresztényre, ha legfőbb Isten-tiszteletét, az Úr Jézus örökségét hiányosan és felületesen értené? Dolgozzunk e téren újra minden esztendőben; soha itt eleget nem tanulhatunk. De arra is kell törekednünk, hogy a szentmisét egyre jobban *cselekvőleg* tudjuk együttünnepelni az

Egyházzal. A *megbecsülés* a legfontosabb: A szentmisének valóban a lelkünk kincsévé és értékes gyöngyszemévé kell lennie! Semmiféle ájtatosság, vagy egyházi szokás a legtávolabbról sem mérhető fel méltóság dolgában a szentmiséhez. Legyen a szentmise égi nap, amely uralkodik napjaink és életünk felett, fonódjék minden imánk, cselekedetünk és tűrésünk koszorúba a szentmise-áldozat köré és ha önmagunk már elteltünk ezeknek igazságával és megtanultuk, hogy a szentmisét misekönyvvel és miseszöveggel kezünkben ünnepeljük, akkor kezdjünk felebarátaink között *szentmise-apostolságot!* Ez praktikus gyümölcse lehetne az Oltáriszentség mai ünnepének. Ismétlem: Az Úrnap mindenekelőtt a *szentmise ünnepe.*

b) De egyúttal ünnepe a *szentáldozásnak is!* E téren is meg kell újulni, le kell győznünk a megszokottságból keletkező veszélyeket. Mindenekelőtt tisztáznunk kell, hogy a szentáldozás a *keresztfa* gyümölcse. A szent Áldozat gyümölcsét pedig az áldozati lakomában, a szentmise harmadik főrészében kapjuk meg; azért ne válasszuk el a szentáldozást a szentmisétől!

Sok keresztény számára a mise csupán keret, amelyben a szentáldozásra előkészülnek és azután hálát adnak. Ez tévedés! Az Áldozat az első és csak azután jön az áldozat *gyümölcse!* Innét az alaptétel: Ne legyen szentmisénk szentáldozás nélkül, de szentáldozásunkat se válasszuk el a szentmisétől. A szentáldozás nem önálló ájtatosság, hanem az *Áldozatnak része,* gyümölcse és záradéka! Először magunknak kell eljutnunk ez igazság felismeréséhez és a szerinte való gyakorlathoz és azután apostolkodnunk kell ezért mások között is! A mi körünkben, egyesületünkben felvilágosító munkát kell végeznünk, a templomban is szolídan, de szívósan törekednünk kell arra, hogy a *szentmisében* áldozhassunk! És még egyet: Engedjük, hogy a szentáldozás

utólag is tovább fejthesse hatását életünkben. Ez valóban nem abban áll, hogy hosszú hálaadó imákat mondunk! A legjobb hálaadás, ha az életnek ez a kenyere valóban *életet teremt bennünk*, kettős értelemben: (Panis vivus et vitalis) isteni életet teremt bennünk szeretetben, munkában, türelemben és odaadásban.

Mondjuk meg röviden: *Az Úrnapja a helyesen gyakorolt szentáldozás ünnepe is!*

c) Végül az *eucharisztikus jelenlétet* is ünnepeljük ma. Természetesen, Krisztus az Eucharisztiát nem azért alapította, hogy itt a földön imádják. *Áldozatnak* és *eledelnek* kellett lennie, nem annyira az imádás tárgyának. Az Úr mennybemenetele által mintegy *el akarta vonni tőlünk testi jelenlétét*, hogy *ne* a láthatóhoz ragaszkodjunk, hanem *lelki* emberek legyünk és vágyódásunkat az *égbe* irányítsuk. Ezért Jézus jelenlétét az Eucharisztiában ne fogjuk fel olyan túlzottan *személyileg*, túlzottan *térbelileg*. Emellett azonban *hittétel*, hogy az Úr az Eucharisztiában testével és lelkével, Istenségével és emberségével *jelen van*, amelyet mi mindörökre vallani akarunk! És nagy vigasztalás számunkra, hogy a Tabernákulumban Krisztus feláldozott Teste nyugszik, amely mi érettünk a halálba vitetett! Szent számunkra ez a hely és az Oltáriszentség csak még nagyobb szentséget és megszenteltséget ád az Isten házának, amelyet Isten jelenléte tesz fölségessé. *Az Úrnap tehát az eucharisztikus jelenlét ünnepe!*

Kedves Keresztények, végezzünk magunk és mások számára is gyakorlati Úrnapi munkát! A most következő felajánláskor vigyük az oltárra *elhatározásunkat* és *kérésünket:* Az áldozat és áldozati lakoma legyen a *napja* a mi életünknek!

Az első oltárnál.

Szent szokás egyes országokban, hogy az Úrnapi szentmise után a legméltóságosabb Oltáriszentséggel körmenetet tartanak és hogy a négy oltárnál a négy evangélium kezdetét éneklik el. A körmenetekben való részvétel tökéletesen megfelel az ember természetének; ahol tele van a szív, ott ez kiárad nemcsak az ajakra, hanem valamennyi érzékre, az egész emberre is és külsőleg is megmutatni készteti azt, ami bensőnket eltölti. A körmenet tehát *hitünk örvendező megvallása;* egyúttal nagyszerű tevékenység a közösség számára: Isten gyermekei, mint mennyei Atya fiai és leányai közösen akarják Atyjukat dicsőíteni és isteni testvérüket, Jézus Krisztust győzelmi menetben akarják körülhordozni. És hogy mi a körmenetünkkel hegyeken és erdőkön át járunk, annak is mélyebb értelme van. A természet is, mint koszorú fonódhatik a Monstrancia köré, az Oltáriszentség a természetet is felemeli és kitünteti, hiszen az Úr természeti adományokat kenyeret és bort választott ki földi jelenléte takarójául.

De miért éneklik el a *négy evangélium* kezdetét? Ez jelképes dolog: A kezdet az «*egész*» helyett áll. Az evangélium viszont Krisztusnak szimboluma, tehát azt akarja megjeleníteni: Krisztus uralkodjék az egész világon, Krisztus tanítását hirdessék a négy égtájon, az egész földkerekségen. Amikor a négy evangélium bevezetését énekeljük, az egész «evangéliumot» akarjuk érteni ezen és azt akarjuk, hogy Jézus egész élete vonuljon el előttünk. Az Egyház is azt akarja mondani: Az Eucharisztiában újul meg Jézusnak élete. Ezért a négy oltárnál emeljünk ki Jézus életéből *négy körmenetet* és próbáljuk összekötni a mi processziónkkal!

Az *első Úrnapi körmenetnek* volt a legnagyobb hasonlatossága a maihoz. Gábriel főangyal már eltávozott

a názáreti házacskából és az isteni Ige testté lőn a Szűz ölében! Ekkor az Isten Menyasszonya felkészült, hogy a hegyek közé menjen és meglátogassa rokonát, Erzsébetet. A legelső Úrnapi körmenet *Mária vándorútja* volt a hegyeken át. Ekkor vitetik először Zsidóországon keresztül az Úr teste a Szűz szíve alatt! Költők és festők próbálták megörökíteni ezt a jelenetet, szerintük az angyalok rózsát hintenek az útra, elsöprik a töviseket, az angyalok énekelnek szent énekeket és lóbálják a tömjénezőt, a fák örvendezve zúgják: *Ő jön, hogy megváltsa a világot!* A madárkák dicshimnuszt énekelnek, a természet hódol Királya előtt!

Keresztények, nem lehet ebben látni sok egyezést a mi processziónkkal? Mi is egész életünkön át hordozzuk ugyanolyan tiszta szívvel, ugyanolyan tiszta kézzel a mi Istenünket, mint ahogyan Mária hordozta a hegyeken át. A mi életünk is legyen igazi Úrnapi körmenet.

A második oltárnál.

Az evangéliumban olvasunk egy második úrnapi körmenetről is. Az Üdvözítő éppen lecsendesítette a tenger viharát és kiűzte a démon-légiót a Gerasabeli pogányokból; ekkor látjuk Őt ismét Kafarnaum felé hajózni a tengeren. Alig szállt ki a hajócskából, betegek és segítségreszorulók rajokban tódulnak hozzá és hatalmas menet kezdődik Kafarnaum felé. A tömeg csak lassan mozdul előre és valamennyien ott tülekednek az Úr körül, mindenki közelében kíván lenni. Ott van egy asszony is; évek óta szenved, odatöri magát Jézushoz, meg akarja érinteni ruháját, mert akkor *meggyógyul.* Jézus elé lép a zsinagóga előljárója is: «Leánykám haldokolva fekszik!»...

A *csodatévő Jézus útja valóságos második úrnapi körmenet,* amelyet az evangélium nekünk mutat. Nemde,

hasonlít a mi körmenetünk az Ő útjára? Az Eucharisztia folytatja Krisztus csodatételeit, természetesen ezek nem annyira láthatók, mint inkább láthatatlanul történnek. Az Oltáriszentségben *Annak Teste* van itt, aki a szenvedélyek viharát lecsendesíti, aki szívünkből az ördögöt kiűzi! És mi *nem csupán a ruháját* érintjük meg, hanem *Testét* is élvezzük és meggyógyulunk lelkünk betegségeiből! Most is nagyon sok embernek megmenti az Úr leányát, vagy fiát a lelki haláltól. Imádjuk csodatévő Üdvözítőnket!

A harmadik oltárnál.

Az evangélium egy harmadik úrnapi körmenetet is állít elénk: Az Úr Krisztus holttestét *sírba viszik.* Az Üdvözítő meghalt, szent oldalát átszakították, abból vér és víz ömlött ki. A szent testet a tanítványok veszik le a keresztről és odafektetik az Isten — Anya ölébe; megmossák és vászonba göngyölik, azután megkezdődik *az úrnapi processzió.* A szó igazi értelmében az Úr testét Istenségével együtt viszik a sírhoz. Befektetik egy újonnan vágott sziklasírba és várják feltámadását.

E között a menet között és a *mi* processzionk között párhuzamot is vonhatunk. Ne feledjük el, hogy itt az Úrnak *feláldozott* szent Testét hordozzuk, amelyet Ő *halálra* adott értünk; ne feledjük el, hogy az Oltáriszentség a lehető legbensőségesebben *össze van kötve Krisztus áldozati halálával!* Szent Pál világosan beszél erről: «*Valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdetitek, amíg visszajő*». A feláldozott Testet vívő *körmenet* az, amelyben résztveszünk! Az «Úrnapja» szó annyit tesz, mint az «Úr szent testének napja». Persze ez *nem gyászmenet,* hiszen nem halálhoz és rothadáshoz vezet, hanem *élethez és megdicsőüléshez;* ez a menet a *diadalmas öröm körmenete!*

Azonban azt kérdezhetjük: *Hol van a sír,* amelyben

lefektetjük az Úr testét? Keresztények, ez a sír a *szívetek!* Szent ez a sír; százan és százan szent sírrá avatták szívüket ma a szentmisében! Ebből is menekülnie kell a halálnak és a pokolnak, ebből a sírból is győzelmi zászlóval kell kiemelkednie a feltámadott Üdvözítőnek! Igen, szívünket és testünket tegyük minél előbb és minél gyakrabban az Úr Teste befogadásának szent sírjává!

A negyedik oltárnál.

A negyedik Úrnapi körmenet evangéliumában az *Úr mennybemenetelét* látjuk magunk előtt, amint Jeruzsálemből az utolsó vacsora teréből a kis keresztény közösséggel az Olajfák hegyére megy, ott azután áldásra emeli kezeit és fölemelkedik a felhők fölé, valamennyi angyali kar kíséretével isteni trónusához és *ott ül az Atya jobbján!* Ez is igazi «*Úrnapi körmenet*» volt! Mert Jézus megdicsőült emberi testével szállott égbe. Az Üdvözítő győzelmi menete *diadalmenet* lett az egész megváltás nehéz harca után. Ezt a menetet is a mi Úrnapi körmenetünkhöz hasonlíthatjuk. Az Egyház is bátorít erre azzal, hogy a körmenet *két himnusza* tulajdonképen mennybemeneteli ének. *Vajjon nem igazi diadalmenet egy ilyen körmenet?* Egy sereg *győztes* vonul itt tova a halál és pokol legyőzőjével. Mondjátok, e menetben való részvételünkkel nem azt valljuk-e meg, hogy bennünk is a lélek győz a test felett, hogy bennünk is a *Krisztus győz a világ felett?* Legyünk tudatában e győzelemnek, mert azzal vagyunk összeköttetésben, Aki azt mondta: «*Bízzatok, én meggyőztem a világot*». A Laudesben az Úr ígéretét hallottuk: «*A győztesnek az elrejtett mannából akarok adni*».

És a legméltóságosabb Oltáriszentség nem maga az igazi Égi Kenyér? Azt mondja az Üdvözítő: «*Nem Mózes adott nektek kenyeret az égből, hanem az én mennyei Atyám adta nektek az igazi égi kenyeret*». Az Úrnapi

officiumban gyakran imádkozzuk: «*Égből adott nekik kenyeret, amelyben minden édesség megvan*», az égi kenyérnek tehát *égi emberekké* kell avatnia minket. Mondjátok, a mi körmenetünk nemde «*látványosság az angyaloknak és embereknek?*» Csaknem valamennyien magatokhoz vettétek az Úr Testét, minden résztvevőt *erős hit* tölt el, valamennyien *megszentelő kegyelemben* járunk, *mennyország* van szívünkben, valóban *istengyermekek* hordozzák az Égi Kenyeret az erdőn át.

Végül figyeljünk arra is, hogy az Oltáriszentséget a *jövendő dicsőség zálogának* nevezzük. Az úrnapi vesperásban azt imádkozzuk: «*Ó, szentséges lakoma, amelyben Krisztust élvezzük és amely az örök dicsőség zálogát adja*».— «*Aki eszi az én testemet és issza véremet, örök élete lesz és én feltámasztom az utolsó napon*». — Az Úr égi Testé át akarja alakítani szegényes, alacsonyrendű testünket és az ő megdicsőült testéhez tenni hasonlóvá!

Krisztus, a király.

(1926.)

Homilia.

Az idén ismét a történelmi Kahlenbergben ünnepeljük Úrnapját; azon a helyen, amelyről 1683-ban segítség és szabadulás jött a töröktől szorongatott Bécs számára, azon a helyen, ahol szent barátok, a kamalduli szerzetesek mintegy 100 esztendeig imádkoztak, vezekeltek és engeszteltek a lenn élő nagyváros bűneiért. Ezen a helyen, távol minden világi pompától, tisztán liturgikus úrnapi ünnepet ünnepelünk, az Úr Jézus Krisztus Szent Teste és Vére alapításának ünnepét.

Ez évben ünnepünknek különös irányt szeretnénk adni. Krisztus sokféleképen működik az Oltáriszentségben, Ő a mi papunk, Üdvözítőnk, tanítónk, pászto-

runk, táplálónk, a mi vőlegényünk. Azonban a szentséges atya, XI. Pius pápa, ez évben különösen *egy* dologra mutat rá, amelyet eddig kevéssé méltattunk figyelemre, vagy azt mondhatnók: elfelejtettünk, egy olyan szempontra, amely teljesen őskeresztény, teljesen liturgikus, — ez évben a Krisztus királyságának nézőpontjából ünnepeljük Úrnapját. Krisztus az emberiség királya, a világ királya, a lelkek királya, királyságát legszebben az Oltáriszentségben gyakorolja. Keresztények, sokat lehetne erről mondani, ma azonban nincs idő reá, csak arra szeretnék röviden rámutatni, hogy az úrnapi zsolozsma elején, az éjtszakai imádság (matutinum) hívogatójában ezt énekeljük és imádkozzuk: «*Jöjjetek és imádjuk Krisztus királyt, a nemzetek uralkodóját, aki a kegyelem teljességét adja azoknak, kik Őt magukhoz veszik*». Rá akarok mutatni arra, hogy az őskeresztény bazilikában csaknem általános volt a Krisztusnak mint trónján ülő Királynak mozaikképe, amely kifejezte a régi Egyház hitét: A szentmisében az Úr mint Király trónol előttünk, az oltár Krisztus királyi trónusául szolgál, ezért az első keresztények akkor is imádva borultak le az oltár előtt, ha az Oltáriszentség nem volt ott jelen. Az Introitusban az isteni Király trónja elé lépünk, a fölajánlási menetben a királyi trónhoz mély tisztelettel közeledünk. Az Úrfelmutatásban közénk lép az isteni Király és az áldozási lakomában bevonul szívünk Jeruzsálemébe. Ezzel a szemponttal az egész liturgia érthetőbbé lesz; a liturgia a mi udvari szolgálatunk, királyi szolgálatunk isteni Királyunk, Krisztus előtt. Ünnepeljük tehát a mai Úrnapi ünnepet mint *győzelmi ünnepet*, a körmenetet pedig, mint isteni Királyunk *diadalmenetét*.

Az első oltárnál.

Úrnapi körmenetkor négy oltárt szoktunk felállítani a világ négy tája felé és elénekeljük a négy evan-

gélium kezdetét. Ebben szép jelképes gondolat rejlik: Az evangéliumnak, Krisztus tanításának terjednie kell a világ minden része felé és Krisztusnak, mint királynak uralkodnia kell valamennyi teremtményen. Az evangélium kezdete az egész helyett áll. Az Egyház tehát minden egyes oltár fölé lélekben odahelyezi az illető evangélista által rajzolt Krisztus-képet, és pedig ez évben mint király-képet. Nézzük az első oltárnál a Krisztus király képét *Szent Máté* szerint.

Csak pár gondolat. Máté az Urat, mint a bűnöző emberiség királyát, mint a *bűnösök királyát* festi. Máté maga megvetett *vámos* volt, a vámost nyilvános bűnösnek számították, akiket a zsidók megvetettek. Ezt a megvetést egész életén át magával kellett hordania. Evangéliuma kezdetén Krisztus származásfáját írja le, amelyben azt látjuk, hogy az Úr ősei között *bűnösök is* vannak, bizony bűnösöktől *is* származik: ősanyái között négy bűnös és pogány asszony is van. Élete kezdetén *pogányok* keresik az újszülött királyt s amikor megtalálják Őt, a *bűnös* pogány világ nevében hozzák el ajándékaikat és hódolatukat. Azután látjuk az Urat a hegyen ülni, hegyi beszédet tart, mint király és törvényhozó: A hegyibeszéd főtartalma a «régi és az új törvény»: Bensőségessé akarja tenni a törvényt, tökéletesíteni akarja . . . Elég ennyi, mindenki fesse tovább magának ezt a képet, a Krisztus király képét, aki a bűnösöknek is királya.

És most kérdezzük magunktól, hogy mit mond ez a kép *nekünk, szegény bűnösöknek?* Azt mondja: Krisztus legyen a te királyod is, király a testeden, király a lelkeden, király az értelmeden, király az akaratodon, király érzékeiden és hajlamaidon, király a szenvedéseidben, király a szívedben! Ha komolyan akarjuk venni a Krisztus királyságát, akkor szakítanunk kell a bűnökkel! Hiszen a bűn lázadókká tesz minket Királyunkkal szemben. De akkor azután használnunk kell a bűn nagy

ellenszerét is, a legméltóságosabb *Oltáriszentséget.* Az első oltárnál tehát imádkozunk a bűnösök Királyához, hogy bocsássa meg minden bűnünket.

A második oltárnál.

A Krisztus király képe Szent Márk szerint : Hogyan festi Szent Márk elénk a Krisztus királyt? Úgy, mint aki úr a pokol felett is, mint a *gonosz lelkek királyát.* Márk Rómában írta evangéliumát, abban a Bábelben, amely a pogány sok-istenimádásnak székhelye volt és ott a keresztény rómaiaknak megmutatta, hogy az Úr Krisztus mester és király a pokol felett is. Látható előszeretettel mondja el Szent Márk, hogyan gyógyította meg az Úr Jézus a megszállottakat és hogyan űzte ki az ördögöt. Tudósításaiból egy komoly, talán *komor* kép emelkedik ki, de olyan kép, amely sokat mond nekünk : *Krisztus király a pokol felett is!* Ha nekünk kellene megfestenünk, az ismert zsoltárverset (109. zs.) hívnám segítségül : «*Mondá az Úr az én Uramnak: jobbom mellől foglalj helyet, míg lábaid alá zsámolyul alázom mindvalamennyi ellenségedet!*» Az Atya mellett a trónon ül Krisztus és lába alá tapossa a sátánt. Ez épp most vigasztal minket, a nehéz időkben vigasztalást jelentett már az első kereszténynek is az üldözések közepette. Ma is megvigasztal minket. Talán épp a mi napjainkban büszkébben emeli fel megint fejét a pokol, mint bármikor : «*A sátán megkívánta, hogy megrostálja a kereszténynek, mint a búzát!*» A hit ellenségei a pokol zsolozsmájában állanak, el akarják rabolni tőlünk gyermekeink lelkét, meg akarják rontani az ifjúságot, le akarják rombolni az Egyházat. Keresztények, vigasztalódjatok, Krisztus ma is király a pokol felett, Ő mondotta és meg is fogja tartani : «*A pokol kapui nem fognak erőt venni az Egyházon*». Odafönn majd mindenkinek hódolnia kell Előtte, akár úgy, mint Péternek, akár úgy, mint Júdásnak. Akár a

bűnbánó Péterrel fogják dicsőíteni a Krisztus *irgalmasságát*, akár a megátalkodott Júdással lesznek kénytelenek elismerni *igazságát*. Egyetlen törekvésünk az legyen, hogy a pokol erőit száműzzük lelkünkből. Mibennünk Krisztusnak, a béke királyának kell laknia. Imádkozzunk tehát ehnél a második oltárnál *az igazi lelki békéért* ahhoz, Aki király a pokol minden erői felett is.

A harmadik oltárnál.

A Krisztus király képe Szent Lukács szerint. Ha Szent Márk Krisztust mint királyt mutatta, aki lábaival a sátán fejét eltiporja, akkor Szent Lukács, aki festő és orvos volt, a Krisztus királynak egy másik, szívet örvendeztető képét rajzolja elénk: az emberek iránt barátságos, *kegyes királyt, az irgalmasság királyát!* Szent Lukács a Krisztus könyörülő szeretetének evangélistája, Ő és csak ő őrzött meg számunkra egy egész sor eseményt és hasonlatot, amelyek az Üdvözítő jóságát egészen különösen mutatják. Gondoljunk mindenekelőtt a páratlan szép *gyermekségi történetre*, az Úr *születésére*, gondoljunk *Magdolna megtérésére*, a *jobb latorra*, az *irgalmas szamaritánus* példabeszédére, a *tékozló fiú* és a *szegény Lázár* felemelő tanítására, gondoljunk az *emmausi jelenetre*. Valóban, Szent Lukács a Krisztus irgalmasszívű királyságának hirdetője!

Talán ez a királykép mond nekünk legtöbbet. Krisztus királya akar lenni szívünknek, de nem hatalommal és megfélemlítéssel akarja felettünk átvenni az uralmat, hanem a szeretet hatalmával akar uralkodni. Királyunk akar lenni, a mi lelkünk *királya* Ő legyen, arra van lelkünk hivatva, hogy Ővele menyasszonyként eljegyezze magát. Azért most a földön nem tűzben és villámlásban jelenik meg, hanem a szelídség öltözetében, a természet színeinek köpönyegében, *borban* és *kenyérben*. Nem használ kényszert, az Eucharisztiában a sze-

lídség királyi hatalmát akarja gyakorolni, senkit sem akar elijeszteni és mindenkit magához akar vonzani. Ez a mindannyiunk királya most azt kiáltja : «*Jöjjetek mindannyian, akik fáradtak és terhelve vagytok és én megenyhítlek titeket és nyugalmat találtok lelketeknek!*» A harmadik oltárnál kérjünk most *áldást a föld gyümölcseire;* ez a kérés jól illik a harmadik királyképhez : Ahhoz a szelíd Királyhoz, Aki magára öltötte a természet köpenyét !

A negyedik oltárnál.

Az első oltárkép Krisztust, mint a *bűnös emberiség* királyát mutatta ; a második Krisztust, a *pokol* királyát ; a harmadik Krisztus-kép az *irgalmas* szeretet királyát. Szent János, a sas az evangélisták között, a *legfönségesebb királyképet* festi előttünk : Krisztus az *isteni* király, Krisztus az *ég és a föld* királya. Ezt a képet is szeretettel össze lehetne állítani Szent János evangéliumából. Épp az imént hallottuk a Szent János-evangélium fölséges prológusát, milyen nagyszerűen és milyen ősi, hatalmas vonásokkal rajzolja a negyedik evangélista isteni Királyunkat mint örök Igét, amely kezdettől volt ; mint isteni életet, amelyben minden élet teljessége lakozik ; mint világosságot a sötétségben, mint mindent felmelegítő és világító Napot, mint Istennek kegyelemmel és igazsággal teljes dicsőségét ! Az Egyház naponként leleplezi ezt a fölséges Krisztus-képet a szentmise *végén,* azonban értsük meg, hogy ez a fenséges Király minden szentmisében megjelenik köztünk, hogy részt adjon nekünk isteni életéből, hogy bevilágítson szívünk sötétségébe és lelkünket királyi országgá tegye.

Szent János királyképén csak egy vonást emeljünk ki : A szenvedés-történet egészen a Krisztus királyságának szempontja alatt áll. A szinoptikusok inkább a szétaposott «*férget*», a «*fájdalmak emberét*» rajzolják ; János azonban a *királyt* mutatja meg a kereszt trónján. Feled-

hetetlenül szép az a jelenet, amikor a Pilátus előtt álló Jézust Pilátus kérdi : «*Király vagy-e Te?* — Jézus a halál küszöbén feleli : «*Király vagyok, de az én országom nem e világról való*». Igen, Krisztus a mi isteni Királyunk mind a szenvedésben, mind a megdicsőülésben, mind a szentmise titkában ! Ismerjük el Őt királyunknak, szolgáljunk neki, mert így mindannyian, akik most az Ő szent teste körül hívő lélekkel összesereglettünk, a nagy király kíséretében fogunk bevonulni az örök dicsőségbe, ahol Vele együtt uralkodni fogunk.

O sacrum convivium.

(1927.)

Rövid beszéd a szentmisére.

Ismét kivonultunk mi, a liturgia barátai az erdők magaslataira, hogy az Úrnap ünnepének liturgikus kincseit a szabad természet csendjében kapcsoljuk magunkhoz. Előre elutasítjuk magunktól az ellenvetést, mintha menekülni akartunk volna a plébánia-közösségekből. Elismerjük, hogy a plébánia az Isten akarata szerinti liturgikus alapközösség. Azonban most liturgikusan képezni és töltekezni akarjuk magunkat, hogy azután meggazdagodva térjünk vissza a plébániai közösségbe és annál többet tudjunk adni önmagunkból az egyházközségi életbe !

Keresztények, mi *liturgikusan* üljük meg az Úrnapot, vagyis nem annyira *népiesen*, mint ahogy errefelé az szokásos. Nem kifelé és nem annyira külsőségekben, hanem «együtt az Egyházzal» akarjuk ünnepelni és főleg azt akarjuk, hogy a liturgikus szövegek értessék meg velünk, mit jelent az Oltáriszentség ünnepe és milyen kötelezettségeket ró reánk !

a) *Mit ünnepelünk ma tulajdonképen?* Mi az alap-

hangja e magasra hangolt ünnepi örömnek? A feleletet az Úrnap értékes Officiumában találjuk. Akvinói Szent Tamás, ez a mélyen gondolkodó és nagy szent, mint koszorút fonta ezt az officiumot az ünnep köré. Kit illet a mai nap dicsősége? A mai «éjtszakai imádság» (matutinum) bevezető éneke azt mondja: «*Krisztust, a királyt, a népek uralkodóját, aki az Őt élvezőknek a lélek teljességét adja*». Csak néhány perccel ezelőtt énekeltük a szekvenciában: «*Dicsérd, Sion, Üdvözítőd, jó Pásztorod, hű segítőd, — áldja hangos éneked!*» Tehát a Krisztust dicsőítjük ma, a Királyt, Krisztust, az Üdvözítőt, a Tanítót, a Pásztort, a Jótevőt! Azonban tovább kérdezzük: Miért tiszteljük és ünnepeljük Őt ma különösképen? A felelet: Mert testét és vérét ételünkül és italunkul adta, ez a mai ünnep főalapja.

Lelki szemeink előtt feléled a nagy óra, amelyet Szent Pál a mai szentleckében oly megható- szépen rajzol: «*Az Úr Jézus, azon az éjtszakán, amelyen elárultatott* — tehát a legfeketébb hálátlanság éjtszakáján — *hálát adván, megtöré a kenyeret és mondá: Vegyétek és egyétek . . .*» Erről az óráról mondja a szeretett tanítvány bevezetésében, olyan szemléletesen: «*Mivel szerette övéit, a legnagyobb mértékben bebizonyította nekik szeretetét*», az Eucharisztia titka által!

b) Lássuk a *kötelességeket* is, amelyeket Úrnap ünnepe ránk ró. Vizsgáljuk meg, *mi* számunkra a legméltóságosabb Oltáriszentség, és minek *kellene* lennie? Az Eucharisztia nem *egy* eszköz a megszentelődésre szolgáló sokféle eszköz közül, az Eucharisztia a mi keresztény kultuszunknak, istentiszteletünknek *középpontja*, vallási életünk *alapja!* Ha az Egyház istentiszteletét liturgiának nevezzük, azt mondhatnók: az *Eucharisztia az Egyház liturgiája.* Ha tehát ma komolyan, becsületesen és liturgikusan akarjuk ünnepelni az *Úr szent Testének napját*, akkor legbensőbb törekvésünk az legyen, hogy az Eucharisztiát valóban val-

lási életünk *középpontjába* állítsuk. De ugyanazon módon és ugyanazon rendben, amint Krisztus akarja és Krisztus megállapította. Mondjuk ki rögtön : a mi vallási középpontunk *nem a tabernákulum*, nem is a Szentáldozás, *hanem a Szentmiseáldozat!*

Ez nem lenne az Eucharisztiának igazi, Krisztustól akart *sorrendje:* Először a *tabernákulum*, azután a *szentáldozás* és végül, mert éppen parancsolva van, a *szentmise.* Mi, a liturgia barátai *erősen hisszük, hogy Krisztus jelen van és jelen marad az Oltáriszentségben*, meg is adjuk az Oltáriszentségben neki a kötelező imádást és tiszteletet ; de nem *ez* az elsődleges dolog ! Ő nem azért alapította e legszentebb szentséget, hogy itt a földön személy szerint közel legyen hozzánk, ellenkezőleg, azért távozott el tőlünk az égbe, hogy távol legyen tőlünk : «Jó a számotokra, hogy Én elmegyek ; mert ha nem mennék el, a Vigasztaló nem jöhetne el hozzátok». Mint megdicsőült király, az égben akart az Atya jobbján ülni, hogy a mi vágyódásunk is oda menjen fel, hogy itt a földön zarándokoknak és idegeneknek érezzük magunkat.

A szentáldozás azonban egyedül szintén nem lehet vallási életünk középpontja ; az Eucharisztia ugyanis *áldozati eledel* és az is marad. Az Eucharisztiában Krisztus nem azért jön a lélekbe, hogy szent párbeszédet tartson ; a kegyelmi élet *tápláló ereje* akar lenni, a Krisztus-fáról való áldozat *gyümölcse.*

Vallási középpontunkba a *szentmisét* állítsuk, amelynek gyümölcse- és befejezéseként készül az áldozati lakoma. A mai ünnepen ez Istentől előírt kötelességünk.

Ha liturgikusan akarod Úrnapját ünnepelni, akkor a legnagyobb életfeladat számodra, hogy a szentmiseáldozatot lelked templomává, főoltárává tedd. Minden más ájtatosság és istentisztelet csak mellékkápolna, amely nem akadályozhatja a kilátást a templom középpontjára, a szentmisére ! Ha azonban tudom,

hogy szentmise a legfőbb jónk és drágaságunk, abból az következik, hogy mindig jobban meg kell értenünk és mindig mélyebben kell felfognunk, hogy törekednem kell «**a szentmisét** *imádkozni és nem csupán a szentmisében imádkozni*», hogy az áldozatot a lehető legnagyobb mértékben cselekvőleg kell ünnepelnem, együtt az Egyházzal és együtt a pappal! Arra fogok törekedni, hogy a *misekönyvet* legkedvesebb könyvemmé tegyem! A szentmisének kell életünk forrásává lennie! Az egész keresztény élet a Krisztus halálában és föltámadásában való egyre mélyebb *begyökerezettséggé* lesz, másrészt olyan élet, amely az áldozati gyümölcs erejéből való életté alakult. Valóban, ez az Oltáriszentség értelme: A keresztségben besoroltattunk a Krisztus halálába, az Eucharisztiával a Krisztus halálos áldozatának folyton tartó megülésével *a bevégzettség, az égi tökéletesedés* felé vezettetünk!

Krisztus, Megdicsőült Királyunk az égi Atya jobbján, köszönjük neked, hogy hátrahagytad nekünk, gyermekeidnek, feláldozott Testedet! Szentséges örökségül szent tisztelettel hozzuk jelenbe megváltási Áldozatodat: «*Ezt tegyétek az Én emlékezetemre!*» Ez legyen számunkra legdrágább a földön. Magunkhoz vesszük az áldozati lakomában kereszthalálod gyümölcsét lelkünk eledeléül. Adj kegyelmet, hogy szent parancsolatodat Istennek tetsző módon betölthessük!

Az első oltárnál.

Szent Tamás az úrnapi officiumban minden oldalról megvilágítja az Eucharisztiát, előképeit, hatását és jelentőségét, az Egyház és a lélek számára. Amikor azután a nap végén a második vesperásban eljut a *Magnificát*hoz, hogy mindenért szívből hálát adjon, akkor mégegyszer röviden össze akarja foglalni mindazt, amit e nagy szentségről tud; és négy rövid mondatban fejezi ki magát, amikor azt mondja:

«Ó szent lakoma, amelyben Krisztust vesszük,
Amelyben szenvedésének emlékét üljük,
Amelyből a lelket kegyelem tölti el,
És amelyben az örök dicsőség zálogát adja nekünk».

Szent Tamás ezzel a legfontosabbat közölte velünk. Elmélkedjünk, gondolkodjunk erről a négy mondatról, miközben az Eucharisztia drága kincsével erdők és mezők között zarándokolunk.

«Ó szent lakoma, amelyben Krisztust vesszük magunkhoz.» Ez az első, amelyet Szent Tamás mond: Szent lakoma készült számunkra, gondolataink visszaszállnak a szent történethez; látjuk Izrael fiait vonulni a pusztában, ahol Isten volt népének vezetője és táplálója. *«Csodáinak emlékét készítette az irgalmas Úr: Eledelt adott azoknak, akik Őt félik».*

A pusztában a *manna* az isteni gondviselés nagyszerű bizonyítéka, de egyúttal előkép is volt. Az Úr maga mondja az Oltáriszentséget megigérő beszédében: *«Nem Mózes adott nektek igazi kenyeret... atyáitok mannát ettek a pusztában és meghaltak, — aki ebből a kenyérből eszik, örökké él».* Tehát mi, keresztények szerencsésebbek vagyunk: Az élet pusztaságában számunkra is terítenek asztalt. Naponként táplálnak mannával, ez azonban az ószövetségi mannát kétféleképen is felülmulja: *«Él ez a kenyér és örök életet ád».* Szent Tamás szépen mondja: *«Kenyér, mely él és életet ád»* (Panis vivus et vitalis). Azért azt mondja a mi versünk: *«Ó szent lakoma, amelyben Krisztust élvezzük».* Az egyházatyák azt mondják: Amikor az Úr arra készült, hogy a lelkek számára eledelt válasszon, valamennyi teremtményt felvonultatta maga előtt; de egyiket sem találta elég értékesnek erre a szerepre; ezért rendelte saját testét és vérét a lélek táplálására. Tehát magát Krisztust élvezzük ennél a lakománál. Szent Tamás egészen megrendülve áll a szeretet e titka előtt és azt mondja: *«Ó cso-*

dák csodája! Ime a szolga, a szegény, saját Urát eszi és élvezi!»

Két szép festményt tár elénk a mai liturgia, az első a 22. zsoltár: Örömlakoma: «*Asztalt készítesz szemeim előtt, ellenére mindazoknak, kik törnek ellenem!*» — «*Homlokomat olajjal kened fel és szinültig habzik az én serlegem!*» Ez valósággá lesz a szentmise lakomájában, Krisztus barátjaként asztalhoz hív minket. A második kép még szebb: A 127. zsoltár. Egy boldog családot látunk itt, az Atya, Krisztus, véres munkában szerzi meg Kenyerét; az *anya* olyan, mint termékeny szőlőtő, ez az Egyház az Eucharisztiában; a *gyermekek* mint a fiatal olajfák sarjadnak az asztal körül, ezek mi vagyunk. Valóban ez az igazi kép: Mint gyermekek ülünk az Anyaszentegyház családi asztalánál és magunkhoz vesszük a Kenyeret: «*Amely él és életet ád*».

A második oltárnál.

Ó, szent lakoma, amelyben Krisztust élvezzük: ez békés kép volt. Most azonban a liturgia szomorú szenvedési képet játszat le előttünk: «*Szenvedéseinek emlékét ünnepeljük*». Keresztények, mi minden rejlik ez ártatlan szavak mögött! A megváltás egész története ott áll szemünk előtt, a paradicsomi tudás fája, az első bűn. Elvonul előttünk a megváltatlan emberiség egész nyomorúsága. És most látjuk földreszállni az Isten szolgáját, Jézus Krisztust. Jászol a bölcsője, kereszt a halálos ágya! Királyi szabad elhatározással, de egyben a legkeserűbb szenvedések között is vette magára a halál büntető ítéletét. Három nap mulva újra feltámadott és mint győztes vonult az égbe! Ez a Krisztus megváltási cselekménye, amelyet érettünk végbe vitt, előttünk teljesített be. Meghalt előttünk, hogy ne kelljen meghalnunk örök halállal, feltámadott mint a mi elsőszülöttünk, hogy mi is feltámadhassunk, — felment a

mennybe, hogy vele együtt mi is a mennyországba jussunk. Mindezt: Életet, halált, feltámadást, mennybemenetelt a liturgia, mint «passio Christit», Krisztus szenvedését említi. És most mindegyikünkhöz kell hogy odalépjen ez a megváltási tett, amely egykor végbement, csakhogy nem csupán *gondolatilag*, az emlékezésben. Nem így, hanem *jelenvalóvá* lesz titokzatos valóságában és erejével. És az Eucharisztia által történik mindez, és ezt misztériumnak nevezzük: A szentmise Áldozatában jelenbe hozza Krisztus az ő halálát, feltámadását, mennybemenetelét, egész megváltási művét. Ezt jelenti az a szó: «*Szenvedéseinek emlékét ünnepeljük*». Így megértjük az átváltozás utáni emlékezési imát: «*Azért megemlékezünk Fiad, Krisztus Urunk üdvözítő szenvedéseiről, halálából való feltámadásáról, dicsőséges mennybemeneteléről és feláldoztatásáról*». Olvassuk Szent Pál megkapó szavait is (a szentmise áldoztatása alatt ma újból és újból elénekéljük): «*Valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdetitek, amíg el nem jő*». Mély értelmű szavak! A szentmisénél az Úr halálát nemcsak szóval hirdetjük, hanem a misztérium által szent történéssel is. Valóságosan és tényleges hatásaiban jelenlétté lesz a Krisztus halála, feltámadása és mennybemenetele.

Keresztények, felfogjuk-e ennek az ajándéknak egész nagyságát? Itt eszközünk van arra, hogy az egész megváltás művét magunk előtt lássuk és magunkra vegyük erejét és hatásait. Vonuljunk tovább elmélyedve és ezen gondolkozva: «*Ó, szent lakoma ... amelyben a Krisztus szenvedéseit ünnepeljük!*»

A harmadik oltárnál.

«*Betölti a lelket a kegyelem.*» Mit tesz az Eucharisztia a lélekben? Mit működik bennünk ez a lakoma, amelyben Krisztust élvezzük? Mit működik bennünk a *szen-*

vedések emlékünnepe? A feleletet a harmadik verssor adja meg: «*Kegyelem tölti el a lelkünket*». És itt ismét vissza kell vándorolnunk az emberi nem bölcsőjéhez. Az emberek paradicsomban vannak, Isten a legnagyobb szeretettel gondoskodik róluk, két fát állít oda, egyik a tudás fája, a másik az élet fája. Ez utóbbinak az volt a feladata, hogy az emberek *földi életét* tartsa meg; e fa gyümölcseinek élvezése által *halhatatlanoknak* kellett volna maradniok. Amikor azonban az első emberek vétkeztek, Isten elűzte őket a paradicsomból és lángoló karddal Cherubot állított annak kapujába, nehogy az emberek az Élet fájáról egyenek és örökké éljenek. A bűn által jött a halál, amely előfutára és szimboluma az örök halálnak.

Isten azonban Megváltót küldött; aki el akarta venni bűnüket és az embereknek ismét visszaaadni «az örök életet.»

«Örök élet» — ez Szent János evangéliumának kedvenc szavajárása. Krisztus azért jött a földre, hogy nekünk örök életünk legyen; ez az istengyermekség, a megszentelő kegyelem, ezért kell újjászületnünk a keresztség fürdőjében és ekkor nyerjük el az örök életet. Azonban, amint az első embereknek szükségük volt a paradicsomban az élet fájára, hogy örökké éljenek, nekünk is szükségünk van az Újszövetség életfájára, hogy lelki életben maradjunk, növekedjünk és egészségesek maradjunk. Kérdezzük: Hol áll ez az életfa? Ismerjük, a keresztfa lőn az élet fája és a keresztfa hajlítja mélyre le ágait, amelyeken édes gyümölcs kínálkozik. Ez a gyümölcs a legméltóságosabb Oltáriszentség, ez az eszköz ahhoz, hogy megtartsa bennünk az örök életet, amelyet a keresztségben kaptunk. De nemcsak megtartja, — a keresztségben olyanok lettünk, mint az újszülött kisdedek; ennek az életnek nőnie, fejlődnie kell bennünk, ezt az életet meg kell őriznünk a betegségektől és a haláltól s ezt mind az Eucharisztia életfájáról kapjuk.

Mikor téged megkereszteltek, a pap rád terítette a fehér ruhácskát, égő gyertyát adott neked: «*Fogadd a fehér ruhát és vidd szeplőtlenül a mi Urunk Jézus Krisztus ítélőszéke elé: vedd az égő fényt és őrizd meg szeplőtlenül a szentség kegyelmét . . .*», hogy ezt megtudjad tenni, ezért van itt az *Oltáriszentség!* Megértjük most e szavakat: «*Kegyelem tölti be a lelket*». Az Eucharisztia az állhatatosság szentsége, az Eucharisztia az élet fája az új paradicsomban.

A negyedik oltárnál.

Az Eucharisztia értelmét minden oldalról megvizsgáltuk, mi marad még hátra számunkra? A liturgia most az örök beteljesedés felé irányítja tekintetünket. Lesz-e vajjon odafönn is Eucharisztiánk, angyalkenyerünk és égi Kenyerünk? Nem, az Eucharisztia csak a földi zarándokságra rendeltetett. Szent Pál világosan mondja: «*Valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdetitek, amíg el nem jő*». Tehát az Úr visszajövetelével megszűnik az Eucharisztia. Mindazonáltal a mennyország számára is jelentőséggel bír, *az Eucharisztia előképe és záloga az örök dicsőségnek.*

a) Mi az *előkép?* Olyan cselekedet, vagy olyan személy, amely Isten rendelése szerint egy jövőbeli személyt vagy cselekményt előre ábrázol. Az ószövetség tele van előképpel az újszövetség számára. Krisztus maga sok előképet magyarázott meg, így kifejezetten azt is mondta, hogy a manna a pusztában az Eucharisztia előképe volt. Saját viselkedésével mutatta meg, hogy a húsvéti bárány az Ő áldozati halálának előképe. Ezt mindenki jól tudja. Hogy azonban az Egyház intézményeivel maga is előábrázoló jellegű, vagyis hogy maga az Egyház is előképe ismét az égi beteljesedésnek, ez sokak előtt teljesen ismeretlen. Szent János a Titkos Jelenések könyvében sokat megmutat ebből. Igy az

Anyaszentegyház a földön előképe a mennyei Jeruzsálemnek, amelyet az Apokalipsis ragyogó színekkel ábrázol. Sőt a mennyországban lesz fönséges *istentisztelet* is, nagyszerű liturgia, amelynek a mi földi liturgiánk csak gyönge másolata! És így a szent Eucharisztia is másolata és előképe egyben a mennyországi Szentáldozásnak, az égi Eucharisztiának! Hogyan fog mindez történni? Természetesen ez még titok. A mai szentmise «*áldozási könyörgése*» némi fényt vet rá, amikor azt mondja: «*Kérünk, Uram, add, hogy Istenségednek örök élete eltöltsön bennünket: Melyet a Te drága Testednek és Vérednek az időben való vétele előre jelez nekünk*». Itt átmenetileg élvezzük a Krisztust, ott örök lesz ez az élvezet; most hitben élvezzük Krisztust, ott látásban; most a szentmise csak transitus Domini, csak átvonulása Krisztusnak, ott azonban színről-színre látni fogjuk a Krisztust és örökre élvezzük Őt.

b) Az Eucharisztia azonban nem előkép, hanem *záloga is az örök boldogságnak.* Foglaló, előleg, az örök dicsőség magvetése. Azért mondja az Úr: «*Aki eszi az én testem és issza az én vérem, annak örök élete van és én feltámasztom őt az utolsó napon*». Aki az Eucharisztiát élvezi, abban megvan a halhatatlanság csirája, az nem halhat meg. Vigyük haza magunkkal e hegyekről e szavak mély értelmét: «*Ó, szent lakoma, amelyben Krisztust élvezzük, amelyben szenvedéseinek emlékét üljük, amely kegyelemmel tölti el a lelket és amelyben zálogát kapjuk az örök dicsőségnek*».

Megjegyzés: 1928. téma volt: Az Eucharisztia a négy életkorban: gyermekkor, ifjúkor, férfi, és öregkor. — 1930. a négy oltárnál a szentmise egy-egy részét magyaráztam: előmise, offertórium, Kánon, Áldozati lakoma.

Jegyzék a 2 Filléres Misekönyv részekről.

Összesen megjelent és állandóan kapható 86 füzet(rész) az összes vasár- és ünnepnapokra. Egy-egy rész 8 oldal, külön is használható, ára 2 fillér. A *kettős számok* 16 oldalon bővebb szöveget tartalmaznak, áruk 4 fillér. A karácsonyi ünnepkör legelső kettős («Templomszentelési») füzete teljes latin-magyar miniszt-rációt s a mise szövegét szóról-szóra tartalmazza. Az egybekötött részek teljes magyar misekönyvet adnak. Az egyes füzetek oldalszámozása folytatólagos. Legkisebb postán szállítható mennyiség 50 füzet.

I. A karácsonyi ünnepkör 21 részből áll. (1— 168 oldal.)

II. A húsvéti ünnepkör most aktuális miseszövegei:

Rész	Oldal	Rész	Oldal
1. Hetvenedvasárnap	169–176	19. Fehérvasárnap...	313–320
2. Hatvanadvasárnap	177–184	20. Jópásztor vas. ..	321–328
3. Ötvenedvasárnap	185–192	21. Húsvét u. III. vas.	329–336
4. Nagyböjt I. vas.	193–200	22. Húsvét u. IV. vas.	337–344
5. « II. vas.	201–208	23. Húsvét u. V. vas..	345–352
6. « III. vas.	209–216	24. Áldozócsütörtök .	353–360
7. Gyümölcsoltó B.A.	217–224	25. Húsvét u. VI. vas.	361–368
8. Nagyböjt IV. vas.	225–232	26. Pünkösd vasárnap	369–376
9. Fekete vasárnap.	233–240	27. Pünkösd hétfő...	377–384
10–11. Virágvasárnap	241–256	28. Szentháromságvas.	385–392
12. Jeremiás siralmai.	257–264	29. Úrnap	393–400
13. Nagycsütörtök...	265–272	30. Úrnap nyolcada alatti vasárnap .	401–408
14. Nagypéntek	273–280		
Nagyszombat I.	281–288	31. Jézus Szent Szíve (első péntekre is)	409–416
16. Nagyszombat II.	289–296		
17. Húsvétvasárnap .	297–304	32. Szent Péter és Pál apostolok	417–424
18. Húsvéthétfő	305–312		

Kiadóhivatal: Budapest, IX., Thaly Kálmán-utca 36.

Ranolder Nőnevelő Intézet. — Postacsekk: 20.788.

Teljes jegyzéket kívánatra küldünk.